

jul, avgust, septembar 2023.

# **POSLANICA EFESCIMA**

**Kako da sledimo Isusa  
u teškim vremenima**

1. Pavle i Poslanica Efescima.....	5
2. Božji veliki hristocentrični plan .....	13
3. Sila proslavljenog Isusa .....	21
4. Kako nas Bog spasava .....	29
5. Horizontalno pomirenje – Krst i Crkva .....	37
6. Tajna evanđelja .....	45
7. Objedinjeno telo Hristovo.....	53
8. Život po ugledu na Hrista i govor ispunjen Duhom .....	61
9. Mudro življenje.....	69
10. Muževi i žene – zajedno kraj krsta.....	77
11. Pokazivanje vrhunske odanosti Hristu.....	85
12. Poziv da čvrsto stojimo.....	93
13. Uspostavljanje mira.....	101
14. Poruka Poslanice Efescima u srcu.....	118

## POSLANICA EFESCIMA

Autor: Džon K. Mekvej

Broj 3/2023.

*Priprema:*

Hrišćanska adventistička crkva, Odeljenje za subotnu školu  
[www.subotnaskola.org](http://www.subotnaskola.org)

*Odgovara:* Želimir Stanić, Beograd, Radoslava Grujića 4

*Prevod:* Tamara Babić

*Lektura:* Mirjana Đerić

*Prelom:* Gordana Ardeljan

*Izdaje:* »Preporod«, Beograd

*Za izdavača:* Saša Todoran, 11000 Beograd, Radoslava Grujića 4

*Tiraž:* 890

Za internu upotrebu

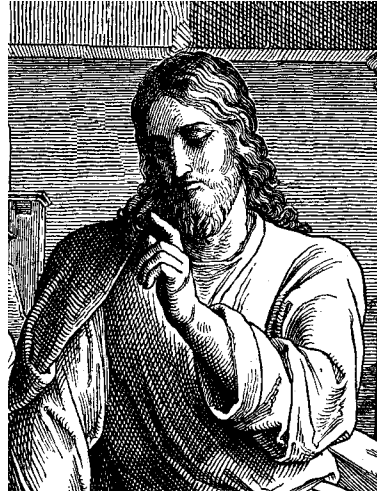
Tabele priprema Odeljenje za subotnu školu

---

© [2023] Generalna konferencija Hrišćanske adventističke crkve\*. Sva prava pridržana. Nijedno lice ili ustanova ne može da menja, prepravlja, prilagođava, prevodi, reprodukuje ili objavljuje nijedan deo biblijske pouke bez prethodnog pismenog odobrenja Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve\*. Odeljenske službe Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve\* su ovlašćene da se pobrinu za prevod biblijske pouke, u skladu sa posebnim smernicama. Autorska prava takvih prevoda i njihovo objavljivanje i dalje su u nadležnosti Generalne konferencije. Izrazi »Hrišćanska adventistička«, »Adventistička« i logo sa plamenom su registrovane oznake Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve\* i ne mogu se koristiti bez prethodnog odobrenja Generalne konferencije.

U Poslanici Efescima, Pavle nam govori o samim vernicima iz Efesa. Prošlo je dosta godina od uzbudljivih događaja u ranim danima hrišćanske misije u Efesu, i oni su se sada borili sa razumevanjem značenja svoje hrišćanske vere.

Pavle, koji je jednom prilikom ugrozio ekonomiju tog četvrtog po veličini grada u Rimskom carstvu, sada je bio džpotisnut u stranu i nalazio se u zatočeništvu. Pišući iz zatvora, on izražava brigu da bi vernici u Efesu mogli da „oslabе“, i da izgube iz vida svaki osećaj za to šta znači biti Isusov učenik u osobenoj, urbanoj i potpuno paganskoj kulturi Efesa. Mada su njegovi slušaoci



već bili hrišćani, Pavle im se obraća tonom nekoga ko se tek trudi da ih zadobije. On nastoji da ih ponovo pridruži hrišćanskoj veri, da obnovi plamen njihove odanosti Hristu, i vaskrsne njihovu poletnost činjenicom da su deo Božjeg velikog poduhvata u svetu – crkve.

Budući da je hrišćanska vera potpuno usredsređena na Hrista, Pavlov govor odiše divljenjem i obožavanjem. Njemu je jasno da ako kolebljivi hrišćanski učenici ikad budu ponovo stali na svoje noge, biće to samo zato što će se vratiti svojoj prvoj ljubavi prema Isusu, i izgraditi novo poverenje u Njegovu blagodat i silu. Zato Pavle naglašava Hristovo ustoličenje na nebu, i zadobijanje vlasti nad svim silama i božanstavima koja su se nadmetala za odanost vernika u Efesu. Isus je u središtu božanskog večnog plana, prema kojem vernici, kao crkva, igraju važnu ulogu u Božjem nastojanju da sve objedini u Hristu.

Ipak, dok se trudi da kod vernika u Efesu probudi novu privrženost prema njihovom Gospodu, Pavle nipošto ne umanjuje zahteve hrišćanskog sledbeništva. On detaljno opisuje kako izgleda hrišćansko ponašanje i zajednica vernika. Hrišćani su pozvani na Duhom vođeno, Bogom ustanovljeno bogoslužjenje u čast Isusa Hrista, što Pavle uvek iznova ilustruje. Odanost Hristu utiče na čovekovo ponašanje i na njegov rečnik. Voleti Hrista znači poštovati i ceniti pripadnike svoje vere. To znači odupreti se obrascima lošeg i seksualno dekadentnog ponašanja koje je bilo toliko rasprostranjeno u njihovoj kulturi. To znači ugledati se na primer samopžrtvovanja koji nam je Hristos ostavio u svim našim odnosima unutar

crkve i domaćinstva. To je značilo ponuditi građanima Efesa jasne primere novog obrasca ljudskog življenja.

Pavle dobar deo svoje poslanice posvećuje izražavanju svog oduševljenja novim definisanjem značenja ljudskosti kroz pripadnost Božjoj crkvi. Posebno ga ushićuje misao da je Bog otuđene segmente čovečanstva – Jevreje i neznabošce – povezoao kao „jedno“ u crkvi. Pošto su živeli u jedinstvu tamo gde se moglo očekivati samo neprijateljstvo, pružala im se prilika da javno pokažu obeležja Božjeg novog društva i Njegovog dolazećeg carstva.

U nastojanju da istakne koliko je pripadnost Božjoj crkvi važna, Pavle razvija četiri metafore o njoj. Vernici sačinjavaju Hristovo *telo*, pokazujući svoju odanost Hristu i jedinstvo jednih sa drugima. Oni su živi *hram*, podignut Hristovom žrtvom na Golgoti, u kojem se slavi Bog. Oni su Hristova nevesta, koja iščekuje veliku ceremoniju venčanja, kada će Ženik doći da je uzme kao svoju. Prema poslednjoj metafori kojom Pavle pokušava da ih ponovo zainteresuje za hrišćansku veru, oni su Hristova *vojska*, koja uspostavlja mir u Njegovo ime, suprotstavljajući se silama tame Božjom snagom dok čeka Hristov povratak.

Poslanica Efescima se, dakle, posebno obraća jednom vremenu koje je poput našeg, u kojem privlačnost sveta i proticanje vremena prete da oslabe žar hrišćanskog sledbeništva. Ona uzdiže Hrista i naglašava koliko je važno da Ga sledimo kao angažovani, aktivni članovi Njegove crkve, dok živimo u nadi u Njegov povratak. U ovom tromesečju imamo privilegiju da, uz molitvu, slušamo čitanje pisma Efescima i ponovo iskusimo oduševljenje dok sledimo Isusa u teškim vremenima.

*Dr Džon K. Mekvej je profesor religije i rektor univerziteta Vala Vala u Kolidž Plejsu, država Vašington u Sjedinjenim Državama, gde služi od 2006. godine.*

## PAVLE I POSLANICA EFESCIMA



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Dela 18,18-21; Dela 19,13-20,1; Dela 20,17-38; Efescima 1,1.2; Efescima 6,21-24; Efescima 3,13; Efescima 1,9.10.

**Tekst za pamćenje:** „Pokazavši nam tajnu volje svoje, po ugodnosti svojoj koju naprijed pokaza u njemu, za uredbu izvršetka vremena, da se sve sastavi u Hristu što je na nebesima i na zemlji“ (Efescima 1,9.10).

Kad nešto pišemo, to obično činimo sa određenom svrhom, koja ponekad ima znatnu težinu. Abraham Linkoln je, na primer, svoje čuveno obraćanje u Getisburgu 1863. godine napisao nakon strašnih pustošenja u jednoj bici koja se tamo odigrala tokom Američkog građanskog rata, i u kojoj je poginulo oko 7 000 vojnika. U tom obraćanju, pozivajući se na očeve osnivače, Linkoln je izrazio uverenje da je građanski rat bio konačna provera da li će nacija stvorena 1776. opstati ili će „nestati sa zemlje“.

Pavle je imao na umu značajnu svrhu koja ga je podstakla na pisanje ove poslanice. Jer, delom zbog njegovog zatočeništva (Efescima 3,13; Efescima 6,20), a delom zbog stalnih progona i teškoća, Efesci su bili u iskušenju da klonu duhom. Zato ih Pavle podseća na ono što se dogodilo kad su se obratili, prihvatili Hrista kao svog Spasitelja i postali deo crkve. Postali su Hristovo telo (Efescima 1,19-23, Efescima 4,1-16), materijal za gradnju hrama (Efescima 2,19-22), nevesta Hristova (Efescima 5,21-33) i dobro opremljena vojska (Efescima 6,10-20). Oni su imali stratešku ulogu u ispunjavanju Božjeg velikog plana – da sve objedini u Hristu (Efescima 1,9.10). Pavle piše da bi kod vernika u Efesu probudio osećaj za njihov potpuni identitet i preimućstva koje su imali kao Hristovi sledbenici.

## PAVLE – EVANĐELISTA U EFESU

**Šta Pavle čini prilikom svoje prve posete Efesu, pred kraj svog drugog misionskog putovanja? (Dela 18,18-21).**

---



---



---

Efes je bio jedan od najvećih gradova Rimskog carstva, sa oko 250 000 stanovnika. Bio je to glavni grad jedne od najbogatijih provincija Carstva, provincije Azije, koja je pokrivala veći deo onoga što danas poznajemo kao Mala Azija. U Pavlovo vreme, ta pokrajina je uživala u periodu rasta i prosperiteta. Takođe, kao lučki grad Efes je bio smešten na raskršću važnih kopnenih puteva. Mada su ljudi u gradu obožavali mnoge bogove, Artemida, smatrana zaštitnicom grada, bila je vrhovno božanstvo. S tim u vezi, obožavanje Artemide predstavljalo je središte svih građanskih ceremonija, atletskih igara i godišnjih proslava. (Artemidu su Rimljani nazivali Dijana; videti Dela 19,24.35.)

Pavle se kasnije vraća u Efes na svom trećem misionskom putovanju (Dela 19,1-12) i ostaje tamo „tri godine“ (Dela 20,31). Apostol je, dakle, Efesu posvetio znatno vreme, s namerom da tamo čvrsto utemelji hrišćanstvo.

**Koji je neobičan događaj doveo do porasta poštovanja prema „Gospodu Isusu“ u Efesu? (Dela 19,13-20).**

---



---



---

Luka iznosi neobičnu priču o sedam putujućih jevrejskih egzorcista u gradu. Mešanje Isusovog i Pavlovog imena s njihovim bajalicama pokazalo se kao veoma nepromišljen poduhvat. Kada se vest o tome proširila ulicama grada, „uđe strah u sve njih, i veličaše se ime Gospoda Isusa“ (Dela 19,17). Događaj je izvršio dubok uticaj i na neke od onih koji su već postali vernici, koji su javno spalili svoje skupe priručnike o magijskom umeću, vredne „pedeset hiljada groša“ (Dela 19,19). Tako su, zajedno sa ostalim stanovnicima grada, vernici shvatili da se obožavanje Isusa ne sme razvodnjavati obožavanjem bilo čega niti bilo koga drugog.

**Šta je značilo spaljivanje sopstvenih knjiga, i pored tako velikog troška koji je to za njih predstavljalo? Šta to govori o potpunoj posvećenosti Gospodu?**

## POBUNA U AMFITEATRU

Pročitajte Dela 19,21-20,1. Koje pouke možemo izvući iz te priče?

---



---



---

Pavlovo svedočenje u tom velikom, uzavrelom gradu Efesu bilo je toliko uspešno da se to odrazilo na važan ekonomski pokretač grada – turizam usredsređen na Artemidin hram. A kakav je to hram bio! Ta veličanstvena građevina sastojala se delom od 127 stubova, visokih preko 18 metara i načinjenih od mermera sa ostrva Paros – čisto belog, besprekornog mermera, veoma cenjenog kamena za izradu skulptura. Trideset šest od tih stubova bilo je posebno izvajano i obloženo zlatom, na osnovu čega je hram dobio reputaciju jednog od sedam svetskih čuda starog veka.

Zabrinut da bi Pavlove besede protiv idolopoklonstva mogle da iscrpe finansijsku podršku hramu (Dela 19,27), zlatar Dimitrije je podbunio svoje kolege zanatlje. Gnevna gomila koja se brzo umnožavala prešla je sa tržnice u veliki amfiteatar, koji je mogao da primi nekih 25 000 ljudi. Tamo se metež nastavio, pri čemu su ljudi puna dva sata neprestano uzvikivali: „Velika je Dijana Efeska!“ (Dela 19,34). Pošto je gradski zvaničnik rasterao masu, Pavle se sastao sa vernicima, a zatim je napustio grad.

**Na kraju svog trećeg misionorskog putovanja, Pavle se sastao sa starešinama efeske crkve. Kako biste sažeto prikazali glavne Pavlove preokupacije? (Videti Dela 20,17-38.)**

---



---



---

Kratka hronologija Pavlovog delovanja povezanog sa Efesom:

- \* Godina 52: Pavlova prva, kratka poseta Efesu (Dela 18,18-21).
- \* Godine 53–56: Pavlova trogodišnja služba u Efesu (Dela 19,1-20,1). Pred kraj svog boravka u tom gradu, on sastavlja prvu poslanicu Korinćanima (1. Korinćanima 16,5-9).
- \* Godina 57: Dok se nalazi u Militu, Pavle se sastaje sa crkvenim starešinama iz Efesa (Dela 20,17-38).
- \* Godina 62: Pavle sastavlja poslanicu Efescima, verovatno tokom svog zatočeništva u Rimu.

**„Zato gledajte i opominjte se da tri godine dan i noć ne prestajah učeći sa suzama svakoga od vas“, kaže Pavle (Dela 20,31). Šta mislite, čemu bi našu crkvu danas Pavle „učio sa suzama“ i zašto?**

## SLUŠANJE POSLANICE EFESCIMA

Pavle je poslanicu Efescima napisao s namerom da se ona čita naglas u kućnim crkvama vernika na širem području grada Efesa. U godinama koje su usledile nakon Pavlovog odlaska, hrišćanski pokret u Efesu je narastao, a broj kućnih crkava se umnožio. Za te rane vernike, bio je važan događaj kada bi Tihik, lični predstavnik osnivača njihove crkve, apostola Pavla, stao među njih i pročitao im pismo od njega. Kao što i sama poslanica sugerise, okupljena grupa verovatno je obuhvatala članove domaćinstva – oca, majku, decu i robove (Efescima 5,21-6,9). U to vreme, *domaćinstvo* je obuhvatalo i druge pojedince – posetioce (slobodne ljude koji su zavisili od gostoprimstva domaćina) pa čak i poslovne saradnike. Dakle, i oni su mogli biti prisutni, kao i članovi drugih domaćinstava.

**U vezi sa nacrtom poslanice koji dajemo u nastavku, pročitajte celu poslanicu, po mogućnosti naglas (za to će vam biti potrebno oko 15 minuta). Koje teme se ponavljaju kroz celu poslanicu?**

---



---



---

- I Uvodni pozdrav (Efescima 1,1-2)
- II Početni blagoslov (Efescima 1,3-14)
- III Molitva za vernike da prime mudrost usredsređenu na Hrista (Efescima 1,15-23)
- IV Nekada duhovno mrtvi, sada su uzvišeni sa Hristom (Efescima 2,1-10)
- V Hristos sastavlja Crkvu od Jevreja i neznabožaca (Efescima 2,11-22)
- VI Pavle kao Hristov propovednik upućen neznabošcima (Efescima 3,1-13)
- VII Molitva za vernike da iskuse Hristovu ljubav (Efescima 3,14-21)
- VIII Držati se Duhom nadahnutog jedinstva Crkve (Efescima 4,1-16)
- IX Živeti novim životom u kom se neguje jedinstvo (Efescima 4,17-32)
- X Hodati u ljubavi, svetlosti i mudrosti (Efescima 5,1-20)
- XI Voditi hristoliki život u hrišćanskom domaćinstvu (Efescima 5,21-6,9)
- XII Stajati zajedno – Crkva kao Božja vojska (Efescima 6,10-20)
- XIII Završni pozdrav (Efescima 6,21-24)

**Koja se ključna tema pojavljuje u ovoj poslanici? Šta vam to govori?  
Koja se posebna tačka ili tačke tiču doma?**

## POSLANICA EFESCIMA U VREME KAD JE NAPISANA

**Kako Pavle počinje i završava svoje pismo vernicima u Efesu? Šta saznajemo o njegovim najdubljim željama za njih? Videti: Efescima 1,1.2; Efescima 6,21-24.**

---



---

Na početku poslanice, Pavle se predstavlja kao njen autor (Efescima 1,1). Otrprilike negde na polovini, on se ponovo predstavlja imenom, govoreći za sebe da je „sužanj Isusa Hrista za vas neznabošce“ (Efescima 3,1), što predstavlja uvod u lično razmišljanje o njegovom apostolskom delu (Efescima 3,1-13). Pri kraju poslanice ponovo govori o svom zatočeništvu (Efescima 6,20) i zaključuje jednom ličnom porukom (Efescima 6,21.22). Mada neki biblijski naučnici negiraju Pavlovo autorstvo, važno je napomenuti da u samoj poslanici nalazimo jasnu potvrdu da je Pavle njen autor. Većina hrišćana prihvata Pavla, i to s pravom, kao njenog autora.

**Kako Pavle izražava svoju zabrinutost oko toga kakav će uticaj njegovo zatvaranje imati na vernike u Efesu? Videti Efescima 3,13.**

---



---

Izgleda da poslanica Efescima deli isti opšti vremenski okvir i okolnosti sa drugim dvema poslanicama koje je Pavle takođe pisao iz zatvora: Kološanima (videti posebno Kološanima 4,7.8) i Filimonu. Osim toga, ona je izgleda napisana dosta vremena posle Pavlovog služenja u Efesu (Efescima 1,15; Efescima 3,1.2). Pavle je poslanicu Efescima verovatno sastavio u zatvoru u Rimu oko 62. godine.

U ovoj poslanici, Pavle iznosi nekoliko konkretnih pojedinosti u vezi sa situacijom svojih slušalaca iz Efesa. Opseg tema kojima on tu posvećuje pažnju dosta je širok. Bavi se pitanjima koja obuhvataju dugačak vremenski raspon, počevši od Božjih odluka donetih „prije postanja svijeta“ (Efescima 1,4), i naširoko razmišlja o velikim temama u vezi sa Božjim spasenjem ponuđenim u Hristu. Pri tom, njegovo pismo otkriva prefinjen književni stil, sa dugim rečenicama, ponovljenim izrazima i razvijenim metaforama. Pavle koristi takav stil i na drugim mestima (npr. Rimljanima 8,31-39), ali je on posebno prisutan u poslanici Efescima, koja sadrži mnoge izraze hvale, moljenja i obožavanja (Efescima 1,3-14; Efescima 1,15-23; Efescima 3,14-21), i nudi pažljivo osmišljene, visoko retoričke odlomke (npr. Efescima 4,1-16; Efescima 5,21-33; Efescima 6,10-20).

## EFESCIMA – POSLANICA DUBOKO PROŽETA HRISTOM

### Kako Pavle najavljuje temu svoje poslanice? Efescima 1,9.10.

---



---

Kako se može sažeti poruka poslanice Efescima? Pavle iz zatvora iznosi viziju Božjeg hristocentričnog plana za završetak vremena i uloge koju će crkva imati u tome. Bog deluje preko Hrista kako bi otpočeo svoj plan „da se sve sastavi u Hristu što je na nebesima i na zemlji“ (Efescima 1,10), i On to čini stvarajući crkvu kao entitet sastavljen od jednog novog čovečanstva koje obuhvata i Jevreje i neznabošce (Efescima 2,14). Vernici su pozvani da deluju u skladu s tim božanskim planom, obznanjujući silama zla da se Božji krajnji cilj upravo ostvaruje (Efescima 3,10).

Kao što tekst Efescima 1,9.10 proklamuje, jedinstvo koje Bog ima na umu usredsređeno je na Hrista. Zato ne treba da nas iznenadi kad otkrijemo da je poslanica Efescima prosto „natopljena“ Hristom, da sve vreme hvali Božja dela učinjena u Hristu, i slavi pristup duhovnim resursima koji se vernicima nude u Hristu. Pavle koristi izraz „u Hristu“ i slične izraze više od trideset puta, i svaki put uzdiže Isusa. Dok čitate ovu poslanicu, potražite te izraze i obratite pažnju na koje se sve načine Pavle usredsređuje na Isusa.

Pavle nastoji da ponovo potpali iskrnu duhovne posvećenosti vernika u Efesu, podsećajući ih da su deo crkve, što je u srži Božjeg plana da sve objedini u Hristu. Kad koristi reč „crkva“ (grčki *ekklēsia*) u ovoj poslanici, Pavle misli na „univerzalnu“ crkvu ili crkvu uopšte (ne na lokalnu zajednicu).

Osnovna strategija koju on koristi jeste da govori o crkvi, a to čini koristeći živopisne metafore, od kojih četiri razvija nešto detaljnije:

1. Crkva kao telo (Efescima 1,22.23; Efescima 2,16; Efescima 3,6; Efescima 4,1-16.25; Efescima 5,23.29.30).
2. Crkva kao građevina/hram (Efescima 2,19-22).
3. Crkva kao nevesta (Efescima 5,22-27).
4. Crkva kao vojska (Efescima 6,10-20).

Svaka od tih slika, na svoj način, otkriva koji je Božji cilj i kakve nameće On ima za svoju crkvu.

**U crkvi čiji ste deo, Crkvi adventista sedmog dana, Bog okuplja jednu transnacionalnu, višejezičnu, multirasnu, međukulturalnu zajednicu (Otkrivenje 14,6.7), koja ukazuje na put ka ispunjenju Njegovog plana da sve sastavi u Isusu (Efescima 1,9.10). Kako možemo da delujemo u skladu s tim Božjim velikim planom?**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Priča o egzorcistima koji su zloupotrebljavali Isusovo i Pavlovo ime (Dela 19,13-20; videti pouku od nedelje) pomaže nam da objasnimo zašto Pavle sa tako mnogo reči govori o sili u poslanici Efescima. Neki od novih vernika, pod obnovljenim osvedočenjem o Isusovoj suverenosti, bacili su svoje skupe magijske priručnike u vatru. Zahvaljujući otkriću nekih 250 papirusa koji se bave magijom, kao i drugim nalazima, imamo obilje ilustracija rituala, vradžbina, bajalica, kletvi, itd., sličnih onima koji su se verovatno nalazili u tim magijskim priručnicima. Mnoge takve knjige sadržale su savete vernicima o tome kako da sprovedu određene rituale da bi bogove, boginje i druge duhovne sile ubedili da rade šta god im zatraže.

Luka nam kaže da su te knjige vredele 50 000 groša, odnosno 50 000 dnevnica. (U današnjim okolnostima, pod pretpostavkom da dnevnicu kvalifikovanog radnika iznosi 80 dolara, to bi bilo 4 miliona dolara!). Taj detalj pokazuje kako su ogromnu važnost oni pridavali tim knjigama u svom svakodnevnom životu. „Bila je neophodna moćna Božja intervencija da bi se oni uverili da treba u potpunosti da se pokaju zbog stalne upotrebe raznih amajlija, vradžbina, prizivanja i drugih tradicionalnih sredstava za sticanje duhovne sile.“ – Clinton E. Arnold, *Ephesians* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010), p. 34.

Možemo, dakle, zaključiti da je poslanica Efescima napisana za vernike kojima su bila potrebna uputstva o tome „kako da se nose sa stalnim uticajem i napadima zlokobnih kosmičkih 'sila.'“ – Clinton E. Arnold, *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians* (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1992), p. 165. U odgovoru na to, Pavle piše Poslanicu Efescima, u kojoj ukazuje na Hrista kao na Onoga koji je uzvišen iznad svake sile (Efescima 1,20-23) i naglašava koliko je nadmoćna ta sila kojom je Bog obdario vernike (Efescima 2,15-19; Efescima 3,14-21; Efescima 6,10-20).

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Koje sile ili autoriteti su danas aktivni u našem svetu i privatnom životu? Kako se te sile ispoljavaju, iskušavajući vernike da ih poštuju i da im se dive, umesto da svoju nepodeljenu lojalnost posvete proslavljenom Hristu?
2. U kontekstu Božjeg plana da sve sastavi u Hristu po „izvršetku“ vremena, Pavle izražava svoju nadu u budućnost. Razmotrite kako on koristi reč „nada“ u sledećim stihovima: Efescima 1,18; Efescima 2,12 i Efescima 4,4. Zašto on veruje da ima nade za budućnost?
3. Kako Pavle u sledećim stihovima ukazuje na veliku, buduću nadu u Hristov povratak: Efescima 1,13.14; Efescima 1,21; Efescima 2,7; Efescima 4,30; Efescima 5,5. Šta ta nada znači nama upravo sada?



## BOŽJI VELIKI HRISTOCENTRIČNI PLAN



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 1,3-14; Efescima 2,6; Efescima 3,10; Kološanima 1,13.14; 5. Mojsijeva 9,29.

**Tekst za pamćenje:** „Blagosloven Bog i otac Gospoda našega Isusa Hrista, koji nas je blagoslovio svakijem blagoslovom duhovnijem na nebesima kroz Hrista“ (Efescima 1,3).

Dvadeset pet godina otkako je postao prvi čovek koji je hodao po Mesecu, Nil Armstrong je napisao zahvalnicu kreativnom timu koji je dizajnirao svemirsko odelo za hodaње izvan letelice (EMU), u kom je on načinio te istorijske korake. Pošto ga je nazvao „najviše fotografisanim komadom svemirske opreme u istoriji“ i našalio se primetivši da je „svog ružnog korisnika“ uspelo da sakrije od pogleda, Armstrong se zahvalio „ekipi EMU“ iz Svemirskog centra Džonson na „čvrstom, pouzdanom i skoro milujućem“ odelu koje mu je sačuvalo život, šaljući im „zahvalnost i čestitke koje zaslužuju i nakon četvrt veka“.

Pavle svoje pismo Efescima počinje jednom veličanstvenom zahvalnicom, slaveći Boga zbog blagoslova koje je izlio – blagoslova koji su isto toliko neophodni za život vernika kao i svemirsko odelo za nekoga ko hoda po Mesecu. Pavle tvrdi da je Bog te životno važne blagoslove pripremao od „prije postanja svijeta“ (Efescima 1,4) i hvali Boga što je vekovima delovao u korist vernika.

Uvod koji Pavle tu pravi daje posebnu vrednost Efescima poslanici, jer nam pruža primer kako da slavimo i hvalimo Boga za mnoge blagoslove kojim nas je obdario.

## IZABRANI I PRIHVAĆENI U HRISTU

Zahvalnica obično navodi i opis dara ili darova koji su primljeni. Pavle u tekstu Efescima 1,3-14 prilaže dugačku listu darova dok zahvaljuje Bogu za blagoslove evanđelja.

On hvali Boga zbog činjenice da nas je „blagoslovio svakijem blagoslovom duhovnijem... kroz Hrista“ (Efescima 1,3). To što su blagoslovi duhovni (grčki, *pneumatikos*) sugerise da potiču od Duha (*pneuma*), što nas upućuje na završetak Pavlovog blagoslova, gde on veliča delo Svetog Duha u životu vernika (Efescima 1,13, 14).

Tekst Efescima 1,3-6 sadrži nadahnjujući govor o tome kako nas Bog vidi u Hristu. Još pre stvaranja sveta, Bog nas je izabrao kroz Hrista i odredio da stojimo „sveti i pravedni“ u Njegovoj prisutnosti (Efescima 1,4; up. Efescima 5,27), kao dragoceni sinovi i kćeri na osnovu stvaranja i isкупljenja kroz Hrista (Efescima 1,5). Još pre nego što je sunce počelo da sija, Njegov plan bio je da budemo prihvaćeni „u ljubaznome“ (Efescima 1,6). Ukratko, Božja namera za nas jeste da budemo spaseni. Spasenje možemo izgubiti samo na osnovu spostvenih grešnih izbora.

**Šta znači izraz „na nebesima“ u Efescima poslanici (jedino mesto gde se on koristi u Novom zavetu)? Proučite upotrebu tog izraza. (Videti: Efescima 1,3,20; Efescima 2,6; Efescima 3,10; Efescima 6,12; uporediti sa: Efescima 3,15; Efescima 4,10; Efescima 6,9.)**

---



---



---



---



---

Izrazi „na nebesima“ ili „na nebu“ u Efescima poslanici ukazuju na nebo kao na Božje prebivalište (Efescima 1,3; Efescima 6,9), na sedište duhovnih sila (Efescima 1,10.20.21; Efescima 3,10.15; Efescima 6,12), i mesto Hristovog postavljanja s desne strane Ocu (Efescima 1,20). Vernici već u sadašnjosti imaju pristup tim „nebesima“ kao sferi u kojoj se duhovni blagoslovi nude kroz Hrista (Efescima 1,3; Efescima 2,6). Međutim, iako su „nebesa“ postala mesto blagoslova za vernike, ona su i dalje poprište sukoba sa zlim silama koje se bore protiv Hristove vladavine (Efescima 3,10; Efescima 6,12).

**Zadržite se u mislima na stihu Efescima 1,4, gde se kaže da smo kroz Njega, Hrista, izabrani „prije postanja svijeta“. Šta to znači? Kako nam to otkriva Božju ljubav prema nama i Njegovu želju da budemo spaseni?**

## SKUPO SPASENJE – PREOBILNO OPROŠTENJE

Greh je bio mračna, vladajuća sila u životu Pavlovih slušalaca. Govoreći o njihovoj prošlosti, on ih opisuje kao hodajuće mrtvace – koji su, iako „mrtvi za prestupljenja i grijehе svoje“ (Efescima 2,1), ipak „hodili“, odnosno živeli kako im je sotona nalagao (Efescima 2,1-3). Kao robovi greha i sotone, nisu bili sposobni da se sami oslobode. Trebalo im je spasenje. Bog je to učinio svojim milostivim delovanjem preko Hrista, i Pavle sada slavi dva nova blagoslova Božje blagodati u životu vernika – izbavljenje (otkupljenje) i oproštenje.

**Pročitajte Efescima 1,7.8. „Izbavljenje“ je ideja koja se često koristi u Novom zavetu. Uporedite upotrebu te ideje u Kološanima 1,13.14; Titu 2,13.14 i Jevrejima 9,15. Koje zajedničke teme ti stihovi dele sa Efescima 1,7.8?**

Grčka reč prevedena kao „izbavljenje“ u stihu Efescima 1,7 je *apolutrōsis*, prvobitno korišćena za kupovinu slobode za roba ili otkup za oslobođenje zarobljenika. Prosto se može čuti kako odjekuje glas trgovca robljem koji nudi svoju *robu* i hladan zveket okova zarobljenika. Kad je reč o *izbavljenju*, odnosno *otkupljenju*, Novi zavet naglašava visoku cenu oslobođenja robova.

Naša sloboda dolazi uz izuzetno visoku cenu: „U kome (Isusu) imamo izbavljenje krvlju njegovom“ (Efescima 1,7). Ideja o *otkupljenju* takođe veliča milostivu velikodušnost koju je Bog pokazao plaćajući tako visoku cenu za našu slobodu. Bog nam daje slobodu i dostojanstvo. Više nismo porobljeni!

„Biti otkupljen znači biti tretiran kao osoba, a ne kao predmet. To znači postati građanin neba, a ne biti rob zemlje.“ – Alister E. McGrath, *What Was God Doing of the Cross?* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1992), p. 78.

Međutim, treba se posebno čuvati ideje da Bog tu cenu otkupljenja plaća sotoni, koja potiče iz srednjeg veka, a ne iz Biblije. Bog sotoni niti nešto duguje niti mu nešto plaća.

Prednosti koje nam pruža Golgota uključuju „i oproštenje grijehа“ (Efescima 1,7). Na krstu, Hristos je na sebe preuzeo cenu naših greha, kako prošlih tako i budućih, „izbrisavši pismo uredbe koja bješe protiv nas“ (Kološanima 2,14). Kad je izvršio to delo otkupljenja i oproštenja kroz Hrista, Bog je postupio kao naš velikodušni Otac, „po bogatstvu blagodati njegove, koju je preumnožio u nama“ (Efescima 1,7.8).

**Šta za vas znači to što ste otkupljeni i što vam je oprošteno na osnovu Hristove žrtve pomirenja? A šta ako se osećate nedostojnim toga? (Nagoveštaj: vi i jeste nedostojni; u tome je celokupna poenta krsta.)**

## BOŽJI VELIKI HRISTOCENTRIČNI PLAN

**Kakav je Božji plan za „izvršetak (puninu) vremena“ i koliko je on dalekosežan? Pročitajte Efescima 1,9.10. U prevodu sa engleskog jezika (ESV), taj tekst bi glasio ovako: „Obznanivši nam tajnu svoje volje, saglasno svom cilju, koji je izneo u Hristu kao plan za puninu vremena, da sve sjedini u Njemu, ono što je na nebu i ono što je na zemlji.“**

Pavle koristi tri odrednice za Božji plan. To je (1) „tajna Njegove volje“, (2) „Njegov cilj“ i (3) „plan za izvršetak (puninu) vremena“. Šta je, dakle, Božji krajnji, konačni plan? Da se sve i svuda sastavi (sjedini) u Isusu.

Izraz koji Pavle koristi da bi dočarao taj plan vrlo je živopisan (grčki: *anakephaloiōsasthai*) i znači „sabrati“ ili „sažeti“ sve u Hristu. U drevnoj računovodstvenoj praksi, „sabrati“ biste kolonu cifara i ukupan iznos zapisali na vrhu. Na sličan način, Isus se nalazi na vrhu Božjeg poslednjeg, eshatološkog plana. Taj hristocentrični plan nastao je „prije postanja svijeta“ (Efescima 1,4) i toliko je obiman da obuhvata celokupno vreme („izvršetak vremena“) i celokupan prostor („sve... što je na nebesima i na zemlji“). Pavle, dakle, najavljuje jedinstvo u Hristu kao veliki, božanski cilj za ceo svemir.

Govoreći o Božjoj „uredbi izvršetka vremena“ (Efescima 1,10), Pavle načinja temu kojom će protkati celu poslanicu. On zaključuje da Bog započinje svoj plan sveopšteg ujedinjenja, ukorenjen u smrti, vaskrsenju, uznesenju i proslavljanju Isusa Hrista (Efescima 1,15-2,10), tako što osniva crkvu i u njoj ujedinjuje različite delove čovečanstva – Jevreje i nezna-božace (Efescima 2,11-3,13).

Na taj način crkva obznanjuje silama zla da je Božji plan u toku i da će se njihova vladavina koja dovodi do podela uskoro okončati (Efescima 3,10). Kao što Biblija na drugom mestu kaže: „Jer davo siđe k vama, i vrlo se rasrdio, znajući da vremena malo ima“ (Otkrivenje 12,12).

Druga polovina Pavlovog pisma počinje vatrenim pozivom na jedinstvo (Efescima 4,1-16) i nastavlja dugim savetom da se izbegava svako ponašanje koje šteti jedinstvu, a da se umesto toga gradi solidarnost sa ostalim vernicima (Efescima 4,17-6,9). Pavle najzad završava uzbudljivom slikom crkve kao ujedinjene vojske, koja odlučno učestvuje u širenju mira u Hristovo ime (Efescima 6,10-20).

**Kako možete spoznati i slaviti činjenicu da je iskupljenje koje ste lično iskusili u Hristu Isusu deo nečega ogromnog i veličanstvenog – sastavni deo Božjeg promišljenog i konačnog plana za ujedinjenje svih i svega u Hristu?**

## ŽIVETI „NA HVALU SLAVE NJEGOVE“

„Kroz kojega i našljednici postasmo, naprijed određeni bivši po naredbi Boga koji sve čini po savjetu volje svoje, da bismo bili na hvalu slave njegove, mi koji smo se naprijed uzdali u Hrista“ (Efescima 1,11.12).

Izgleda da su vernici u Efesu izgubili jasan osećaj o tome ko su oni kao hrišćani, i da su „oslabili“ (videti Efescima 3,13). Zato je Pavle, u skladu sa onim što je ranije govorio (Efescima 1,3-5), želeo ponovo da ojača njihov identitet kao hrišćana. Ti vernici nisu bili žrtve nekih nasumičnih, proizvoljnih odluka kojekakvih božanstava ili astralnih sila. Oni su bili Božja deca (Efescima 1,5) i imali pristup mnogim blagoslovima kroz Hrista, na osnovu dubokih saveta i večnih odluka Božjih. To što se odigravalo u njihovom životu bilo je po Božjoj nameri, savetu i volji (Efescima 1,11), u skladu sa još obimnijim Božjim planom da sve ujedini u Hristu (Efescima 1,10). Oni su mogli da imaju nepokolebljivo poverenje u svoj položaj pred Bogom i u delotvornost blagoslova koje On pruža. Njihov život trebalo je da odiše porukom teksta Efescima 1,3-14: Blagosloven Bog i otac Gospoda našega Isusa Hrista!

**Uporedite načine na koje se ideja o „nasleđu“ pojavljuje u različitim stihovima: Efescima 1,11.14.18. Zašto je, po vašem mišljenju, ta ideja bila važna za Pavla?**

---



---



---



---

Da li ste ikada dobili nasledstvo posle nečije smrti? Možda vam je neki rođak ostavio vrednu imovinu ili znatnu sumu novca. Po Pavlovom mišljenju, na osnovu Isusove smrti, hrišćani su primili nasledstvo *od* Boga (Efescima 1,14) i postali „nasledstvo“ *za* Boga (Efescima 1,18).

U Starom zavetu, Božji narod se ponekad smatra Njegovim „nasleđem“ (5. Mojsijeva 9,29; 5. Mojsijeva 32,9; Zaharija 2,12). Taj osećaj da jesmo i da postajemo Božije nasleđe jasno je predočen u stihu Efescima 1,18, a verovatno predstavlja i pravo značenje izraza koji nalazimo u stihu Efescima 1,11 (koji bi onda mogao ovako da se prevede: „U njemu smo *postali* nasledstvo“). Pavle je želeo da vernici budu svesni svoje vrednosti pred Bogom, kao središnjeg elementa svog hrišćanskog identiteta. Oni nisu samo posedovali nasledstvo od Boga (Efescima 1,14; Efescima 3,6; uporediti sa Efescima 5,5), već su i *bili* Božje nasleđe.

**Koja je razlika između sticanja nečega radom i nasleđivanja? Kako nam ta ideja pomaže da razumemo šta nam je dato u Isusu?**

## SVETI DUH – PEČAT I ZALOG

**U Efescima 1,13.14, Pavle ukratko opisuje obraćenje svojih čitalaca. Koje korake on tu navodi?**

---



---



---



---

Razmatrajući važnost Svetog Duha u životu vernika, Pavle koristi dve slike ili metafore za Duha. On prvo opisuje Svetog Duha kao „pečat“, prepoznajući prisustvo Duha koje zapečaćuje, a koje se javlja od trenutka obraćenja. U drevna vremena, pečati su imali širok spektar upotrebe. Koristili su se kao potvrda autentičnosti prepisa zakona i sporazuma ili kvaliteta i količine sadržaja pošiljke (npr. Jezekilj 28,12), a i kao svedočanstvo o transakcijama (npr. Jeremija 32,10-14.44), ugovorima, pismima (npr. 1. O carevima 21,8), testamentima i usvojenjima. Ako je bio utisnut na nekom predmetu, pečat je istovremeno označavao vlasništvo i garantovao zaštitu. Prema tome, prisustvo Svetog Duha u životu vernika obeležavalo ih je kao one koji pripadaju Bogu i prenosilo im je Božje obećanje da će ih zaštititi (uporediti sa Efescima 4,30). Oni su bili zapečaćeni „svetijem duhom obećanja“ (Efescima 1,13).

„Pavle jasno kaže da u trenutku kad neko preda svoj život Isusu i poveruje u Njega, Sveti Duh zapečaćuje (grčki: *sphragizō*) tog vernika u Hristu za dan iskupljenja. Kako je to divna, rasterećujuća i ohrabrujuća istina! Duh Božji obeležava Hristove sledbenike pečatom spasenja istog trenutka kad poveruju.“ — Jiří Moskala, „Misinterpreted End-Time Issues: Five Myths in Adventism“, *Journal of the Adventist Theological Society* 28, no. 1 (2017), p. 95.

Druga slika koju Pavle koristi za Svetog Duha je „zalog“. Duh Sveti je zalog našeg nasleđa, koji nas upućuje na trenutak kada će nam nasledstvo biti u potpunosti predato (uporediti sa 2. Korinćanima 1,22; 2. Korinćanima 5,5).

Reč prevedena kao „zalog“ (*arrabōn*) bila je pozajmljenica iz jevrejskog jezika, koja se naširoko koristila u prostom ili koine grčkom jeziku novozavetnog vremena, kako bi označila „prvu ratu“, „depozit“ ili „kaparu“, čime se platilac obavezivao da će izvršiti i dodatne uplate.

**Imajte na umu da vernici ne plaćaju taj zalog, već ga primaju od Boga. Dragoceno prisustvo Svetog Duha u životu vernika, kaže Pavle, predstavlja „prvu ratu“ punog nasledstva spasenja i iskupljenja koje ćemo primiti prilikom Hristovog dolaska. A naša dužnost je da sa zahvalnim i pokornim srcem primimo to što nam je ponuđeno u Isusu.**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Da li nas tekst Efescima 1,3-14 uči da Bog predodređuje čovekovu budućnost, birajući neke za večni život, a druge za večnu smrt? Mnogi ljudi, nažalost, veruju u to. Razmotrite, međutim, sledeće ideje:

1. U tom tekstu (Efescima 1,3-14), uloga Hrista je odlučujuća, s obzirom na božanski izbor da nas usvoji „kroz Isusa Hrista“ (Efescima 1,4.5.11). To ukazuje da Bog bira i predodređuje za spasenje sve one koji se opredele za veru u Hrista, umesto da ljude razvrstava, od slučaja do slučaja, na spasene i izgubljene, čak i pre nego što se rode. Taj izbor je promišljeni, predodređeni, božanski odgovor onima koji pokazuju veru u Hrista.

2. Tekst Efescima 1,3-14 takođe sadrži živopisan govor o Božjem delu spasenja, koji se zasniva na odnosima. Bog je „Otac“, a mi smo Njegova „usvojena“ deca (Efescima 1,3-5), koja primaju Njegove blagoslove u izobilju (Efescima 1,8). Temu o Božjem biranju i predodređenju, dakle, moramo razumeti u svetlu tog bogatog govora zasnovanog na odnosima. Bog nije neki daleki, bezosećajni sudija koji izdaleka donosi odluke, već Otac koji je brižan prema svoj svojoj deci (videti Efescima 3,15).

3. Da Bog poštuje čovekov izbor vidi se na osnovu teksta Efescima 1,3-14 (naročito Efescima 1,13, gde se pridaje važnost „slušanju“ i „verovanju“), ali i drugih stihova u ovoj poslanici (Efescima 2,8; Efescima 3;17; Efescima 4,1-6,20, od kojih svi naglašavaju ili pretpostavljaju donošenje odluka i odgovor vere), a takođe i drugih tekstova u Novom zavetu (npr. 1. Timotiju 2,4; Dela 17,22-31). Ili, kako je to Elen Vajt izrazila: „U tom neuporedivom daru, svom Sinu, Bog je ceo svet okružio atmosferom blagodat, koja je isto toliko stvarna koliko i vazduh koji kruži oko Zemljine kugle. Svi koji odluče da udišu tu životvornu atmosferu, živeće i uzrasti 'do pune mere Hristovog rasta.'“ – Put Hristu, str. 68 (original).

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Koje biste argumente dodali prethodno navedenim, a koji podržavaju ideju da Bog nije unapred, pre nego što smo stvoreni, proizvoljno izabrao i predodredio ko će biti spasen a ko izgubljen?
2. Čiji izbor na kraju presuđuje da li će čovek imati spasenje u Isusu?
3. „U kome imamo izbavljenje krvlju njegovom, i oprostjenje grijeha, po bogatstvu blagodat njegov“ (Efescima 1,7). Kako ovaj stih otkriva stvarnost spasenja samo na osnovu vere, a ne dela zakona?



## SILA PROSLAVLJENOG ISUSA



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 1,15-23; Efescima 3,14-21; 1. Solunjanima 5,16-18; 5. Mojsijeva 9,29; 1. Korinćanima 15,20-22; Psalmi 110,1.

**Tekst za pamćenje:** Posredstvom Svetog Duha, vernici mogu da saznaju „kakva je izobilna veličina sile njegove na nama koji vjerujemo po činjenju prevelike sile njegove, koju učini u Hristu, kad ga podiže iz mrtvih i posadi sebi s desne strane na nebesima“ (Efescima 1,19.20).

Ljudska bića, po svemu sudeći, uvek teže za većom snagom i moći. Tako se, na primer, proizvođač automobila Devel Motors pohvalio novim modelom svog vozila, koje ima motor sa 16 cilindara, koristi oko 12 litara goriva po kilometru i razvija više od 5 000 konjskih snaga. Ili, ako to nije dovoljno, uzmite u obzir polukamion Peterbilt koji raspolaže sa tri mlazna motora. Sa svojih 36 000 konjskih snaga, taj kamion prelazi više od četvrt kilometra za 6,5 sekundi i redovno dostiže brzinu od preko 600 kilometara na čas pre nego što aktivira svoja dva padobrana.

Nasuprot tome, Pavle se molio da vernici u Efsu, koji su bili u iskušenju da se dive različitim silama i božanstvima svoje kulture, posredstvom Svetog Duha spoznaju neizmernost sile koju im je Bog stavio na raspolaganje u Hristu. Ta božanska sila ne ogleda se u konjskim snagama niti u magijskoj moći, već u četiri događaja iz istorije spasenja koja su promenila kosmos – a to su: (1) Isusovo vaskrsenje; (2) Njegovo uzdizanje na Božji presto; (3) potčinjavanje svega Hristu; (4) darovanje crkvi Hrista kao njene Glave (Efescima 1,19-23).

Razmatrajući ta četiri događaja, vernici će početi da uviđaju – i doživljavaju – ogroman opseg sile kojom se Bog služi u njihovu korist.

## MOLJENJE I ZAHVALJIVANJE

Podstaknut vestima da vernici u Efesu napreduju u svojoj veri u Isusa i uzajamnoj ljubavi (možda vestima koje je doneo Tihik, Efescima 6,21-22), Pavle ih izveštava o tome da se moli za njih.

**Uporedite Pavlova dva izveštaja o molitvi u poslanici Efescima: Efescima 1,15-23 i Efescima 3,14-21. Koje zajedničke teme imaju ta dva teksta?**

---



---

Ponekad je opšti ton naših molitava tužan, kada se žalimo zbog svojih izazova i problema. Međutim, Pavlovi izveštaji o molitvi u poslanici Efescima sugerišu da je „maternji jezik“ molitve – zahvalnost. Mi treba da trudimo da vidimo Boga na delu kad smo u teškim okolnostima, i da Ga hvalimo zbog Njegovog prisustva koje preobražava naš život. Kad slavimo blagodat i silu proslavljenog Isusa (Efescima 1,20-23), mi Mu zahvaljujemo na tome što je blagoslovio one koji su unutar našeg kruga uticaja. Evo Pavlove tajne za molitvu koja preobražava – *molitva je ključ hvale i zahvalnosti*.

Pavle takođe kaže: „Ne prestajem zahvaljivati za vas, i spominjati vas u svojijem molitvama“ (Efescima 1,16; videti takođe Filibljanima 1,3.4; 1. Solunjanima 1,2 i 1. Solunjanima 5,16-18).

Šta zapravo znači „moliti se bez prestanka“ (1. Solunjanima 5,18)? To sigurno ne znači da treba sve vreme da klečimo pred Bogom u molitvi. To znači da se, blagosloveni Božjim Duhom, krećemo kroz život sa srcem otvorenim za Božje prisustvo i silu, tražeći prilike da Mu se zahvaljujemo. To znači da smo spremni da bitna životna pitanja rešavamo u Božjem prisustvu, da tražimo božanski savet kad prolazimo kroz preokrete koje nam život donosi. To znači da živimo – ne u otuđenosti od Boga, već u zajednici s Njim, i da uvek budemo otvoreni za božansko vodstvo.

Suviše često na molitvu gledamo kao na nešto istančano, prefinjeno, kao na dodatak učenishtvu koji treba primeniti kad je to prikladno. Međutim, Pavle ilustruje jedno drugačije viđenje. On ozbiljno shvata zadatak da se moli za vernike u Efesu, pri čemu se ujedno zahvaljuje za njih (Efescima 1,16; up. Efescima 1,3-14) i posreduje za njih (Efescima 1,17-23; up. Efescima 3,14-21). Za njega je molitva osnovni, čak i suštinski zadatak hrišćanske vere. Ti stihovi upućuju dirljiv poziv na molitvu, poziv svakome od nas da razmisli o sopstvenoj „molitvenoj službi“ u svetlu Pavlove posvećenosti njoj.

**Zašto je važno uvek zahvaljivati Bogu u molitvi za ono na čemu treba da budemo zahvalni?**

## DOBIJANJE UVIDA OD SVETOG DUHA

„Ne prestajem zahvaljivati za vas, i spominjati vas u svojijem molitvama, da Bog Gospoda našega Isusa Hrista, otac slave, dade vam Duha premudrosti i otkrivenja da ga poznate“ (Efescima 1,16.17).

Izveštavajući o svojim molitvama, Pavle beleži jedan ključni zahtev koji iznosi pred Božji presto. On je već napomenuo da je Sveti Duh ušao u život vernika u vreme njihovog obraćenja (Efescima 1,13.14). A sada se Pavle moli za novi blagoslov Duha koji bi im pružio potreban duhovni uvid kako bi stekli dublje razumevanje Isusa („da ga poznate“, Efescima 1,17).

**U vezi sa koje tri teme se Pavle moli da Sveti Duh donese poseban uvid vernicima? Videti Efescima 1,17-19.**

---



---



---



---

Kad se moli da vernici dobiju uvid u „nad njegova zvanja“ (Efescima 1,18), Pavle se zapravo moli da oni budu svesni dela koja je Bog preduzeo za njihovo spasenje u prošlosti (Efescima 1,3-9.11-13), ali i slavne budućnosti koju je za njih planirao (Efescima 1,10.14).

Kad se moli za uvid u „bogatstvo slave našljedstva njegova u svetima“ (Efescima 1,18), on se priseća starozavetne ideje o vernicima kao Božjem nasleđu (5. Mojsijeva 9,29; 5. Mojsijeva 32,9; Zaharija 2,12, uporediti sa Efescima 1,11). Pavle, dakle, želi da oni budu svesni ne samo da poseduju nasledstvo od Boga već da su i sami Božje nasleđe, i da shvate vrednost koju imaju pred Bogom.

Kad se moli za duhovni uvid u to „kakva je izobilna veličina sile njegove na nama koji vjerujemo“ (Efescima 1,19), Pavle zamišlja kako Sveti Duh donosi novo razumevanje neizmernosti Božje sile i ostvaruje je u njihovom iskustvu.

Na osnovu svih tih molitava, vidi se da je Pavle želeo da ti ljudi sami iskuse sve ono što im je dato u Isusu.

**Kako biste vi mogli bolje da iskusite „kakva je izobilna veličina sile njegove na nama koji vjerujemo“? Šta bi to značilo u vašem svakodnevnom životu?**

## UZIMANJE UDELA U SILI VASKRSENJA

U preostalom tekstu svog molitvenog izveštaja, Efescima 1,20-23, Pavle proširuje tu treću temu uvida za koje se nada da će ih Sveti Duh doneti vernicima – uvid u izobilnu Božju silu koju On ispoljava u njihovom korist. On počinje tako što ukazuje na dva događaja iz istorije spasenja kao na primarne ilustracije Božje sile: (1) Isusovo vaskrsenje iz mrtvih; (2) uzdizanje Isusa na presto svemira (Efescima 1,20).

**Kako se Božja sila ispoljila prilikom Isusovog vaskrsenja? Efescima 1,20; 1. Korinćanima 15,20-22; Filibljanima 3,8-11; Jevrejima 13,20.21; 1. Petrova 1,3.**

---



---



---



---



---

Isusovo vaskrsenje je verovanje koje se u hrišćanstvu ne dovodi u pitanje (1. Korinćanima 15,14.17). Upravo zato što je Hristos vaskrsao, odani vernici čekaju veliko, buduće vaskrsenje u večni život u vreme Hristovog povratka (1. Korinćanima 15,20-23). I upravo zato što je Hristos vaskrsao, danas možemo od Njega očekivati sve blagoslove evanđelja, uključujući prisustvo Svetog Duha u našem životu.

Slika Boga koji Hrista „posadi sebi s desne strane na nebesima“ (Efescima 1,20), preuzeta je iz stiha Psalmi 110,1, najčešće citiranog teksta u Novom zavetu (izgleda da se svi upravo citirani stihovi zasnivaju na njemu). Hristovo uzdizanje na presto zauzima veoma istaknuto mesto u Efescima poslanici. Takođe i vernici sede „na nebesima u Hristu Isusu“ (Efescima 2,6). Osim toga, Pavle taj Hristov uspon pominje kao uvod u tvrdnju da je Hristos sve ispunio i dao darove svojoj crkvi (videti Efescima 4,8-11).

U Efescima 4,8-11, Pavle nas upozorava da sliku Hrista na Očevom prestolu ne shvatimo kao neki statičan prizor, već pre kao „dinamičnu novozavetnu sliku ustoličenog Hrista koji svojim Duhom po celom svetu izlazi pobeđujući i da pobedi.“ – F. F. Bruce, *The Epistles to the Colossians, to Philemon, and to the Ephesians* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1984), p. 133. Dakle, Pavle prikazuje Hristovo ustoličenje/krunisanje ne samo kao ilustraciju božanske sile koja se nudi vernicima, već i kao izvor te sile.

**Na koje načine je potrebno da se Hristova sila ispolji u našem životu i kako možemo bolje da iskoristimo tu silu? Koje navike i običaji ometaju naš pristup Njegovoj sili?**

## HRISTOS IZNAD SVIH VLASTI

Pavle proslavlja ustoličenje Isusa, koji sada sedi sa Ocem na prestolu univerzuma. Pošto je definisao Hristov položaj u odnosu na Oca („Bog Gospoda našega Isusa Hrista... posadi sebi s desne strane na nebesima“, Efescima 1,17.20), Pavle se okreće Isusovom odnosu prema „vlastima“. Kao suvladar sa Ocem, Isus je daleko iznad svih njih (Efescima 1,21).

**Uporedite način na koji Pavle pominje zle duhovne sile u Efescima 1,21; Efescima 2,2 i Efescima 6,12. Šta mislite, zašto je Pavle toliko zainteresovan za te sile?**

---



---



---



---

Tekst Dela 19,11-20, sa pričom o sedam Skevinih sinova, dočarava Efes Pavlog vremena kao središte magijskog umeća. „Najvažnija odlika bavljenja magijom tokom celog helenističkog perioda bila je svest o duhovnom svetu koji vrši uticaj na gotovo svaki aspekt ljudskog života. Cilj magova bio je da razlikuju korisne od štetnih duhova, i da se upoznaju sa različitim delovanjem i relativnom snagom i autoritetom tih duhova. Na osnovu tog znanja, mogli su da osmisle sredstva (kao što su izgovorene ili pisane formule, amajlije, itd.) za manipulaciju duhovima u interesu pojedinca. Smatralo se da bi uz odgovarajuću formulu, bolest izazvana duhom mogla da se izleči, (ili) bi moglo da se pobeđi u trci sa kočijama.“ – Clinton E. Arnold, *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians*, p. 18.

Zanimanje za razna božanstva i sile koji bi se mogli prizvati prilikom vraćanja bilo je istaknuta odlika religioznog života u Efesu (videti Dela 19,13), a među nekima čak i danas. Pavle je želeo da razjasni odnos između Hrista i tih „sila“ – ustoličeni Isus je „nad svijem poglavarstvima, i vlastima, i silama, i gospodstvima“ (Efescima 1,21).

A da bi bio siguran da će njegovi slušaoci i čitaoci razumeti da nema nijedne sile koja ne podleže Isusovoj suverenoj vlasti, on dodaje i aluziju na običaj prizivanja imena božanstava prilikom vraćanja: „I nad svakijem imenom što se može nazvati“ (Efescima 1,21). Prelazeći sa dimenzije prostora na dimenziju vremena, Pavle naglašava neograničeno trajanje Isusove uzvišene vladavine. Njegova vladavina nad svim silama trajaće „ne samo na ovome svijetu nego i na onome koji ide“ (Efescima 1,21).

**Koje su neke od današnjih manifestacija tih istih zlih sila i kako da ne upadnemo u zamku nijedne od njih?**

## ISUS, „SVE“ I NJEGOVA CRKVA

Rani hrišćani su u stihu Psalmi 110,1 videli proročanstvo o Isusovom ustoličenju: „Reče Gospod Gospodu mojemu: sjedi meni s desne strane, dok položim neprijatelje tvoje za podnožje nogama tvojima.“ Na isti način su čitali i 8. Psalm, koji potvrđuje da je Bog „sve... metnuo pod noge njegove“ (Psalmi 8,6) – pod noge „sina čovječijjeg“ (Psalmi 8,4). Verujući da im sile tame ispod neba stoje nad glavom i prete da ih pokore, čvrsto su se držali istine da su te sile položene pod Hristove noge.

Obratite posebnu pažnju na to da Otac „sve pokori pod noge njegove (Hristove)“, i da Ga „dade za glavu crkvi“ (Efescima 1,22; uporediti sa: „Postavio ga nad svime da bude Glava Crkvi“, SSP). Mada je „sve“ uopšteno, sveobuhvatni izraz, Pavle još uvek ima na umu „sile“ pomenute u Efescima 1,21. „Sve“ – uključujući kosmičke, natprirodne, duhovne sile – nalazi se pod Hristovim nogama, potčinjeno Njemu.

**Kakve koristi Njegovoj crkvi donosi uzdizanje Hrista na presto kosmosa i Njegova vladavina nad svim što je na nebu i na zemlji? Efescima 1,22.23.**

---



---



---



---



---

Bog je učinio Hrista pobednikom nad svim silama zla. Crkvi, duboko poistovećenoj sa Hristom i snabdevenoj od Njega svim onim što joj je potrebno, i samoj je zagarantovana pobjeda nad tim istim neprijateljima. U korist crkve aktivirana je Božja sila, koja se pokazala prilikom Hristovog vaskrsenja i Njegovog uzvišenja nad svakom drugom kosmičkom silom. Bog je pobedonosnog Hrista dao crkvi, koja je tako sjedinjena s Njim da se naziva Njegovim telom.

Kako mi vernici možemo upoznati uzvišenog Hrista i iskusiti Božju silu u svom životu? Pavle se ne bavi direktno nikakvim mehanizmima niti strategijama pomoću kojih se to dešava. Međutim, mnogo govori činjenica da je taj odlomak deo „izveštaja o molitvi“. Pavle veruje da će Bog odgovoriti na njegovu molitvu. On potvrđuje delotvornost proslavljanja Božje sile, koja se otkrila u Hristu, u samom Božjem prisustvu i traženja da ona bude aktivna u životu vernika.

**Kakvo je vaše lično iskustvo sa silom molitve? Ne samo kad je reč o uslišenim molitvama, već molitvama uopšte, i kako nas molitva približava Bogu i sili koja nam je ponuđena u Isusu?**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Proučite sledeća dva opisa Hristovog ustoličenja iz spisa Elen Vajt:

„Kada je prošao kroz nebeska vrata, Hristos je seo na presto okružen obožavanjem anđela. Čim je ova ceremonija bila obavljena, Sveti Duh se spustio na učenike u obilnoj meri i Hristos je zaista bio proslavljen slavom koju je od cele večnosti imao u Ocu. Izlivanje Duha na dan Pedesetnice bilo je nebesko obaveštenje da je svečano uvođenje u zvanje Otkupitelja bilo obavljeno. On je u skladu sa svojim obećanjem, poslao svoga Svetoga Duha sa Neba svojim sledbenicima kao dokaz da je On, kao Sveštenik i Car, primio svu vlast i na Nebu i na Zemlji, i da je postao Pomazanik nad svojim narodom.“ – *Apostolska crkva – Hristovim tragom*, str. 38, 39 (original).

„Očeve ruke obavijaju se oko Sina i čuje se reč: 'Da mu se poklone svi anđeli Božiji' (Jevrejima 1,6).

Sa neiskazanom radošću knezovi, i poglavari, i sile priznaju vrhovnu vlast Kneza života. Nebeske vojske padaju ničice pred Njim, dok rado-sni uzvici ispunjavaju sve nebeske dvorove: 'Dostojno je jagnje zaklano da primi silu i bogatstvo i premudrost i jačinu i čast i slavu i blagoslov' (Otkrivenje 5,12).

Pobedničke pesme pridružuju se muzici sa anđeoskih harfi, sve dok Nebo ne postane ispunjeno radošću i hvalom. Ljubav je pobedila. Izgubljeno je nađeno. Nebo odzvanja od glasova koji visokim tonovima objavljuju: 'Onome što sjedi na prijestolu, i jagnjetu blagoslov i čast i slava i država va vijek vijeka' (Otkrivenje 5,13).“ – *Čežnja vekova*, str. 834, 835 (original).

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Razmislite o „sada“ i „ne još“ Isusovog ustoličenja. U kom smislu je Isus već postao Gospodar „svega“, uključujući demonske sile koje su Mu potčinjene – što bi bilo „sada“? A u kom smislu Njegova puna vladavina nad „svima“ treba tek da se ostvari u budućnosti – što bi bilo „ne još“? (Videti 1. Korinćanima 15,24-28.)
2. U kojoj meri živite u svetlu Hristove sveopšte vladavine? Ili, u kojoj meri živite pod vlašću tih drugih sila, palih sila, čija vlast ionako prolazi? Kako ih razlikujete i kako možete izbeći sile zla koje, mada su već poražene, još uvek preovlađuju u našem svetu?



## KAKO NAS BOG SPASAVA



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 2,1-10; Efescima 5,14; Rimljanima 5,17; Efescima 5,6; 2. Timotiju 1,7.

**Tekst za pamćenje:** „Ali Bog, koji je bogat u milosti, za premnogu ljubav svoju, koju ima k nama, i nas koji bijasmo mrtvi od grijehova oživlje s Hristom“ (Efescima 2,4.5).

Dana 14. oktobra 1987, osamnaestomesečna Džesika Meklur je, igrajući se u dvorištu svoje tetke, pala u napušteni bunar dubok skoro sedam metara. Njena nezgoda privukla je medije iz celog sveta u Midlend u Teksasu. Tako je publika širom sveta mogla da posmatra „bebu Džesiku“ kako spava, plače, peva i doziva svoju majku, dok radnici hitne pomoći upumpavaju svež vazduh u bunar.

Konačno, pedeset osam sati nakon Džesikinog pada, svetska publika je gledala kako Džesika biva oslobođena iz bunara u kom je bila zarobljena više od dva dana. Fotografija Skota Šoa, nagrađena Pulicerovom nagradom, uhvatila je ključni trenutak – spasilački kabl spram zabrinutih lica Džesikinih spasilaca koji gledaju naniže ka umotanom zavešljaju u srcu drame – u kom se nalazila beba Džesika.

Nema ničeg tako uzbudljivog kao što je dobra priča o spasavanju života, a Pavle nam u tekstu Efescima 2,1-10 pruža blizak, lični uvid u najveću, najzanimljiviju spasilačku misiju svih vremena – u Božje napore da iskupi čovečanstvo. A dramatičnost te priče dodatno je pojačana saznanjem da mi nismo samo posmatrači tuđeg, već svedoci sopstvenog spasavanja.

## NEKADA MRTVI I PREVARENI OD SOTONE

**Pročitajte Efescima 2,1-10. Koju glavnu ideju nam Pavle ovde daje u vezi sa onim šta je Isus učinio za nas?**

---

Pavle je već opisao spasenje darovano hrišćanima (Efescima 1,3-14.15-23) i ukratko izneo priču o vernima u Efesu (Efescima 1,13). Sada, u tekstu Efescima 2,1-10, on detaljnije govori o njihovom obraćenju, posvetivši više pažnje onome što se tiče njih lično. Njihovo ranije, grešno življenje (Efescima 2,1-3) poredi sa blagoslovima Božjeg spasenja, što prikazuje kao uzimanje udela u Hristovom vaskrsenju, uznesenju i ustoličenju (Efescima 2,4-7), a zatim veliča osnov tog spasenja – Božju blagodat i Njegovo stvaralačko delo (Efescima 2,8-10).

Tri odeljka tog teksta mogu se zgodno sažeti izrazima iz stiha Efescima 2,5: (1) „bijasmo mrtvi od grijehova“; (2) (Bog nas) „oživlje s Hristom“; (3) „blagodaću ste spaseni“.

U Efescima 2,1.2 Pavle podvlači žalosnu činjenicu o životu svojih slušalaca pre obraćenja, primetivši da su oni tada bili duhovno mrtvi. Činjenje prestupa i greha bilo je ustaljeni obrazac njihovog života (Efescima 2,1), i njima je upravljao sotona (Efescima 2,2). Budući da se obraćao živim ljudima, kad ih je nazvao „mrtvima“, Pavle je to rekao u metaforičkom smislu (uporediti sa Efescima 5,14). Međutim, težina položaja u kom su se tada nalazili bila je veoma stvarna i strašna, jer su bili odvojeni od Boga, Izvora života (uporediti sa Kološanima 2,13; Rimljanima 5,17; Rimljanima 6,23).

Razmišljajući o nekadašnjem životu svojih slušalaca, Pavle prepoznaje dve spoljašnje sile koje su njima upravljale. Prva od njih je „duh ovoga sveta“ (Efescima 2,2, Čarnič), što se odnosi na običaje i ponašanje u širim krugovima tamošnjeg društva, koji su ljudski život izobličili u pobunu protiv Boga.

Sotona, kao ta druga spoljašnja sila koja je upravljala njihovim nekadašnjim životom, opisan je na dva načina. On je „knez koji vlada u vjetru“ (Efescima 2,2), odnosno „ispod neba“, što se smatra mestom delovanja natprirodnih sila, uključujući i sile zla (uporedi Efescima 1,3; Efescima 3,10; Efescima 6,12). Osim toga, aktivan je i na zemlji, kao „duh koji sad radi u sinovima protivljenja“ (Efescima 2,2).

**Čemu nas ti stihovi uče u vezi sa realnošću velike borbe? S druge strane, kako da crpimo utehu i nadu iz spoznaje da je Isus već pobedio i da mi već sada možemo imati udela u Njegovoj pobedi?**

## NEKADA OBMANUTI SOPSTVENIM ŽELJAMA

„U kojima (protivljenjima) i mi svi življemo negda po željama tijela svojega, čineći volju tijela i pomisli, i bijasmo rođena djeca gnjeva, kao i ostali“ (Efescima 2,3).

Osim Božjeg delovanja, ljudskim životom upravljaju ne samo spoljašnje sile pomenute u Efescima 2,2, već i neke unutrašnje – želje „tijela svojega, čineći volju tijela i pomisli“ (Efescima 2,3; up. Jakov 1,14.15; 1. Petrova 1,14).

**Šta Pavle misli kad kaže da su njegovi slušaoci nekada bili „rođena djeca gnjeva, kao i ostali“ (Efescima 2,3)? Uporediti sa Efescima 2,3 i Efescima 5,6.**

---



---

Gubitak sadašnjeg života je nešto što bi već samo po sebi bilo dovoljno zastrašujuće, ali značenje koje to ima u kontekstu poslednjeg vremena još je strašnije. Jer, ljudskim bićima, koja su „rođena djeca gnjeva, kao i ostali“ (Efescima 2,3) preti suočavanje sa Božjim sudom na kraju vremena.

Izraz „rođena djeca gnjeva“ ukazuje na još jednu uznemirujuću realnost. Mada još uvek nosimo Božji lik, uviđamo da postoji nešto duboko pogrešno u nama. Živeti hrišćanskim životom, prema tome, ne znači samo savla dati par loših navika, ili prevazići neke „prestupe i grehe“ (Efescima 2,1) koji nas trenutno ugrožavaju, kakvi god oni bili. Mi se ne borimo sa gresima, već sa grehom. Skloni smo pobuni protiv Boga i samouništenju. Ljudi po automatizmu upadaju u obrasce samodestruktivnog, grešnog ponašanja, tako što slede diktate sotone (Efescima 2,2) i vlastite, urođene, grešne želje (Efescima 2,3). A i vernici su nekada bili „rođena djeca gnjeva“.

Važno je napomenuti da Pavle tu koristi prošlo vreme – „bijasmo rođena djeca gnjeva“ (Efescima 2,3). To ne znači da urođena sklonost ka zlu više nije realnost u životu vernika. Pavle značajan deo svoje poslanice, tekst Efescima 4,17-5,21, posvećuje upozorenjima da grešna dela, ukorenjena u grešnoj prirodi, i dalje predstavljaju pretnju za hrišćane. Međutim, to „staro ja“ više ne mora da upravlja vernikom, koji Hristovom silom može da odbaci „staroga čovjeka“ i da se „obučee“ „u novoga čovjeka, koji je sazdan po Bogu u pravdi i u svetinji istine“ (Efescima 4,22-24).

**Ko od nas nije osetio koliko je naša priroda još uvek iskvarena, čak i nakon što smo se predali Isusu? Čemu bi to trebalo da nas nauči kad je reč o tome koliko je važno da se držimo Njega u svakom trenutku svog života?**

## SADA VASKRSLI, UZNETI I UZVIŠENI SA HRISTOM

„Ali Bog, koji je bogat u milosti, za premnogu ljubav svoju, koju ima k nama...“ (Efescima 2,4). Ovde se Pavle, sa dve moćne reči – „ali Bog“ – okreće od žalosnog opisa nekadašnjeg života svojih slušalaca (Efescima 2,1-3) ka novoj realnosti ispunjenoj nadom kojom se odlikuje njihov život kao vernika (Efescima 2,4-10).

**U kom smislu vernici uzimaju udela u Hristovom vaskrsenju, uznesenju i ustoličenju? Kada se to dešava? Efescima 2,6.7.**

---



---



---



---



---

Već smo zapazili da je Poslanica Efescima Hristom prožeto pismo koje ističe solidarnost vernika sa Njim. U Efescima 2,5.6 Pavle proširuje tu temu tako što koristi tri složena glagola kako bi otkrio zadivljujuću istinu da, na osnovu Božje inicijative, i sami vernici učestvuju u važnim događajima istorije spasenja u čijem središtu je Mesija, Isus.

Vernici su: (1) vaskrsli zajedno sa Hristom; (2) uzneti sa Hristom (čime Pavle verovatno ukazuje na učešće vernika u Hristovom uznesenju na nebo); (3) ustoličeni sa Hristom „na nebesima“, što znači da vernici zajedno sa Hristom „sede“ na prestolu svemira. Oni su uzvišeni zajedno sa Isusom.

Da bismo razumeli snagu te Pavlove tvrdnje, moramo se osvrnuti na tekst Efescima 1,19-23, i podsetiti se da svojom smrću, vaskrsenjem, uznesenjem i ustoličenjem, Hristos zadobija pobjedu nad svim zlim duhovnim silama, upravo onim koje su nekada upravljale životom vernika. Prilikom Isusovog vaskrsenja, uznesenja i ustoličenja, te sile – mada su i dalje aktivne i ugrožavaju ljudski život – bile su potpuno potisnute. Stvari su se u kosmosu preokrenule. Stvarnost se promenila. Vernici nisu puki posmatrači tih događaja, već su lično i blisko uključeni u njih. To što smo vaskrsli, uzneti i ustoličeni sa Isusom, otvara nam čitav niz novih mogućnosti. Sada imamo pravo da se od života kojim dominiraju demoni okrenemo životu sile i duhovnog izobilja u Hristu (2. Timotiju 1,7).

**„Jer nam Bog ne daje duha straha, nego sile i ljubavi i čistote“ (2. Timotiju 1,7). Kako nam stihovi koje smo danas razmatrali pomažu da razumemo o čemu Pavle ovde piše?**

## ZAUVEK BLAGOSLOVENI BLAGODAĆU

**Uporedite Božji plan spasenja u Efescima 1,3,4 sa večnim rezultatima tog plana opisanim u Efescima 2,7. Koji su suštinski elementi i ciljevi Božjeg „plana spasenja“?**

---



---



---

Dodele diploma i svedočanstava uvek su divne proslave, bilo da ste tek završili sa vrtićem ili ste upravo odbranili doktorat. Diplomiranje obeležava važno dostignuće, prelazak u drugu fazu života ili karijere. Međutim, za nas kao vernike važno je da shvatimo jednu duboku istinu u vezi sa evanđeljem – nikad nećemo diplomirati na polju blagodat. Nikad nećemo proslaviti to što smo stekli doktorat iz blagodat niti ćemo apsolvirati tu oblast i prevazići svoju potrebu za njom.

Pavle potvrđuje tu istinu u stihu Efescima 2,7 i dodatno je naglašava opširnijom hronologijom. Bog je u prošlosti delovao preko Hrista da bi nas iskupio, i tako nas je poistovetio sa svojim Sinom, Isusom Hristom da smo već u sadašnjosti sudeonici u Njegovom vaskrsenju, uznesenju i ustoličenju (Efescima 2,4-6). Međutim, Božji plan se tu ne završava – u prošlosti koja je ispunjena blagodaću i sadašnjosti koja se kupu u milosti. Božji plan, ukorenjen u božanskim savetima od pamtiveka (Efescima 1,4), proteže se i u budućnost – kroz svu večnost. On obuhvata sve vekove „koji idu“ (Efescima 2,7). Njegov plan za večnu budućnost zasniva se na istom načelu kao i Njegova dela u prošlosti i sadašnjosti – načelu blagodat. Bog se raduje što će „u vijekovima koji idu“, pokazivati „preveliko bogatstvo blagodat svoje dobrotom na nama u Hristu Isusu“ (Efescima 2,7).

Pavle o Božjoj blagodat misli kao o nekom blagu ili bogatstvu nesagledive vrednosti (uporediti Efescima 1,7; Efescima 3,8), za kojim vernici mogu da posegnu kako bi zadovoljili svaku potrebu. Ta Božja neshvatljiva velikodušnost prema nama postaje rečit, bezvremeni, kosmički izraz Njegovе milosti.

**„Došavši da prebiva među nama, Isus je trebalo da otkrije Boga i ljudima i anđelima... Ali to otkrivenje nije dato samo Njegovoj deci na zemlji. Naš mali svet je udžbenik vasionе. Božja čudesna svrha blagodat, tajna spasonosne ljubavi – tema je u koju 'anđeli žele zaviriti' i koja će biti proučavana kroz beskrajne vekove. Izbavljena i bezgrešna bića podjednako će u Hristovom srcu naći svoju nauku i svoju pesmu. Videće se da je slava koja blista sa Hristovog lica zapravo slava samopožrtvovane ljubavi.“ – Elen G. Vajt, *Čeznja vekova*, str. 19, 20 (original).**

## BOG SPASAVA SADA

**Pročitajte ponovo ceo tekst Efescima 2,1-10, obraćajući posebnu pažnju na zaključak koji Pavle iznosi u stihovima 8–10. Koje misli on naročito ističe u zaključku tog odlomka?**

---



---



---

U Efescima 2,1-3, Pavle iznosi dokaze da spasenje vernika u Efesu nije rezultat njihovog dobrog vladanja ili privlačnih osobina. Jer, u trenutku kad je priča započela, oni su već bili duhovno mrtvi. U njima nije bilo ni iskre života niti ikakve vrednosti (Efescima 2,1). Bili su potpuno savladani grehom (Efescima 2,1). Nisu pokazivali nikakvu ličnu inicijativu, već su njima upravljali ili sam sotona, ili njihove sopstvene niske strasti i logičke zablude (Efescima 2,2,3).

Bili su, a da to nisu ni znali, u daleko gorem položaju nego da su im jednostavno nedostajali duhovni život i vrline. Zajedno sa ostatkom čovečanstva, bili su neprijatelji istinskog Boga i srljali su ka kobnom času i božanskom sudu. Bili su „rođena djeca gnjeva, kao i ostali“ (Efescima 2,3).

Zato je njihovo spasenje, umesto u njihovim ličnim kvalitetima, ukorenjeno u Božjoj nepojmljivoj ljubavi – koja se ne može objasniti bilo kakvom vrednošću predmeta te ljubavi. U svojoj milosti i ljubavi, Bog deluje u njihovu korist preko Isusa Hrista (Efescima 2,4), podižući ih iz duhovne smrti. Zahvaljujući Božjoj intervenciji, oni su doživeli neverovatno putovanje koje je pratile putanju samog Isusa. Iz krajnjih dubina totalne duhovne smrti i poražavajućeg ropstva, oni su vaskrsli, bili preneti „na nebesa“ i seli sa Hristom na presto univerzuma (Efescima 2,5,6). Ta božanska intervencija, iako deluje poput munje, ipak nije bila neki trenutni fenomen. Nju odlikuje istinska postojanost i večno trajanje, jer Bog namerava da im svoju blagodat u Hristu Isusu pokazuje kroz celu večnost (Efescima 2,7).

Zaključujući tekst Efescima 2,1-10, u stihovima 8-10 Pavle se vraća na taj osnovni narativ, želeći da podupre svoju glavnu poruku – spasenje vernika je božansko, a ne ljudsko delo. Ono je Božji dar i ne potiče od nas. Nijedno ljudsko biće ne može da se pohvali da ga je pokrenulo (Efescima 2,8,9). Stojeći u blagodati Božjoj, mi vernici smo vidljivi izraz samo i jedino Njegove blagodati. Mi smo Njegova remek-dela, stvorena od Boga „u Hristu Isusu“ (Efescima 2,10).

**Zašto je toliko važno da razumemo činjenicu da naše spasenje potiče od Boga, i da nije ukorenjeno ni u našoj ličnoj vrednosti niti u našim nastojanjima?**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

U osnovi Poslanice Efescima je narativ koji se često delimično ponavlja ili se na njega aludira. Glavni događaji u tom narativu su:

1. Bog bira svoj narod „prije postanja svijeta“ (Efescima 1,4.5.11).
2. Oni su ranije živeli u stanju izgubljenosti (Efescima 2,1-3.11.12; Efescima 4,17-19.22; Efescima 5,8).
3. Bog interveniše u Hristu da bi ih spasao (Efescima 1,7.8; Efescima 2,4-6.13-19; Efescima 4,1.20.21; Efescima 5,2.8.23.25,26).
4. Oni prihvataju evanđelje (Efescima 1,12.13, a podrazumeva se i na drugim mestima). Pošto su nekad živeli „nada ne imajući“ (Efescima 2,12), sada imaju „jedan nad“ na koji su vernici pozvani (Efescima 4,4; uporediti sa Efescima 1,18).
5. Oni kojima se Pavle obraća sada žive kao učenici. Mada je njihovo vreme prepuno opasnosti i protivljenja od strane zlih sila, oni mogu da koriste mogućnosti koje im nudi proslavljeni Gospod (Efescima 1,15-23; Efescima 2,6; Efescima 3,14-21; Efescima 4,7-16; Efescima 6,10-20).
6. Na vrhuncu istorije u budućnosti, uloga Duha kao „zaloga“ (Efescima 1,13.14) ili „pečata“ (Efescima 4,30) ispoljiće se u potpunosti. U tom krunkskom trenutku, oni kojima se Pavle obraća biće nagrađeni za svoju vernost preuzimanjem „nasledstva“ koje im je već darovano u Hristu (Efescima 2,7; Efescima 6,8.9), i na osnovu njihove vere u Hrista, biće im dodeljeno mesto u tom hristocentričnom dobu koje dolazi (Efescima 1,21; Efescima 2,7.19-22; Efescima 4,13.15; Efescima 5,27).

## PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Osnovna potka Efescima poslanice (videti prethodno rečeno) nije samo priča o vernicima iz prvog veka. To je i naša priča. Koji vam od glavnih koraka ili faza te priče pruža najviše nade u ovom trenutku?
2. Šta mislite, zašto se Pavle tako često priseća grešne prošlosti svojih slušalaca, pozivajući ih da razmišljaju o svom životu pre obraćenja?
3. Uporedite Pavlov rezime evanđelja u Efescima 2,8-10 s njegovim ranijim rezimeom u Rimljanima 1,16.17. Koje slične teme se u njima javljaju? U čemu se ta dva teksta razlikuju?
4. Iako dobra dela vernika nemaju nikakav uticaj na njihovo spasenje, jer im ne mogu obezbediti spasonosne zasluge pred Bogom, koju važnu ulogu ona ipak imaju u Božjim planovima za njih? Efescima 2,10.



## HORIZONTALNO POMIRENJE – KRST I CRKVA



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 2,11-22; Rimljanima 3,31; Rimljanima 7,12; Isaija 52,7; Isaija 57,19; Jovan 14,27; 1. Korinćanima 3,9-17.

**Tekst za pamćenje:** „A sad u Hristu Isusu, vi koji ste negda bili daleko, blizu postadoste krvlju Hristovom. Jer je on mir naš, koji oboje sastavi u jedno“ (Efescima 2,13.14).

Zamislite da ste neki mnogobožac, Grk, koji je naučio da ceni jevrejskog Boga. Zapravo, napustili ste svoje mnogobožacke običaje i prigrlili jedinog istinitog Boga. Dok prolazite kroz prelepo dvorište između stubova jerusalimskog hrama, zvuci bogoslužjenja bude u vama želju da slavite Boga. Međutim, upravo tada nailazite na kamenu barikadu visoku više od jednog metra. Otprilike na svakih pola metara na latinskom i grčkom jeziku ugravirana je sledeća poruka: „Nijedan stranac ne sme da prođe iza ove pregrade i ograđenog prostora hrama. Svako ko bude uhvaćen da to čini biće kriv za sopstvenu smrt koja će uslediti.“ Odjednom se osećate isključenim, otuđenim, odvojenim.

U Efescima 2,11-22, Pavle vidi Hristov krst kao nešto što unosi dramatičnu promenu, rušeći takve prepreke i zidove. Vertikalno, krst ukida otuđenje, mireći ljude sa Bogom. Horizontalno, on miri ljude jedne s drugima. Krst uklanja neprijateljstvo i donosi mir između Jevreja i neznabožaca, čineći od njih „jedno tijelo“ (Efescima 2,15). Zajedno, oni postaju novi hram, „stan Božij u duhu“ (Efescima 2,22).

Šta ta istina znači za nas danas?

## ZBLIŽENI U HRISTU

**Uporedite Efescima 2,1-3, Pavlov prethodni opis paganske prošlosti ljudi kojima se obraća, sa novim opisom u Efescima 2,11.12. Šta on naglašava u tom novom opisu njihove prošlosti?**

---



---



---

Ti nejevreji koji su sada verovali u Hrista i bili pripadnici Njegovog „tela“, crkve, nekada su bili potpuno odvojeni od Izraela i spasenja koje je Bog nudio. Međutim, Pavle smatra da je važno da se oni „opominju“ (Efescima 2,11) te prošlosti. Tada su bili „bez Hrista“, Pomazanika, izraelskog Mesije. Bili su „odvojeni od društva (države i naroda) Izrailjeva“. Bili su i „bez dijela u zavjetima obećanja“, nesvesni obećanja o spasenju koja je Bog nudio tokom cele istorije spasenja. Ta odvojenost od Izraela i spasenja koje je preko njega bilo ponuđeno, značilo je da su oni nekada živeli „nada ne imajući“, i da su bili „bezbožni na svijetu“ (Efescima 2,12).

Takođe, u svom prethodnom životu, nejevreji su bili uvučeni u smrtno neprijateljstvo koje je vladalo između njihovog naroda i Jevreja. Pavle dočarava duh te duboko ukorenjene mržnje osvrćući se na jedan njen simptom, a to je davanje pogrdnih imena. Jevreji su s podsmehom govorili o nejevrejima kao o „neobrezanju“, dok su nejevreji s podjednakim prezirom govorili o Jevrejima kao o „obrezanju“ (Efescima 2,11).

S druge strane, stih Efescima 2,13 ukazuje na nešto što je sada radikalno drugačije. Pavle piše: „A sad u Hristu Isusu, vi koji ste negda bili daleko, blizu postadoste krvlju Hristovom.“

Kad nejevrejske vernike opisuje kao one koji su nekad bili „daleko“, Pavle zapravo aludira na stih Isaija 57,19: „Mir, mir onomu ko je daleko i ko je blizu, veli Gospod, i iscijeliću ga“ (uporediti sa Efescima 2,17.18). Preko Hrista i Njegovog krsta, nejevrejski vernici približeni su svima i svemu od čega su nekad bili odvojeni – Bogu, nadi i svojoj jevrejskoj braći i sestrama. Dakle, u tom Pavlovom opisu vidimo nagoveštaj moćne dobre vesti – da Hristov krst može da premosti širok jaz između Jevreja i neznabožaca, što znači da sve naše svađe i podele tu mogu da se razreše. Ta dobra vest nas poziva da se osvrnemo na podele koje postoje u našem životu i u crkvi, i da ozbiljno razmislimo o sili krsta koja može da ih ukloni.

**Iz kog stanja je Isus vas izbavio? Zašto bi za vas moglo biti važno da se, s vremena na vreme, podsetite gde ste bili kad vas je On pronašao, i gde biste sad verovatno bili da vas nije pronašao?**

## POMIRENJE – BOŽJI DAR SA KRSTA

„Jer je on mir naš, koji oboje sastavi u jedno, i razvali plot koji je rastavljao, neprijateljstvo... da pomiri s Bogom oboje u jednom tijelu krstom“ (Efescima 2,14-16).

**Kako Pavle opisuje krst i uticaj Hristovog dela na njemu u svakom od sledećih tekstova iz Efescima poslanice? Kako biste rezimirali to što Pavle kaže o krstu i o tome kako on preobražava naše uzajamne odnose? (Videti Efescima 1,7.8; Efescima 4,32; Efescima 2,13.14; Efescima 2,16; Efescima 5,2.25.)**

---



---



---

U kontekstu odlomka koji proučavamo ove sedmice, Efescima 2,11-22, krst vernicima obezbeđuje tri velika dobra: (1) nejevreji, koji su bili „daleko“ od Boga i Njegovog naroda, sada su im „blizu“ (Efescima 2,13), budući da su postali Božji sinovi i kćeri a braća i sestre jevrejskih vernika (Efescima 2,19); (2) samo „neprijateljstvo“ (grčki, *echthran*, „neprijateljstvo“, povezano sa *echthros*, „neprijatelj“) između jevrejskih i nejevrejskih vernika je „ubijeno“ (Efescima 2,16), jer Hristov krst uklanja naizgled trajno stanje koje je Jevreje i neznabošce činilo zakletim neprijateljima (Efescima 2,17); (3) umesto neprijateljstva dolazi do pomirenja. Hristova namera bila je da ih „pomiri s Bogom oboje u jednom tijelu krstom“ (Efescima 2,16; up. Kološanima 1,19-22).

Kako izgleda pomirenje? Kakav je to osećaj? Zamislite ozbiljno otuđenje između majke i ćerke, koje traje duži niz godina. A onda zamislite da neki talas blagodati i oprostaja iznenada istopi svu tu ogorčenost, i da se njih dve ponovo zbliže. To je pomirenje. Pomirenje se doživljava i u trenutku kad jedan član crkve ostavi po strani ono što ga razdvaja od drugih članova, šta god to bilo, i kad prizna te druge članove crkve za svoju voljenu braću i sestre, koji prihvataju ono što im je ponuđeno u Hristu. Pomirenje nije neki tehnički ili pravni termin, već nešto što se odnosi na međuljudske odnose, i što dovodi do popravljavanja narušenih odnosa. Pavle se usudio da Hristovo moćno delo na krstu zamisli kao nešto što utiče na uzajamne odnose, ne samo između pojedinaca, već i grupa ljudi. On je zamislio kako to delo zaposeda naš život, razbija podele, razrešava svađe, obnavlja naše zajedništvo i vraća uzajamno razumevanje.

**Na koje načine biste mogli da primenite ova načela da biste se pomirili sa nekim? Kako to da uradite?**

## RUŠENJE ZIDA RAZDVAJANJA

Šta je, prema Pavlovim rečima, Hristos preduzeo da „razvali plot koji je rastavljao... zakon zapovijesti naukama ukinuvši“? Zašto je On preduzeo to delo? (Videti Efescima 2,14.15.)

---



---



---

Pavle ovde verovatno aludira na balustradu ili ogradu koja je okruživala trem Irodovog hrama, a koja se nije smela prekoračiti pod pretnjom smrću. Pavle zamišlja kako se taj zid ruši, i kako se neznabošcima dopušta pun pristup obožavanju Boga (Efescima 2,18). Svaki takav zid, kaže Pavle, uklanja se Krstom. Jer upravo zahvaljujući krstu saznajemo da su te dve grupe, Jevreji i neznabošci, zapravo jedno.

Neki smatraju da tekst Efescima 2,14.15 uči da je deset zapovesti, uključujući zapovest o suboti, „razvaljeno“ ili „ukinuto“ krstom. Međutim, Pavle u poslanici Efescima pokazuje duboko poštovanje prema Deset zapovesti kao sredstvu za oblikovanje hrišćanskog sledbeništva. On petu zapovest pominje konkretno (Efescima 6,2.3), a ostale posredno (npr. sedmu u Efescima 5,3-14.21-33; osmu u Efescima 4,28; devetu u Efescima 4,25; desetu u Efescima 5,5). To je potpuno u skladu sa Pavlovim ranijim tvrdnjama o zakonu (Rimljanima 3,31; Rimljanima 7,12). On se bavi zloupotrebom zakona, ali sam zakon poštuje i podrazumeva njegov kontinuitet. Prema tome, korišćenje tih stihova kao izgovora za ukidanje Deset zapovesti, posebno u svetlu svih drugih stihova u Bibliji koji govore o njegovoj večnoj prirodi, očigledno je pogrešno tumačenje namere koju je Pavle tu imao.

Međutim, ono što je za Pavla predstavljalo anatemu i zloupotrebu božanske namere u vezi sa zakonom, bilo je korišćenje zakona da bi se „zabio klin“ između Jevreja i neznabožaca, a posebno kad se to radilo da bi se nejevreji isključili iz punog zajedništva sa Božjim narodom, i da bi im se uskratio pristup bogoslužjenju. „Zakon“ u Efescima 2,14.15 odnosi se ili na ceremonijalni aspekt zakona koji je delio Jevreje od pagana, predstavljen Pavlovim složenim izrazom, „zakon zapovesti sa njegovim odredbama“ (SSP), ili na ceo starozavetni sistem zakona koji je bio tumačen, preuveličavan i zloupotrebljavan kao klin za udaljavanje Jevreja od neznabožaca.

**Kojim pritiscima među adventistima sedmog dana ili članovima šire hrišćanske zajednice treba da se odupremo i da ih prevaziđemo? Zašto bi naša zajednička ljubav prema Hristu trebalo da bude dovoljna da bismo prevazišli te napetosti?**

## ISUS – PROPOVEDNIK MIRA

### Kako Pavle sažima Hristovu službu u tekstu Efescima 2,17.18?

---



---



---

Koncept mira je izuzetno važan u poslanici Efescima, koja počinje i završava se blagoslovom mira „od Boga oca našega i Gospoda Isusa Hrista“ (Efescima 1,2; uporediti sa Efescima 6,23). U Efescima 2,11-22, Pavle tvrdi da je Hristos oličenje mira, „jer je on mir naš“ i da Njegov krst donosi mir (Efescima 2,14-16). Hristos ne samo da uništava nešto – neprijateljstvo između Jevreja i pagana (Efescima 2,14.15), već nešto i stvara – novo čovečanstvo, koje se odlikuje odnosima pomirenja i mira (Efescima 2,15-17). Takav mir nije samo odsustvo sukoba. On odgovara jevrejskom konceptu „šalom“, iskustva celovitosti i blagostanja, kako u našem odnosu sa Bogom (Rimljanima 5,1), tako i sa drugim ljudima.

**Kako Pavle zamišlja učešće vernika u prenošenju Isusove poruke mira? Efescima 4,3; Efescima 6,14.15; uporediti Rimljanima 10,14.15 sa Efescima 2,17-19; Isaija 52,7; Isaija 57,19.**

---



---

Evandjelja sadrže primere Isusovog delovanja kao propovednika mira. U svojim oprostajnim porukama, On obećava svojim učenicima – a i nama: „Mir vam ostavljam, mir svoj dajem vam“ (Jovan 14,27). I zaključuje: „Ovo vam kazah, da u meni mir imate. U svijetu ćete imati nevolju; ali ne bojte se, jer ja nadvladah svijet“ (Jovan 16,33). Nakon svog vaskrsenja, kad se pojavljivao pred učenicima, govorio im je uvek iznova: „Mir vam“ (Jovan 20,19.21.26).

U Efescima 2,17.18, Pavle želi da istakne da Hristovo propovedanje mira izlazi iz vremenskog okvira Njegove ovozemaljske službe. On „propovjedi... mir“ u sadašnjosti i onima koji su bili „daleko“ (vernici nejevreji pre nego što su preobraćeni) i onima koji su „blizu“ (jevrejski vernici; uporediti sa Efescima 2,11-13). Pošto prihvate tu objavu, svi vernici doživljavaju duboki blagoslov.

**Kako možemo naučiti da budemo propovednici mira, a ne izazivači sukoba? U kojim situacijama, upravo sada, možete pomoći da dođe do isceljenja?**

## CRKVA – SVETI HRAM

**Koji vrhunski niz slika Pavle koristi u Efescima 2,11-22 da bi označio jedinstvo između Jevreja i neznabožaca u crkvi?**

---



---



---



---

U osvrtu na 2. poglavlje Efescima poslanice, podsećamo se da nas stihovi 1-10 poučavaju da živimo u solidarnosti sa Isusom, dok nas stihovi 11-22 uče da živimo u solidarnosti sa drugim ljudima koji su deo Njegove crkve. Prema tome, Isusova smrt pruža nam i vertikalne prednosti – uspostavljanje odnosa sa Bogom (Efescima 2,1-10), a i horizontalne – učvršćivanje naših odnosa sa drugima (Efescima 2,11-22). Posredstvom Krsta, Isus je srušio sve što je nejevrejske vernike delilo od jevrejskih, uključujući i zloupotrebu Zakona kojom se jaz između njih širio (Efescima 2,11-18). Isus je takođe izgradio nešto – neverovatan, novi hram sastavljen od vernika. Nejevreji, koji su nekada bili isključeni iz bogoslužjenja u svetim odajama hrama, sada se pridružuju jevrejskim vernicima time što postaju novi hram. Svi mi postajemo deo Božjeg hrama, „građevina... za crkvu svetu u Gospodu“ (Efescima 2,19-22), i imamo prednost da živimo u solidarnosti sa Isusom i našom braćom i sestrama u Hristu.

**Kako se Pavlova metafora crkve kao Božjeg hrama u Efescima 2,19-22 može uporediti sa upotrebom te metafore u sledećim tekstovima:**

**1. Korinćanima 3,9-17; 2. Korinćanima 6,14-7,1; 1. Petrova 2,4-8.**

---



---

Metaforu crkve kao hrama Pavle koristi kao vrhunsku sliku potpunog uključivanja neznabožaca u zajednicu vernika. Onima kojima je nekad bilo zabranjeno da prisustvuju bogoslužjenju u izraelskom hramu, sada ne samo da je odobren pristup (Efescima 2,18), već su i sami postali građevinski materijal za novi hram osmišljen kao „stan Božij u duhu“ (Efescima 2,22).

Autori Novog zaveta koriste metaforu hrama da bi dočarali svetost crkve, Božju ulogu u osnivanju i rastu crkve i solidarnost vernika unutar crkve. Ta metafora se koristi u sprezi sa upotrebom bioloških izraza (videti Efescima 2,21, gde hram „raste“), a sam proces izgradnje se često naglašava (videti Efescima 2,22: „Na kome ćete se i vi sazidati“). Umesto statične slike, zajednica vernika može da obznaní svoj identitet kao „crkve Boga živoga“ (2. Korinćanima 6,16).

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Pažljivo proučite ovaj uvod u pitanja za diskusiju, koji iznosimo u nastavku:

*U kom je specifičnom kontekstu Pavle pisao Efescima 2,11-22, gde ukazuje na ogroman uticaj koji Krst ima na međuljudske odnose? On govori o odnosima između vernika jevrejskog i nejevrejskog porekla, koji su zajedno činili članstvo crkve. S tim u vezi, Pavle pokazuje očiglednu zainteresovanost za to da oni razumeju svoj zajednički status, koji, na osnovu pomirenja, imaju kao članovi Božjeg domaćinstva (Efescima 2,19), i da žive u skladu s njim. Međutim, u kontekstu poslanice u celini, Pavle ukazuje na još širi i dalekosežniji cilj. Njegova tema je Božji veliki, konačni plan da sve ujedini u Hristu (Efescima 1,9.10), što obuhvata svu „čeljad i na nebesima i na zemlji“ (Efescima 3,15).*

Važno je zapaziti da jedinstvo vernika unutar crkve – specifična tema koju Pavle obrađuje u tekstu Efescima 2,11-22 – ima širu svrhu koju on otkriva u stihu Efescima 3,10: „Da se kroz crkvu (sastavljenu od Jevreja i neznabožaca) sad obznani poglavarstvima i vlastima na nebu mnogorazlična premudrost Božija.“ Ostvarujući jedinstvo koje je Hristos izvojevao na krstu, vernici treba da objave da je Božji konačni plan da sve ujedini u Hristu upravo u toku. Njihovi odnosi zasnovani na pomirenju najavljuju Božji plan da ceo svemir bude ujedinen u Hristu. Zato je sasvim umesno da u tekstu Efescima 2,11-22, posmatranom u kontekstu poslanice Efescima kao celine, potražimo biblijske principe koji se tiču jedne teme koja je danas posebno značajna, a to je odnos među različitim rasama i etničkim grupama.

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Koja su biblijska načela u vezi sa odnosima između različitih etničkih grupa izneta u tekstu Efescima 2,11-22? Na koji način nam taj odlomak nudi karakterističan, hristocentričan pristup temi o tome kako pripadnici jedne etničke grupe treba da se odnose prema pripadnicima druge?
2. S obzirom na Božji plan za budućnost čovečanstva (Efescima 1,9.10; Efescima 2,11-22), koliko je važno da se crkva pozabavi svojim unutrašnjim spornim pitanjima i rasnim sukobima?
3. Koji tinjajući problemi između etničkih grupa, koji se često skrivaju i ignorišu, postoje u vašoj zajednici? Kako bi vaša crkva mogla da odigra pozitivnu ulogu u ostvarenju jedinstva za koje se Hristos već izborio na krstu? Kako biste vi mogli da učestvujete u tom delu?





**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 3; Jov 11,5-9; Jezekilj 43,13-16; Amos 7,7.8; Otkrivenje 11,1.2.

**Tekst za pamćenje:** „A onome koji može još izobilnije sve činiti što ištemo ili mislimo, po sili koja čini u nama, onome slava u crkvi po Hristu Isusu u sve naraštaje va vijek vijeka. Amin“ (Efescima 3,20.21).

Treće poglavlje Efescima poslanice Pavle otpočinje temom koje se već ranije dotakao: „Da neznabošci kroz jevanđelje postanu sunašljednici i sutjelesnici i zajedničari u obećanju njegovom u Hristu Isusu“ (Efescima 3,6). Mada to možda i nije veliko iznenađenje za današnju crkvu, sastavljenu uglavnom od bivših „neznabožaca“, to je mnogim njegovim čitaocima u to vreme izgledalo kao nešto radikalno novo.

Pavle zatim nastavlja svoj nadahnuti izveštaj, prisećajući se s kojim žarom je želeo da Isusovo evanđelje propoveda neznabošcima.

Tu takođe saznajemo s kojim teškoćama se trenutno suočavao radi proširenja te službe, a koje su uključivale i vreme provedeno u rimskom zatvoru.

Osim toga, možemo videti njegovu posvećenost tajni koja se nalazi u samoj srži evanđelja, tajni da su nejevreji u crkvi ravnopravni sa svojom jevrejskom braćom i sestrama. Možemo osetiti i njegov entuzijazam u vezi sa crkvom i njenom kosmičkom misijom. Čujemo ga kako se moli, hvaleći Boga što je svoju blagodat ispoljio preko crkve.

Ukratko, bivamo nadahnuti da se pridružimo Pavlu u njegovom oduševljenju evanđeljem.

## PAVLE – UTAMNIČENI APOSTOL NEZNABOŽACA

**Pročitajte Efescima 3. Navedite jednu ili dve glavne teme tog teksta. Koje značajne zaključke Pavle tu iznosi?**

---

Treće poglavlje poslanice Efescima ima zanimljivu strukturu. Pavle na početku kaže: „Toga sam radi ja Pavle sužanj Isusa Hrista za vas neznabošce“ (Efescima 3,1). Zatim otpočinje sa onim što se pokazalo kao duža digresija na temu njegovog rada kao apostola među paganima (Efescima 3,2-13). A onda, izrazom „toga radi“ (Efescima 3,14), najavljuje povratak svom prvobitnom toku misli, i u stihovima 14-21 dovršava svoj prekinuti molitveni izveštaj.

U Efescima 3,1, Pavle za sebe kaže da je „sužanj Isusa Hrista“, što je njegov način da saopšti kako, i pored toga što se nalazi u rimskom zatočeništvu, i što je naizgled podanik Rimskog carstva, ipak postoji dublja, božanska svrha koja se ispoljava u njegovom životu. On nije zatočenik Rima, već „sužanj Isusa Hrista“ (uporediti sa Efescima 4,1)!

Pavlovo pominjanje sopstvenih „nevolja“ (Efescima 3,13), a kasnije i okova (Efescima 6,20), pokazuje da on nije boravio u nekom relativno udobnom kućnom pritvoru (up. Dela 28,16), već da je bio u zatvoru. A biti u zatvoru u prvom veku, i to u rimskoj tamnici, bilo je posebno teško. Rimsko carstvo nije vodilo dobro organizovane zatvore sa sanitarnim čvorovima i redovnim služenjem obroka. Imperija, zapravo, nije ni imala neku veliku potrebu za zatvorima, jer se zatvaranje nije koristilo kao sredstvo kažnjavanja. Ljudi su bacani u zatvor samo dok su čekali suđenje ili pogubljenje. Od zatvorenika se očekivalo da se sami izdržavaju, i oni su zavisili od rođaka i prijatelja kad je reč o snabdevanju hranom i drugim potrebštinama.

Međutim, Pavle se pre svega brinuo zbog emotivnog uticaja koje bi njegovo zatvaranje moglo da ima na vernike, jer je biti zatvorenik predstavljalo veliku društvenu sramotu u kontekstu kulture u kojoj se na sramotu i čast veoma ozbiljno gledalo. Verovatno se plašio da bi neko mogao da se zapita: „Kako Pavle, koji je prezreni zatvorenik, može da bude apostol i glasnik uzvišenog Hrista?“ Zato on svoje zatočeništvo stavlja u odgovarajući kontekst, da bi pomogao vernicima da to sagledaju kao deo Božjeg plana. On trpi nevolje njih radi, a za ono što deluje kao uzrok srama, pokazaće se u stvari da im služi na „slavu“ (Efescima 3,13).

**Kako da naučimo da verujemo Bogu i da se držimo Njegovih puteva u okolnostima koje mogu biti veoma teške?**

## DUGO SKRIVANA TAJNA EVANĐELJA

## Koja je tajna poverena Pavlu? Efescima 3,1-6.

---



---



---



---



---

Dok budete proučavali tekst Efescima 3,1-6, zapazite sledeće:

Prvo, Pavle taj deo poslanice piše konkretno vernicima iz neznaboštva u kućnim crkvama u Efesu (Efescima 3,1).

Drugo, Pavle tvrdi da je Njemu „povereno upravljanje Božijom blagodaću“, i to „za vas“ – za vernike nejevreje (Efescima 3,2, SSP). To *upravljanje*, ta služba blagodati, predstavlja Pavlov način da opiše nalog koji mu je dat da propoveda evanđelje („Božju blagodat“) neznabošcima (uporediti sa Efescima 3,7.8).

Treće, Pavle tvrdi da mu je otkrivena *tajna*, o čemu je već pisao u toj poslanici (videti posebno Efescima 1,9.10; Efescima 2,11-22), i to „tajna Hristova“ (Efescima 3,3.4). Pavle, dakle, ne želi da bude shvaćen kao autor evanđelja, ali polaže pravo na Bogom danu službu njegovog objavljivanja.

Četvrto, Pavle nije jedini kome je ta *tajna* poverena, jer ju je Duh otkrio i ostalim Hristovim „svetijem... apostolima i prorocima“, na način koji prevazilazi otkrivenje Božjeg plana ranijim generacijama (Efescima 3,5). Izraz „proroci“ ovde se verovatno odnosi na one koji su posedovali i pokazivali dar proroštva u ranim hrišćanskim kućnim crkvama, a ne na starozavetne proroke. Dakle, ta *tajna*, koja je nekad bila skrivena, sada se mogla nazvati „otkrivenom tajnom“.

I konačno, on kaže u čemu se ta tajna sastoji: „Da neznabošci kroz jevanđelje postanu sunašljednici i sutjelesnici i zajedničari u obećanju njegovom u Hristu Isusu“ (Efescima 3,6).

Pavle je oduševljen evanđeljem, a posebno načinom na koji se ono ispoljava u crkvi, sastavljenoj od obraćenih Jevreja i neznabožaca. Te dve grupe postale su gradivni blokovi Božje nove zajednice, Njegovog novog brenda čovečanstva, crkve (videti Efescima 2,14-16). Moglo bi se reći da su oni sada bili preobraženi, tako da su od neprijatelja postali „sunašljednici“, „sutjelesnici“ (uključeni u jedno telo, telo Hristovo) i „zajedničari“ evanđeoskog obećanja (videti Efescima 3,6).

**Kojih stavova se vi možda još uvek držite, čak i ako to ne pokazujete, za koje smatrate da su u suprotnosti sa uključivošću kojoj nas evanđelje uči? Kako možete da ih se otarasite?**

## CRKVA – OTKRIVENJE BOŽJE MUDROSTI

Šta Pavle kaže o Bogu i o Božjim delima u tekstu Efescima 3,7-13?

---



---

Pavle ponovo tvrdi za sebe da je „sluga po daru blagodati Božije“ (Efescima 3,7; uporediti sa Efescima 3,1.2). Taj dar, kao i samo evanđelje, ne dodeljuje se na osnovu vrednosti primaoca, već na osnovu Božje blagodati. Pavle naglašava tu misao govoreći o sebi kao o „najmanjemu od svijih svetijeh“ (Efescima 3,8).

Postoji zanimljiv napredak u Pavlovom shvatanju sebe samog, koji se može uočiti dok se krećemo kroz njegove poslanice redosledom kojim su napisane. Na samom početku, on polaže pravo na svoj status apostola koji mu je dodeljen od Boga (Galatima 1,1). Kasnije se, međutim, predstavlja kao „najmlađi među apostolima“, koji nije „dostojan nazvati se apostol“ (1. Korinćanima 15,9). Ovde, u poslanici Efescima, on o sebi govori kao o „najmanjemu od svijih svetijeh“ (Efescima 3,8). Konačno, on sebe opisuje kao „prvog“ ili „najgoreg“ (SSP) među grešnicima (1. Timotiju 1,15).

Možda nam taj tok razmišljanja, kakav Pavle pokazuje, može pomoći da objasnimo onaj čuveni citat Elen Vajt: „Što bliže budemo prilazili Isusu, to ćemo grešnji izgledati u sopstvenim očima, jer će nam vid biti bistriji i sagledaćemo svoje nesavršenstvo u jasnoj i izrazitoj suprotnosti s Njegovom savršenom prirodom.“ – Put Hristu, str. 64 (original).

Pavle zatim nastavlja. U Efescima 3,10, on piše: „Da se kroz crkvu sad obznani poglavarstvima i vlastima na nebu mnogorazlična premudrost Božija.“ Ko su ta „poglavarstva i vlasti na nebu“ koji se ovde pominju? Kako im crkva objavljuje Božju „mnogorazličnu“ ili mnogostranu mudrost? Mada Efescima 3,10 ne opisuje prirodu tih vlasti, verovatno je najbolje smatrati ih snagama zla koje su detaljnije opisane u tekstu Efescima 6,11.12. Ako je to tačno, onda sastav crkve, ujedinjujući Jevreje i nezna-bošce koji su nekad bili veoma razjedinjeni delovi čovečanstva, pred tim demonskim „poglavarstvima i vlastima na nebu“ postaje zvonka najava Božjeg plana za budućnost, „da se sve sastavi u Hristu što je na nebesima i na zemlji; u njemu“ (Efescima 1,10). Njima se stavlja do znanja da je Božji plan u toku, i da je njihova propast zagarantovana. Sama priroda ujedinjene crkve najavljuje njihov konačni poraz.

**Ako bi vaša lokalna crkva ozbiljno shvatila Pavlov „opis posla“ crkve iz Efescima 3,10, kako bi to moglo da promeni način na koji se vi i ostali vernici odnosite jedni prema drugima?**

## HRISTOS KOJI STANUJE U VAŠEM SRCU

**Uporedite Pavlov raniji molitveni zahtev, Efescima 1,16-19, sa njegovom molitvom za vernike u Efescima 3,14-19. U čemu su ta dva zahteva slična?**

---



---



---

U pozadini našeg prevoda teksta Efescima 3,14.15 krije se važna igra reči. Kad Pavle kaže da se klanja pred „Ocem... od koga dolazi ime cele njegove porodice na nebu i na zemlji“ (SSP), on istražuje fonetsku vezu između grčke reči za oca, *patēr*, i grčkog izraza za porodicu, *patria*. U poslanici Efescima Pavle slavi sveobuhvatnu prirodu Božjeg plana spasenja, koji uključuje sve (Efescima 1,9.10) i za sva vremena (Efescima 1,21). On sve „porodice na nebu i na zemlji“ označava kao one na koje „Otac“ polaže pravo, jer Mu pripadaju. Svaka porodica (*patria*), dakle, dobija svoje ime po Ocu (*patēr*). To je veoma dobra vest!

Razmotrite sledeću misao: Vaša porodica, uprkos svojim nesavršenostima i nedostacima, pripada Bogu. Vaša porodica se ne nalazi u okrutnim kandžama sudbine, već u Božjim brižnim rukama. Bog voli nesavršene porodice. One nose božansko ime. One imaju obeležje Njegovog vlasništva.

U Efescima 3,16-19, Pavle traži od Boga da vernicima podari bogato duhovno iskustvo, koje karakteriše unutrašnja snaga kroz prisustvo Duha (Efescima 3,16), bliskost sa Hristom koji prebiva u njima (Efescima 3,17) i stalozen, čvrst duhovni identitet (jer su „u ljubavi ukorijenjeni i utemeljeni“, Efescima 3,17).

Nastojeći da proslavi Boga za preobilje blagoslova koji se nude vernicima, Pavle pominje – ne tri, već četiri dimenzije – širinu i dužinu i dubinu i visinu (Efescima 3,18). On ne navodi jasno na šta se te dimenzije odnose, mada one očigledno dočaravaju ogromnu veličinu nečega važnog. To predstavlja zanimljivu zagonetku za proučavaoce Biblije. Da li se te dimenzije odnose na Božju mudrost (up. Jov 11,5-9, koja ima četiri dimenzije), Božju moć (up. Efescima 3,16.17), ili, možda, na duhovni hram iz Efescima 2,19-22 (up. Jezekilj 43,13-16, koji navodi četiri dimenzije; Amos 7,7.8; Otkrivenje 11,1.2)? Možda je ipak najbolje shvatiti te četiri dimenzije kao opis neizmernosti „Hristove ljubavi“ (Efescima 3,19), posmatrajući izraz: „Razumjeti... što je širina i dužina i dubina i visina“ (Efescima 3,18), paralelno sa sledećim izrazom: „Poznati pretežniju od razuma ljubav Hristovu“ (Efescima 3,19; up. Rimljanima 8,35-39). Ali, kako god da shvatimo njegove reči, sve su to dobre vesti.

## SLAVA U CRKVI I U HRISTU ISUSU

**Pavle svoj molitveni izveštaj završava doksologijom – kratkim, poetskim iskazivanjem hvale Bogu. Zbog čega on hvali Boga? Efescima 3,20. 21.**

---



---

Pavle beleži za šta se molio u korist vernika (Efescima 3,14-19). A onda upućuje još jednu snažnu i direktnu molitvu. Ta Pavlova doksologija pokreće dva pitanja:

1. Da li taj odlomak na neprikladan način uzdiže crkvu, dovodeći je u istu ravan sa Hristom time što koristi izraz: „Njemu slava u Crkvi i u Hristu Isusu“ (Efescima 3,21, Čarnić)? Ipak, i pored toga što Pavle u poslanici Efescima posvećuje veliku pažnju crkvi, jasno je da je Hristos Spasitelj crkve, jer je On taj koji prebiva u srcima vernika (Efescima 3,17). Dakle, Pavle u svojoj doksologiji hvali Boga za spasenje ponuđeno crkvi kroz Hrista Isusa.

2. Da li izraz „u sva pokolenja, od večnosti do večnosti“ (Efescima 3,21, Čarnić) opisuje beskrajnu, ovozemaljsku budućnost crkve, pri čemu se Hristov dolazak odlaže na neodređeno vreme? U poslanici Efescima izražena su velika očekivanja od budućnosti. Na primer, Efescima 4,30 upućuje na „dan izbavljenja“. Takođe, kaže se da će vernici iskusiti Hristovu neograničenu, suverenu moć „ne samo na ovome svijetu nego i na onome koji ide“ (Efescima 1,21). Prema tome, Pavlovu doksologiju treba shvatiti kao slavljenje Hristove beskrajne sile koja se ispoljava u korist vernika.

Kad se osvrnemo na njegov drugi molitveni izveštaj (Efescima 3,14-21; up. Efescima 1,15-23), vidimo da Pavle nalazi snagu u kosmičkom opsegu Očeve brige (Efescima 3,14.15), u stalnoj dostupnosti Duha Svetoga (Efescima 3,16), u ličnom prisustvu samog Hrista (Efescima 3,17), i u bezgraničnoj, nemerljivoj ljubavi Hristovoj (Efescima 3,18.19). To je toliko izvesno da on zamišlja vernike kao one koji su ispunjeni „svakom puninom Božijom“ (Efescima 3,19) i slavi te duhovne realnosti rečima hvale, diveći se ponovo obilju Božje sile koja se nudi svetima (Efescima 3,20.21).

Kad god osetimo pritisak problema, iskušenja ili sumnje, možemo se okrenuti tom poletnom izveštaju o Pavlovim molitvama. Zatočeni apostol uzdiže nas u viziji do širokog horizonta Božjih pomisli i Njegove blagodati, podsećajući nas da smo, bez obzira na trenutne okolnosti, sudeonici u Božjem konačnom planu (Efescima 1,9.10) i da Njegova sila deluje u nama.

**Koji Božji blagoslovi su posebno dragoceni za vas? Vežbajte sastavljanje molitve zahvalnosti da biste slavili Boga za te blagoslove.**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Elen G. Vajt, „Savremeni pokreti za oživljavanje vere“, *Velika borba*, str. 461-478 (original).

„Kako da uskladimo svoje patuljasto duhovno stanje sa rečima našeg teksta (Efescima 3,14-19), koje opisuju puninu znanja koje imamo prednost da posedujemo? Kako će Nebo gledati na nas koji smo imali sve duhovne i ovezemaljske prednosti za rasteenje u milosti, ako ne budemo popravili svoje prilike? Apostol nije te reči zapisao da bi nas mučio, da bi nas prevario ili da bi uzdigao naša očekivanja tako visoko samo da bismo doživeli razočaranje. On je te reči zapisao da bi nam pokazao šta možemo i moramo biti, ako želimo da budemo naslednici Božjeg Carstva. Kako možemo biti Božji saradnici, ako imamo tako neznatno iskustvo? Mi posedujemo znanje koje je privilegija hrišćana, i trebalo bi da težimo tom dubokom, duhovnom razumevanju onoga što je Božje, kakvo bi Gospod želeo da imamo.

Da li zaista verujemo Bibliji? Da li zaista verujemo da možemo dostići znanje o Bogu koje nam je predstavljeno u ovom tekstu? Da li verujemo svakoj reči koja izlazi iz Božjih usta? Da li verujemo rečima koje su izgovorili proroci i apostoli, ili Isus Hristos koji je izvor svake svetlosti i svakog blagoslova, i u kome prebiva sve bogatstvo i sva punina? Da li zaista verujemo u Boga i u njegovog Sina?“ – Ellen G. White, *The Advent Review and Sabbath Herald*, October 1, 1889.

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Upareдите Pavlovu doksologiju u Efescima 3,20.21 sa drugim doksologijama u Novom zavetu – Rimljanima 11,33-36; Rimljanima 16,25-27; Filibljanima 4,20; 2. Petrova 3,18b; Juda 1,24.25. Koje se teme i ideje provlače kroz te tekstove? Kako da usvojimo stav slavljenja i obožavanja kakav ti tekstovi ilustruju?
2. Upareдите Pavlove četiri upotrebe grčke reči *plērōma* („punoća“) u poslanici Efescima (Efescima 1,10.23; Efescima 3,19; Efescima 4,13). Šta mislite, zašto je ta ideja bila tako važna za Pavla?
3. Od svih Božjih dela koje Pavle hvali u Efescima 3, koje vas najviše nadahnjuje? Zašto?
4. Prvu polovinu poslanice Efescima Pavle završava upravo onako kako je i započeo (Efescima 1,3-21), služeći se jezikom molitve i slavljenja. On veliča Božju silu, koja je u životu vernika prisutna kroz Hrista i Duha (Efescima 3,16-21). Kako možemo, kao što je Elen Vajt pisala, bolje da iskusimo tu silu u svom životu?



## OBJEDINJENO TELO HRISTOVO



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 4,1-16; Filipljanima 2,3; Psalmi 68,18; Dela 2; 1. Korinćanima 12,4-11.27-30; Isaija 5,4.

**Tekst za pamćenje:** „I on je dao jedne apostole, a jedne proroke, a jedne jevanđeliste, a jedne pastire i učitelje, da se sveti priprave za djelo službe, na sazidanje tijela Hristova“ (Efescima 4,11.12).

Jedna od Ezopovih basni zove se „Trbuh i stopala“, i glasi otprilike ovako: „Trbuh se prepirao sa stopalima oko toga ko je od njih značajniji. Stopala su uporno ponavljala da su ona toliko jača da mogu čak i da nosaju trbuh unaokolo, na šta je trbuh primetio: „Ali, prijatelji moji dobri, ako ja ne bih unosio hranu, vi ne biste mogli ništa da ponesete.“ – Lloyd W. Daly, *Aesop Without Morals* (New York: Thomas Yoseloff, 1961), p. 148.

Pavle je često koristio ljudsko telo da bi poslao duhovnu poruku. Za Pavla, ljudsko telo – i crkva kao telo Hristovo – sastoji se od različitih delova sa različitim sposobnostima, od kojih svi moraju da rade zajedno da bi telo bilo zdravo. U Efescima 4,1-16, Pavle ponovo razvija metaforu tela koju je tako uspešno koristio ranije (Rimljanima 12,3-8; 1. Korinćanima 12,12-31). Hristos je sada Glava tela, i On snabdeva telo „nadarenim“ ljudima koji obezbeđuju jedinstvo tog tela, pri čemu svaki deo – svaki član crkve – svojim sposobnostima doprinosi celini.

Pavlova slika zdravog, skladnog tela pomaže nam da razumemo Božji cilj za nas: da budemo delovi plodonosne crkve ujedinjene u Hristu.

## JEDINSTVO DUHA

**Pročitajte Efescima 4,1-16. Kako Pavle ohrabruje vernike da neguju jedinstvo crkve?**

Drugu polovinu poslanice Efescima (poglavlja 4–6) Pavle počinje podsticajnim pozivom na jedinstvo, koji se i sam sastoji iz dva glavna dela. Prvo, u Efescima 4,1-6 on traži od vernika da neguju „jedinstvo Duha“ pokazujući vrline koje grade jedinstvo (Efescima 4,1-3) – poziv koji on podupire navodeći, u poetskom maniru, sedam vrsti „jednoće“\* (Efescima 4,4-6). Drugo, u Efescima 4,7-16, Pavle prepoznaje pobedonosnog, proslavljenog Isusa kao Izvor milosti u ljudima koji predvode propovedanje evanđelja (Efescima 4,7-10), i opisuje kako oni, zajedno sa svim članovima crkve, doprinose zdravlju, rastu i jedinstvu Hristovog tela (Efescima 4,11-16).

Na početku poglavlja, Pavle poziva hrišćane da se vladaju „kao što priključuje vašemu zvanju u koje ste pozvani“ (Efescima 4,1). On tu koristi glagol „vladati se“, što znači „ponašati se“ ili „živeti“ (videti Efescima 2,2.10; Efescima 4,17; Efescima 5,2.8.15). Kad govori o njihovom „zvanju“, Pavle misli na poziv u hrišćansku veru (Efescima 1,18; Efescima 2,4-6.13). On podstiče vernike da praktikuju ponašanje koje doprinosi ujedinjenju, što odražava Božji konačni plan (Efescima 4,9.10). Apostol počinje da naglašava tu misao pozivajući ih da praktikuju vrline koje vode jedinstvu (Efescima 4,1-3), kao što su poniznost, krotost i trpljenje.

Hajde da razmotrimo svaki od tih pojmova.

Pojam *poniznosti* Pavle objašnjava i u Efescima 4,2 i na drugim mestima, dodajući mu ideju: „Činite jedan drugoga većeg od sebe“ (Filipljanima 2,3). Poniznost, dakle, ne treba shvatiti u negativnom smislu kao omalovažavanje sebe (videti Kološanima 2,18.23), već u pozitivnom smislu, kao uvažavanje drugih i služenje drugima.

*Krotost* (Efescima 4,2) može da se objasni u smislu „ne biti preterano impresioniran osećajem sopstvene važnosti“ i takođe označava „ljubavnost, obzirnost, blagost“. – Frederick Danker, ed., *Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, 3rd ed. (Chicago: University of Chicago Press, 2000), p. 861.

I konačno, *trpljenje* (negde prevedeno kao „dugo trpljenje“ ili „strpljivo podnošenje“) podrazumeva sposobnost da se otrpi provokacija ili iskušenje.

Svi ti kvaliteti se, dakle, sustiču oko ideje da se treba oslobađati osećaja sopstvene važnosti i, umesto toga, posvećivati pažnju vrednosti drugih.

***Poniznost, krotost, trpljenje.* Razmislite kako nam ti atributi mogu pomoći da se ujedinimo kao narod. Kako da naučimo da negujemo te vrline?**

\* „jednost“ ili „jednoća“ – filozofski pojam koji označava odsustvo mnoštva i podeljenosti – prim. prev.

## ZAJEDNO KAO JEDNO U JEDNOME

**Kojih sedam vrsti „jednoće“ Pavle navodi u prilog svojoj temi o jedinstvu crkve? Koju poentu on želi da istakne tom listom? (Efescima 4,4-6).**

---

Ta Pavlova lista od sedam vrsti „jednoće“ ima poetski ton i odzvanja kao podsticajna himna koja se koristila u Efesu. Lista počinje tako što se dva pojma pominju zajedno: „jedno telo“ (što se odnosi na crkvu kao Hristovo telo – Efescima 4,12.16; Efescima 1,23; Efescima 5,23.29.30) i „jedan Duh“ (Efescima 4,4). Treći se sastoji u „jednom nadu zvanja svojega“ (Efescima 4,4; uporediti sa Efescima 4,1).

Lista zatim navodi još tri elementa – „jedan Gospod“ (odnosi se na Hrista), „jedna vera“ (podrazumeva sadržaj onoga u šta hrišćani veruju – Efescima 4,13; Kološanima 1,23; Kološanima 2,7; Galatima 1,23; 1. Timotiju 4,1.6) i „jedno krštenje“ (up. Efescima 5,26), a završava se proširenim opisom Boga kao Onoga koji je „jedan Bog i otac sviju, koji je nad svima, i kroza sve, i u svima nama“ (Efescima 4,6).

Šta Pavle poručuje ovim poetskim opisom Boga Oca? Na osnovu toga što je „Otac sviju“, Bog je Stvoritelj. Ostatak stiha opisuje u kakvom je Bog odnosu, otkad je svet stvoren, prema „svima“ i svemu što je stvorio. Pavle se ne bavi jeresima panteizma (koji poistovećuje prirodu sa Bogom) niti panteizma (koji tvrdi da je svet uključen u Božje biće, mada ga ne ispunjava u potpunosti). Umesto toga, on govori o Božjoj transcendentnosti („koji je nad svima“), aktivnoj vlasti („koji je... kroza sve“) i imanentnosti („koji je... u svima nama“).

Obratite posebnu pažnju na dve ideje u vezi sa jedinstvom crkve (Efescima 4,1-6). Prvo, jedinstvo je duhovna činjenica, ukorenjena u tih sedam vrsti „jednoće“ – to je realnost koju treba slaviti (Efescima 4,4-6). Drugo, to jedinstvo zahteva da pokažemo revnost u njegovom negovanju i razvijanju (Efescima 4,3). Često ćemo imati razloga da žalimo zbog svojih propusta u ostvarivanju tog jedinstva. Međutim, kakvi god da su ti naši propusti, treba da se radujemo onome što Bog u Hristu radi za ujedinjenje crkve, slaveći teološku realnost „jedinstva Duha“ (Efescima 4,3). To će nas osposobiti da se vratimo napornom radu na unapređenju tog jedinstva, ali sa novim osvedočenjem da time ostvarujemo Božje delo.

**Pročitajte ponovo Efescima 4,4-6. Koja osećanja to budi u vama? Kako bi trebalo da se osećate, znajući šta taj tekst govori o našem jedinstvu u Bogu i sa Bogom kroz Hrista?**

## UZVIŠENI HRISTOS – DAVALAC DAROVA

„A svakom od nas data je milost kako je Hristos kome podario. Zato se kaže: Kad se popeo na visinu, za sobom povede sužnje, i ljudima dare dade. Ovo 'popeo', šta drugo znači nego da je i sišao u donje, zemaljske krajeve? A Onaj koji je sišao, isti je Onaj koji se i popeo više od svih nebesa, da sve ispuni“ (Efescima 4,7-10, SSP). Šta se ovde dešava, i šta Pavle hoće da kaže ovim stihovima?

---



---



---



---



---

Pavle ovde citira stih Psalmi 68,18, koji glasi: „Ti si izašao na visinu, doveo si roblje, primio darove za ljude, a i za one koji se protive da ovdje nastavaš, Gospode Bože!“ Taj stih opisuje Gospoda, Jahvea, kao pobjedničkog vojskovođu koji se, pošto je porazio svoje neprijatelje, penje na uzvišenje na kom je izgrađen njegov glavni grad, sa zarobljenim borcima u svojoj sviti (videti Psalmi 68,1.2). On zatim prima danak („primio /si/ darove“) od pobjeđenih neprijatelja (zapazite kako Pavle, na osnovu šireg konteksta 68. Psalmi, prilagođava tu sliku proslavljenom Hristu koji „daje darove“; videti Psalmi 68,35).

Ako sledimo strukturu stiha Psalmi 68,18, onda je *uspon*, izlazak na visinu – Hristovo uznesenje na nebo (Efescima 1,21-23) – nešto što se najpre dešava, nakon čega sledi *silazak*, tokom kojeg onaj koji je uzvišen – proslavljeni Isus daje darove i ispunjava sve. To je način na koji je Pavle dočarao izlivanje Svetog Duha (videti Dela 2). Takvo viđenje potvrđuje i tekst Efescima 4,11.12, u kom se *darovi* koje obezbeđuje proslavljeni Isus poistovećuju sa darovima Duha.

„Hristos se vazneo na Nebo, zarobio plen i dao darove ljudima. Kada se posle Hristovog vaznesenja Duh izlio kao što je i bilo obećano, poput silovitog vetra, i ispunio čitavo mesto na kome su se učenici sakupili, kakav je bio rezultat? Hiljade su se obraćale u jednom danu.“ – Elen G. Vajt, *Sveti Duh na putu spasenja*, str. 158 (original).

**Koliko god da je duboko značenje tih nekoliko stihova iz Efescima poslanice, kako možemo naučiti da crpemo utehu iz svega što nam oni otkrivaju o tome šta je Hristos učinio za nas i šta će tek učiniti, naročito onda kad bude došao kao „punina onoga koji sve ispunjava u svemu“ (Efescima 1,23)?**

## DAROVİ PROSLAVLJENOG ISUSA

**Oslanjajući se na stih Psalmi 68,18, Pavle je upravo opisao vaskr-slog, proslavljenog, pobedonosnog Isusa kao Onoga koji ljudima daje darove sa visina. Koje to „darove“ proslavljeni Isus daje i u koju svrhu? Efescima 4,11-13.**

---



---

Pavle prepoznaje četiri grupe „nadarenih“ ljudi koji su deo riznice proslavljenog Isusa, i koje On daje svojoj crkvi: (1) apostole; (2) proroke; (3) evanđeliste; (4) pastire i učitelje (struktura grčkog izraza sugerise da je to jedna grupa). Hristos daje te darove radi dovršenja važnog dela: „Da se sveti pripreme za djelo službe, na sazidanje tijela Hristova“ (Efescima 4,12), „dokle dostignemo svi u jedinstvo vjere i poznanje sina Božijega, u čovjeka savršena, u mjeru rasta visine Hristove“ (Efescima 4,13).

Ta poslednja poruka bila je od posebne važnosti za rane adventiste, koji su razmišljali o duhovnom daru Elen G. Vajt. Da li Biblija potvrđuje samo ono delovanje dara proroštva koje se ispoljilo u crkvi u vreme apostola? Ili će taj dar nastaviti da se daje sve do Hristovog povratka? Rani adventisti su odgovor na to našli u stihu Efescima 4,13, i objavili ga kroz priču o kapetanu broda, koji je bio dužan da sledi uputstva koja su mu data u vezi sa jednom plovidbom. Kad se brod približio luci, kapetan je među uputstvima našao informaciju da će im se usput pridružiti jedan kormilar, da bi mu pomogao u upravljanju brodom. Da bi ostao veran prvobitnom uputstvu, kapetan je morao da dopusti tom kormilaru da se ukrca i da sledi dalja uputstva koja će mu on dati. „Ko se sada drži tog originalnog priručnika? Oni koji odbacuju kormilara, ili oni koji ga prihvataju, kao što im uputstvo nalaže? Procenite sami.“ – Uriah Smith, „Do We Discard the Bible by Endorsing the Visions?“, *Review and Herald*, January 13, 1863, p. 52.

Trebalo bi da budemo posebno pažljivi kad utvrđujemo identitet „pastira“ (ili „pastora“), „učitelja“, i „evanđelista“, jer mi o tim pozicijama razmišljamo u kontekstu našeg vremena. Međutim, koliko smo u mogućnosti da utvrdimo, u Pavlovo vreme svi ti nazivi odnosili su se na vođe laike, koji su služili u kućnim crkvama u Efesu (up. 1. Petrova 2,9; Dela 2,46; Dela 12,12).

**Pročitajte stih Isaija 5,4: „Što je još trebalo činiti vinogradu mojemu što mu ne učinih?“ Razmislite o tom stihu u kontekstu onoga što nam je Bog dao kroz službu Elen G. Vajt. Kako bi se to moglo primeniti na njenu službu?**

## RASTENJE U HRISTU

**Koja opasnost preti hristolikoj zrelosti crkve? Efescima 4,14.**

---



---



---

Pavle vidi jedno okruženje koje se ne razlikuje mnogo od našeg, i u kojem se različite ideje, preko onih koje „zanosi svaki vjetar nauke“, „putem prijevere“ nameću vernicima. On koristi tri vrste slika da bi opisao opasnosti od takve proizvoljne upotrebe teologije: (1) nezrelost detinjstva – „da ne budemo više mala djeca“; (2) opasnosti na otvorenom moru, gde „ljulja i zanosi svaki vjetar nauke“; (3) rizik da budemo prevareni od strane veštih ljudi koji, poput kockara, izvode razne majstorije. Pavle figurativno koristi grčku reč *kubeia* („bacanje kocki“) da bi označio „lukavstvo“ ili „prevaru“.

Pavle smatra da je sklonost podelama važno obeležje lažne nauke; ono što hrani telo, što mu pomaže da raste i da se održi - to je dobro, dok je ono što ga iscrpljuje i razjedinjuje - zlo. Odvraćanjem od učenja koja izazivaju podele i okretanjem ka proverenim i pouzdanim učiteljima (Efescima 4,11), oni će napredovati ka istinskoj hrišćanskoj zrelosti, i odigraće značajnu ulogu u Hristovom telu (Efescima 4,12.13; uporediti sa Efescima 4,15.16).

**U kom smislu zdrava crkva funkcioniše kao zdravo telo? Efescima 4,15.16.**

---



---



---

U Efescima 4,1-16, Pavle se zalaže za jedinstvo crkve i nagovara one kojima se obraća da ga aktivno neguju. Mada jedinstvo proishodi iz same teologije (Efescima 4,4-6), ono ipak zahteva naporan rad (Efescima 4,3). Jedan od načina na koji možemo negovati jedinstvo jeste da budemo aktivni „delovi“ Hristovog tela (Efescima 4,7-16). Svako od nas je deo tog tela i treba da doprinese njegovom zdravlju i rastenju (Efescima 4,7.16). Takođe, svi treba da imamo koristi od rada apostola, proroka, evanđelista i pastora-učitelja (Efescima 4,11). Oni, poput ligamenata, tetiva i „svakog zglavka“ (Efescima 4,16), imaju ulogu da nas povezuju i pomažu nam da zajedno uzrastemo u Hristu, koji je Glava tela (Efescima 4,13.15).

**Koji „vetrovi nauke“ duvaju kroz našu crkvu danas, i kako da im se čvrsto suprotstavimo? Iznesite svoj odgovor u subotu u razredu.**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Sledeće dve napomene pomoći će nam da proširimo svoje razumevanje teksta Efescima 4,7-10:

1. *Prevođenje stiha Efescima 4,9*. Neki prevodioci ukazuju da do „silaska“ dolazi pre uspinjanja (na primer: „On je takođe prvo sišao“ – prevod sa engleskog: KJV, RSV, NASB). Neki drugi prevodi pažljivije prate grčki tekst, ostavljajući pitanje vremena uspona i silaska otvorenim, što dopušta gledište izneto u pouci od utorka, da treba slediti tok narativa iz stiha Psalmi 68,18, prema kojem se Hristos najpre uzneo na nebo („iziđe“), a zatim se spustio („side“) u Duhu.

2. *„Zaplena plena“*. Citirajući stih Psalmi 68,18 iz Starog zaveta na grčkom, poznatog kao Septuaginta (starogrčki prevod Starog zaveta), Pavle u Efescima 4,8 koristi izraz koji doslovno glasi: „uzeo je zarobljenike“ (što se ogleda u nekim prevodima), a za koji se obično smatra da znači „uzeo je sa sobom grupu zarobljenika“. Adventisti sedmog dana uglavnom smatraju da se taj izraz odnosi na trenutak kada je Hristos, prilikom svog uznesenja, poveo sa sobom na nebo one koji su ustali u posebnom vaskrsenju u vreme Njegovog vaskrsenja (Matej 27,51-53). Oni predstavljaju „obrtani snop“, prvinu otkupljenih, koje je On predstavio Ocu po svom povratku u nebeske dvore (videti: *The SDA Bible Commentary*, vol. 6, p. 1022; *Čežnja vekova*, str. 834 /original/; up. *Čežnja vekova*, str. 785, 786 /original/). Druga mogućnost je da, u skladu sa Kološanima 2,15, taj odlomak shvatimo kao sliku Hristove pobeđe nad Njegovim neprijateljima – sotonom i zlim anđelima – koji su prikazani kao poraženi zarobljenici.

## PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Uporedite listu „duhovnih darova“ iz Efescima 4,11 sa sličnim listama u sledećim tekstovima: 1. Korinćanima 12,4-11.27-30; Rimljanima 12,4-8; 1. Petrova 4,10.11. Koje sličnosti i razlike zapažate?
2. Razgovarajte u razredu o nekim „vetrovima nauke“ koji danas duvaju u crkvi. Zapazite da nas Pavle savetuje da ne dopustimo takvim vetrovima da nas zanose. Na koje konkretne načine možemo da zaštitimo i sebe i druge u crkvi od šteta koje ti vetrovi mogu da nam nanesu?
3. Pavle u celoj poslanici Efescima naglašava temu „jedinstva“. Međutim, da li treba da težimo jedinstvu po svaku cenu? Drugim rečima, u kom trenutku naša želja za jedinstvom može postati kontraproduktivna? Razgovarajte o tome.



Subota, 12. avgust

## ŽIVOT PO UGLEDU NA HRISTA I GOVOR ISPUNJEN DUHOM



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 4,17-32; Kološanima 3,1-17; Zaharija 3,3-5; Zaharija 8,16; Isaija 63,10; Rimljanima 8,16.26.27.

**Tekst za pamćenje:** „Da odbacite, po prvome življenju, staroga čovjeka, koji se raspada u željama prevrtljivijem; i da se obnovite duhom uma svojega, i obučete u novoga čovjeka, koji je sazdan po Bogu u pravdi i u svetinji istine“ (Efescima 4,22-24).

Hoze Antonio je godinama živeo kao beskućnik na ulicama grada Palma de Majorka u Španiji. Sa sivom neurednom kosom i bradom, izgledao je dosta starije u odnosu na svojih 57 godina. Jednog dana, Salva Garsija, vlasnik frizerskog salona, prišao je Hozeu i ponudio mu potpunu promenu izgleda.

Dok je Hoze sedeo na stolici u salonu, čitav tim vrednih ruku je sekao, bojio i oblikovao zamršene pramenove njegove kose i brade. Zatim je Hoze dobio novu modernu odeću. A onda je došlo do velikog otkrića! Dok je sedeo pred ogledalom, suze su mu grunule. „Jesam li to ja? Izgledam toliko drugačije! Niko me neće prepoznati.“ Kasnije je dodao: „Nije to bila samo promena izgleda. To mi je promenilo život.“

U tekstu Efescima 4,17-32, Pavle tvrdi da su vernici doživeli potpuni preobražaj. Oni su skinuli svoje „staro ja“ i prigrlili svoj novi identitet. Slično Hozeovom iskustvu, to nije samo spoljašnja promena. To podrazumeva obnavljanje „duhom uma svojega“ (Efescima 4,23) i življenje „u pravdi i u svetinji istine“ (Efescima 4,24). To je korenit preobražaj.

8. Biblijska doktrina: od 12. do 18. avgusta

## SILAZNA SPIRALA GREHA

**Uporedite tekst Efescima 4,17-32 sa Kološanima 3,1-17. Kako se Pavle zalaže kod vernika da žive na način koji ohrabruje jedinstvo crkve?**

---



---



---



---

U prethodnom odeljku, Efescima 4,1-16, Pavle se bavio temom jedinstva crkve. Kad uporedimo stih Efescima 4,1 sa stihom Efescima 4,17, za pažamo koliko su slična ta dva saveta o tome kako treba živeti i ponašati se. Ta sličnost sugerise da se Pavle zapravo bavi istom temom – jedinstvom i načinom života koji ga podupire – ali sa jednog novog i u početku negativnijeg stanovišta.

U Efescima 4,17-24, Pavle poredi paganski način života, za koji smatra da podriva jedinstvo (Efescima 4,17-19), sa istinskim hrišćanskim obrascima življenja koji ga podupiru (Efescima 4,20-24). Dok čitamo Pavlovu oštru kritiku razvratnog, paganskog načina života, trebalo bi da se prisetimo njegovog čvrstog uverenja da su neznabošci takođe otkupljeni od Boga preko Hrista, i da im je ponuđeno puno zajedništvo unutar Božjeg naroda (Efescima 2,11-22; Efescima 3,1-13). Dakle, on u Efescima 4,17-19, iznosi jedan negativan opis, ograničen na one koji su neznabošci „po tijelu“ (Efescima 2,11).

Pavle nije zabrinut zbog nekih pojedinačnih greha ili postupaka koje čine nejevreji. Njega brine njihov obrazac ponašanja, silazna putanja kojom ih vodi život u stegama greha. U srži teksta Efescima 4,17-19 nalazi se slika jedne bezosećajne duhovnosti – „u praznosti uma svojega, koji imaju smisao tamom pokriven“ (Efescima 4,17.18). Ta bezosećajna duhovnost je izvor pomračenog razumevanja koje se ističe na početku tog odlomka („udaljeni su od života Božijega za neznanje koje je u njima, za okamenjenje srca svojijeh“ – Efescima 4,18), i razvratnog seksualnog ponašanja što se naglašava na njenom kraju („koji ostavivši poštenje predadoše se besramnosti, na činjenje svake nečistote“, Efescima 4,19). Otudeni od Boga, oni ne znaju kako da žive i, odvojeni od Njegove spasonosne blagodati, nastavljaju da se kreću silaznom spiralom greha i izopačenosti.

**Kakvo je bilo vaše lično iskustvo sa silom koju greh ima da vas vuče naniže u sve dublju tamu?**

## DRAMATIČNA PROMENA OBLAČENJA

**Koju suštinski bitnu poruku Pavle želi da prenese svojim slušaocima ponavljajući priču o njihovom obraćenju? (Efescima 4,20-24).**

---



---



---

Pošto je opisao njihov raniji, neznabožački život (Efescima 4,17-19), Pavle ne kaže: „To nije način na koji ste se poučili o Hristu.“ Umesto toga, on uzvikuje: „Ali vi tako ne poznaste Hrista!“ (Efescima 4,20). Pošto je primetio da su Ga vernici kojima se obraća „čuli“, i „u njemu“ (Hristu) se poučili (Efescima 4,21), Pavle se dalje zalaže za usvajanje hristolikog života koristeći izraz: „Kao što je istina u Isusu“ (Efescima 4,21). Za Pavla, pristupanje veri se svodi na ličnu povezanost sa Hristom, toliko živu i stvarnu da se može opisati kao „poznanje Hrista“. Time priznajemo da je vaskrsli i proslavljeni Isus živ i prisutan među nama. Mi smo oblikovani Njegovim primerom i učenjima, i pokazujemo odanost Njemu kao svom živom Gospodu. Otvaramo svoj život za Njegovo aktivno vođstvo i usmeravanje putem Duha i Reči.

Pavle nam kaže da usvajanje hristolikog života zahteva tri procesa, koje on dočarava pomoću odeće: (1) „svući se“ (Čarnić), odnosno odvratiti se od starog načina života (Efescima 4,22); (2) doživeti unutrašnju obnovu (Efescima 4,23); i (3) „obučiti“ se u novi, bogoliki obrazac života (Efescima 4,24). Ta Pavlova metafora odgovara starozavetnoj upotrebi odeće kao simbola grešnosti (npr. Psalmi 73,6; Zaharija 3,3,4; Malahija 2,16), ali i spasenja (npr. Isaija 61,10; Jezekilj 16,8; Zaharija 3,4,5).

U drevna vremena, muškarci su nosili tuniku do kolena kao donji veš, i ogrtač ili mantiju koji su im pružali zaštitu od sunca. Slično tome, i žene su nosile tuniku i ogrtač. Kulture koje su prikazane u Bibliji bile su usmerene na preživljavanje. Odeća je bila dragocena, skupa i dugo se čuvala. Bilo je neobično imati više od jednog kompleta odeće. Kvalitet i stil te odeće označavali su identitet i statusne osobenosti nosioca. Promena odeće, zamena jednog kompleta odeće drugim, bio je neobičan i važan događaj (a ne beznačajna pojava kakva je danas u mnogim kulturama). Pavle, dakle, zamišlja tu promenu u životu kao nešto tako primetno kao što bi zamena jednog kompleta odeće drugim bila u kontekstu prvog veka.

**U čemu se sastoji razlika, ključna razlika, između učenja o Hristu i upoznavanja Hrista?**

## GOVOR KOJI GRADI JEDINSTVO, JEZIK BLAGODATI

**Koji vam je od Pavlovih saveta u vezi sa upotrebom govora među vernicima, sada najvažniji? Zašto? (Efescima 4,25-29).**

---



---



---



---

U tekstu Efescima 4,25-32 Pavle u više navrata koristi jednu zanimljivu strukturu, koju dobro ilustruje stih Efescima 4,25: prvo ide negativna zapovest („odbacite laž“), zatim pozitivna zapovest („govorite istinu svaki sa svojim bližnjijem“), a onda obrazloženje („jer smo udi jedan drugome“, što bi trebalo da znači: „Jer smo članovi jednog tela, i povezani smo jedni s drugima kao delovi tog tela“). Pavlovo podsticanje da se „govori istina“ nije poziv da se drugim članovima crkve suprotstavljamo netaktičnim iznošenjem činjenica. Pavle aludira na stih Zaharija 8,16, koji ohrabruje govorenje istine kao način negovanja mira.

Budući da u Efescima 4,31 Pavle zabranjuje gnev i ljutiti govor, to ni njegove reči u Efescima 4,26 ne daju dopuštenje da se gnev ispoljava unutar zajednice vernika. Umesto toga, Pavle priznaje mogućnost da se gnev javi, ograničavajući njegovo ispoljavanje u smislu: „Ako se naljutite, ne dozvolite da to preraste u mnogo ozbiljnije zlo.“

A onda Pavle naizgled skreće sa svoje glavne teme i upućuje negativnu zapovest lopovima: „Koji je krao više da ne krađe“ (Efescima 4,28). Zatim, u skladu sa pozitivnom zapovešću, nekadašnji lopov treba „da se trudi, čineći dobro rukama svojim“ (Efescima 4,28; videti takođe 1. Korinćanima 4,12; 1. Solunjanima 4,11). I na kraju dobijamo obrazloženje: „Da ima šta davati potrebnome“ (Efescima 4,28). Možda Pavle ovde ubacuje tu poruku lopovima zbog povezanosti koja postoji između krađe i obmanjujućih reči, što je ilustrovano pričom o Ananiji i Sapphiri u tekstu Dela 5,1-11. Pavlova vera u Hristovu preobražavajuću silu toliko je jaka da on zamišlja kako lopovi mogu da postanu dobročinitelji!

Zatim, Pavle zapoveda: „Nikakva rđava riječ da ne izlazi iz usta vaših“ (Efescima 4,29), čime dočarava kako neka destruktivna reč naizgled nezaustavljivo hrli ka usnama da bi izvršila svoje rušilačko delo. Međutim, s pozitivne strane, Pavle zamišlja da svaki negativan iskaz ne samo da može biti zaustavljen, već i zamenjen izjavom koja zadovoljava sledeća tri kriterijuma: (1) „dobra /je/ za nazidanje“, (2) iznosi se „gde je potrebno“ i (3) „da slušaocima bude blagotvorna“ (Efescima 4,29, Čarnić). Kad bi samo sve naše reči bile takve!

## SVETI DUH U ŽIVOTU VERNIKA

**Raspravljajući o verbalnim gresima unutar hrišćanske zajednice, koju opomenu Pavle iznosi u vezi sa prisustvom Svetog Duha među vernicima? Efescima 4,30.**

---



---



---

Pavle istovremeno nudi preteće upozorenje i dirljivo obećanje. Gresi koje činimo jedni protiv drugih u crkvi nisu neka sitna dela sa sitnim posledicama – ono što posebno žalosti Svetog Duha je kad Božji dar govora zloupotrebljavamo da bismo unižavali druge (Efescima 4,25-27.29.31.32). To što Pavlove reči kao da predstavljaju odjek stiha Isaija 63,10 dodatno naglašava ozbiljnost tog upozorenja: „Ali se odmetaše i žalostiše sveti duh njegov; zato im posta neprijatelj, i ratova na njih.“

U vidu ohrabrujućeg obećanja, Pavle potvrđuje da Sveti Duh zapečaćuje vernike od dana kad su prihvatili Hrista (Efescima 1,13.14) do „dana izbavljenja“ (Efescima 4,30). Odnos Duha prema verniku nije kolebljiv već trajan. Kad vernici zanemare prisustvo Duha u sebi, zaoštavajući Božji dar govora, ne kaže se da Duh *odlazi*, već da *tuguje*. Duh namerava da ostane prisutan u vernicima, označavajući ih kao Božje vlasništvo koje je pod Njegovom zaštitom, sve do Hristovog povratka.

Pavle naglašava u potpunosti božansku prirodu Duha kao „svetoga Duha Božijega“ i ističe da je On *ličnost* time što Ga prikazuje kao *ožalostjenog*. (Videti takođe Rimljanima 8,16.26.27; 1. Korinćanima 2,10.13; 1. Korinćanima 12,11; Galatima 5,17.18.)

Moramo pažljivo da pristupamo raspravi o tajni Božanstva. Duh je jedno sa Ocem i Sinom, a istovremeno je i različit od Njih. „Duh ima sopstvenu volju i donosi odluke u skladu s tim. On se može ožalostiti i na Njega se može huliti. Takvi izrazi se ne koriste samo za sile i uticaje, već predstavljaju karakteristike ličnosti. Da li je onda Duh ličnost kao što smo vi i ja? Ne, mi samo koristimo ograničenu ljudsku terminologiju da bismo opisali pojave božanskog porekla, a Duh je nešto što ljudska bića nikad ne bi mogla da budu.“ – Paul Petersen, *God in 3 Persons – In the New Testament* (Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 2015), p. 20.

**Dakle, „Sveti Duh Božji“ je taj koji živi u tako bliskom dodiru s nama da se kaže da naši postupci utiču na Njega. Mi delimo život sa jednim članom Božanstva, koji nam je posvećen u okviru trajnog odnosa koji nas zapečaćava do kraja vremena. Kako bi naša vera trebalo da odgovori na tu neverovatnu istinu?**

## BLAGOST (A NE GORČINA)

Govoreći o „danu izbavljenja“ (Efescima 4,30), Pavle upravo poziva čitaoce da svoju upotrebu govora razmotre u kontekstu Hristovog drugog dolaska. Za tekst Efescima 4,31.32 bi se, dakle, moglo reći da se bavi upotrebom govora dok se približavamo tom velikom događaju.

**U svetlu Hristovog povratka, koje stavove i ponašanja u vezi sa govorom treba odbaciti? Koje stavove i ponašanja treba prihvatiti? Efescima 4,31.32.**

---



---



---



---

U poslednjoj opomeni u tekstu Efescima 4,17-32, Pavle ponovo izriče negativnu zapovest, prepoznajući šest poroka koji treba da se „uzmu od vas“ (Efescima 4,31), zatim daje pozitivnu zapovest da budemo blagi, milostivi i spremni da praštamo (Efescima 4,32), a na kraju pruža i obrazloženje. Vernici treba da opraštaju jedni drugima „kao što je i Bog u Hristu oprostio vama“ (Efescima 4,32). Lista od šest poroka počinje i završava se opštim, sveobuhvatnim izrazima, „svaka gorčina“ i „svaka pakost“, a između njih se nalaze četiri dodatna izraza: „gnjev“, „ljutina“, „vika“ i „hula“ (Efescima 4,31).

Poslednji od njih je prevod grčke reči *blasfemia*, koji se kod nas koristi kao tehnički izraz za pogrdan govor protiv Boga. Međutim, na grčkom se taj izraz može odnositi na Boga, ali i na ljude, i označava se kao „kleveta“ ili „zlo govorenje“. Izgleda da, na toj listi, određeni stavovi (gorčina, gnev, ljutnja) prerastaju u ljutiti govor (vika, kleveta). U suštini, Pavle „demilitarizuje“ hrišćanski govor. Po njemu, stavovi koji podstiču ljutiti govor, i retoričke strategije koje ga koriste, treba da se uklone iz hrišćanskog arsenala. Hrišćanska zajednica napreduje i jedinstvo se neguje (uporediti sa Efescima 4,1-16) jedino tamo gde se sve to ostavlja po strani.

Govorenje zla, međutim, ne treba toliko suzbijati koliko zamenjivati. Naši razgovori i ponašanje unutar Hristove porodice – a i izvan nje – ne treba da izvire iz osećanja gneva, već da budu motivisani dobrotom, blagonaklonošću i praštanjem po najvišem od svih uzora – praštanjem koje Bog nama pruža u Hristu (Efescima 4,32). Pavle predstavlja „vertikalno praštanje“ (koje Bog nama pruža) kao model „horizontalnog praštanja“ (koje mi pružamo jedni drugima; up. Kološanima 3,13; Matej 6,12.14.15).

**Razmislite o snazi svojih reči. Kako možete da ih koristite za podizanje, ohrabrivanje i za izgradnju vere?**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

„Neka vaši razgovori budu takve prirode da vam zbog njih ne bude potrebno pokajanje. 'Ne ožalošćavajte svetoga Duha Božijega, kojijem ste zapečaćeni za dan izbavljenja...' Ako imate ljubavi u svom srcu, težićete da utvrđujete i izgrađujete svoju braću u presvetoj veri. Ako se pojavi glasina koja je štetna po karakter vašeg prijatelja ili brata, nemojte podsticati širenje takvih zlobnih reči. To je delo neprijatelja. Ljubazno podsetite onoga ko ih izgovara da Božja Reč zabranjuje takve razgovore.“ – Ellen G. White, *Advent Review and Sabbath Herald*, June 5, 1888.

Kako bi se vaša lokalna crkva promenila kad biste se vi i svi ostali članovi obavezali da živite u skladu sa zakletvom koja bi se sastojala od sledećih izjava:

1. Želim da moj uticaj u porodici adventista sedmog dana i šire bude pozitivan, da ohrabruje, izgrađuje veru i podiže moral (Efescima 4,29).
2. Prisećajući se Hristovih poziva na jedinstvo i ljubav, uložiću više energije u to da podržim ljude koji rade i govore ono za šta verujem da je dobro, nego u to da ukažem na propuste onih za koje smatram da nisu u pravu (Jovan 13,34.35; Jovan 17,20-23; Efescima 4,1-6; 1. Solunjanima 5,9-11).
3. Kada se s nekim ne slažem, ipak ću jasno izraziti poštovanje prema njoj ili njemu kao nekome s kim delim istu veru. Poći ću od pretpostavke da je to osoba od integriteta i da je posvećena Hristu. Svoje mišljenje, koje se razlikuje od njegovog ili njenog, izneću blago i bez oštine (Efescima 4,31.32).
4. Živeću radosno, tražeći svaku priliku da izgrađujem i podupirem svoju sabraću, dok čekam Hristov povratak (Efescima 4,29.30; Galatima 6,2; Jevrejima 10,24.25).

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Pregledajte 11 mesta u poslanici Efescima gde Pavle opisuje kako tri člana Božanstva blisko saraduju na spasenju čovečanstva. Kako to stalno naglašavanje njihove saradnje utiče na naše razumevanje Božanstva? Efescima 1,3-14; Efescima 1,15-23; Efescima 2,11-18; Efescima 2,19-22; Efescima 3,1-13; Efescima 3,14-19; Efescima 4,4-6; Efescima 4,17-24; Efescima 4,25-32; Efescima 5,15-20; Efescima 6,10-20 (gde se ime „Gospod“, Efescima 6,10, odnosi na Hrista).
2. Kako se Pavlovi saveti o hrišćanskom načinu govora (Efescima 4,25-32) mogu primeniti u ovo doba „komunikacije putem računara“, koja se prečesto zloupotrebljava za digitalno nasilje i anonimno, onlajn ubistvo ličnosti?





**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 5,1-20; 1. Korinćanima 5,1-11; Otkrivenje 16,1-16; Kološanima 4,5; Priče 20,1; Priče 23,29-35; Dela 16,25.

**Tekst za pamćenje:** „Gledajte dakle da uredno živite, ne kao nemudri, nego kao mudri; pazite na vrijeme, jer su dani zli. Toga radi ne budite nerazumni, nego poznajte što je volja Božija“ (Efescima 5,15-17).

Ne tako davno, u Ujedinjenom Kraljevstvu stavljen je na aukciju jedan kristalni bokal. Aukcionari su ga opisali kao „francuski bokal za vino iz devetnaestog veka“, procenjujući njegovu vrednost na 200 američkih dolara. Međutim, dva pronicljiva ponuđača prepoznala su taj bokal kao izuzetno redak predmet islamskog porekla. Njegova prava vrednost na kraju je procenjena na 5 miliona funti (oko 6,5 miliona dolara). Šta je navelo tog ponuđača da pristane na takvu pogodbu? On je znao nešto što aukcionar nije – pravu vrednost bokala.

U Efescima 5,1-20, Pavle suprotstavlja paganske vrednosti onima koje cene vernici. Pagani su prostački govor (Efescima 5,4), pijanstvo (Efescima 5,18) i razvrat (Efescima 5,3.5) ocenjivali kao veliko životno bogatstvo. Vernici, međutim, znaju da dolazi konačni dan suda, kada će prava vrednost svega postati očigledna (Efescima 5,5.6). Otuda, umesto da pridaju vrednost zabavi i pijanstvu, oni se dive, između ostalog, „svakoj dobroti i pravdi i istini“ (Efescima 5,9) u Hristu. S tim u vezi, Pavle ih podstiče da prihvate pogodbu koja im je ponuđena u Hristu, s obzirom da (kao i svi mi) žive na pragu večnosti (Efescima 5,15-17).

## „NEGO JOŠ ZAHVALJIVANJE“

**U kom smislu Pavle upućuje vernike da se „ugledaju na Boga“? Videti Efescima 5,1.2.**

---

Pavle podstiče vernike u Efesu da žive u ljubavi, što je poziv važan za ono što on hoće da kaže u ovom delu poslanice (videti Efescima 5,8.15). To „življenje u ljubavi“ (videti Efescima 5,2) treba da bude po uzoru na Hristovu ljubav prema nama (uporediti sa Efescima 4,32), izraženu kroz njegovu žrtvu pomirenja. Pavle utvrđuje četiri bitne pojedinosti o toj žrtvi: 1. Ona je motivisana ljubavlju i Boga Oca (Efescima 5,1) i samog Hrista (Efescima 5,2); 2. Ona je zamenička, jer Hristos umire umesto nas. Hristos nije pasivna žrtva – On se sam predao za nas; 3. Prema slikovitoj simbolici službe u starozavetnom svetilištu, Hristova smrt je takođe i žrtva koja se prinosi Bogu; 4. Bog je prihvatio tu žrtvu, budući da je ona okarakterisana kao „slatki miris“ (Efescima 5,2; up. 2. Mojsijeva 29,18; 3. Mojsijeva 2,9; Filibljanima 4,18).

Zatim se, u tekstu Efescima 5,3-5 uvodi deo u kom se izražava zabrinutost zbog seksualne etike. Mladim obraćenicima u Efesu pretila je opasnost da se odvrte od svog hrišćanskog poziva i dopuste da budu ponovo uvučeni u seksualno ponašanje koje bi negiralo njihovo hrišćansko svedočenje (up. 1. Korinćanima 5,1-11; 1. Korinćanima 6,12-20; 2. Korinćanima 12,21).

S jedne strane, grčko-rimski svet prvog veka otvoreno je pokazivao moralnu pokvarenost i razvrat, što je opisano i na drugim mestima u Novom zavetu (videti: 1. Korinćanima 6,9; Galatima 5,19; Efescima 4,17-19; Kološanima 3,5). Na primer, na banketima bogatih ljudi redovno se moglo videti ponašanje kakvo Pavle osuđuje u Efescima 5,3-14: pijanstvo, skaredan govor, smela zabava i nemoralni postupci. Pored toga, urbani centri su pružali anonimnost i odsustvo stega, što je podsticalo nemoralno seksualno ponašanje. S druge strane, mnogi su u tom društvu vodili život pun vrlina i bili zagovornici strogog morala. Kad Novi zavet navodi liste poroka i vrlina, kao i pravila kućnog ponašanja (npr. Efescima 5,21-6,9; Kološanima 3,18-4,1), njegovi autori se pozivaju na teme koje su bile aktuelne u širem kontekstu grčko-rimskog sveta. Taj svet, istovremeno razvratn i čestit, pomaže nam da razumemo Pavlove savete o izbegavanju nemoralnog ponašanja kakvo praktikuju pagani, i njegovu želju da vernici budu oprezni u svom postupanju i tako steknu dobar ugled među onima izvan crkve.

**Kako se Pavlove reči o seksualnom ponašanju mogu primeniti na vašu kulturu, gde god da živite?**

## ŽIVETI KAO ŠTO PRILIČI DECI VIDELA

Pavle piše: „Niko da vas ne vara praznijem riječima; jer ovijeh radi ide gnjev Božij na sinove nepokornosti“ (Efescima 5,6).

Za nekoga ko čini razne grehe bez stida i kajanja, Pavle kaže da je kao „bludnik, ili nečist, ili lakomac“ (Efescima 5,5, Čarnić). On otvoreno iznosi svoj sud – oni koji su u Hristu i koji su predodređeni da budu deo Njegovog budućeg carstva, ne treba da se ponašaju na isti način kao i oni koji to nisu (Efescima 5,5). Njega brine uticaj „praznih reči“. Naime, vernici bi prostačkim izražavanjem mogli biti zavedeni da pomisle kako seksualni greh nije nikakav tabu, ili bi čak i sami mogli biti uvučeni u takve grehe (Efescima 5,6). Onaj ko dopusti sebi da bude na taj način prevaren, upozorava Pavle, rizikuje da doživi Božji sud na kraju vremena – „gnjev Božij“ koji dolazi „na sinove nepokornosti“ (Efescima 5,6).

Izraz „gnjev Božij“ navodi na razmišljanje. To što je taj gnev *Božji* ukazuje na različitost od uobičajenog, ćudljivog, ljudskog gneva (up. Efescima 4,31). To je zaslužen odgovor trpeljivog, pravednog Boga na tvrdoglavo odavanje zlu, a ne sumanuta, eksplozivna reakcija na neki sitan prekršaj. Štaviše, pominjanje *božanskog gneva* najčešće se javlja u kontekstu nadahnutih, biblijskih upozorenja o predstojećem Božjem sudu (npr. Otkrivenje 6,12-17; Otkrivenje 16,1-16; Otkrivenje 19,11-16). Bog upozorava na svoj predstojeći sud – što je delo blagodatni, s obzirom da su ljudska bića, kao „rođena djeca gnjeva“, (Efescima 2,3), podložna tom sudu.

**Zašto Pavle upozorava vernike da ne postanu saučesnici odnosno „zajedničari“ grešnika? (Efescima 5,7-10).**

---



---



---

Umesto toga, on ih podstiče: „Kao djeca vidjela živite“ (Efescima 5,8), i dodaje sledeću zapovest: „Istražujte što je Bogu ugodno“ (Efescima 5,10). Paganinu pričinjava zadovoljstvo „blud i svaka nečistota ili lakomost“ (Efescima 5,3, Čarnić). Međutim, cilj vernika je dramatično drugačiji – ne da ugodni sebi, već da ugodni Bogu (up. Rimljanima 12,1; 2. Korinćanima 5,9; Jevreji 13,21; gde se koristi ista grčka reč, *euarestos*, što znači „ugodno“ ili „prihvatljivo“). Vernik nastoji da odražava Hristovo samopožrtvovanje („živite u ljubavi, kao što je i Hristos ljubio nas, i predade sebe za nas“, Efescima 5,2).

**Koje su neke od „praznih reči“ kojih u današnje vreme moramo da se čuvamo?**

**„USTANI TI KOJI SPAVAŠ!“**

**Pročitajte tekst Efescima 5,11-14. Koje snažno upozorenje Pavle ovde iznosi i kako se to odnosi na našu sadašnju situaciju?**

---



---



---

Da bismo razumeli tekst Efescima 5,11-14, korisno je zapaziti da Pavle u više navrata nudi sledeća dva saveta, naizmenično: (1) živite kao „djeca vidjela“ – životom koji proslavlja Boga (Efescima 5,8; videti takođe Efescima 5,1.2.4.9-10.11.13.14); (2) nemojte praktikovati seksualno nemoralan način života koji se suprotstavlja Bogu, čineći „bezrodna djela tame“ (Efescima 5,11; videti takođe Efescima 5,3-4.5-8.12).

Da bismo razumeli stih Efescima 5,11, možemo se osvrnuti na paralelne savete u tekstu Efescima 5,8-10. Vernici pred nevernicima treba da žive kao „vidjelo u Gospodu“ i „djeca vidjela“ (Efescima 5,8). Suština svega toga je da se vidi i jasno pokaže da je „rod duhovni u svakoj dobroti i pravdi i istini“ (Efescima 5,9). Pavle se, dakle, zalaže za strategiju ispoljavanja Božje dobrote. Vernici treba da razotkriju bezrodna dela tame, pokazujući naočigled svih šta bi bila pravedna alternativa.

Osim toga, smeli, poetski jezik stihova 13-14 možemo shvatiti kao Pavlovu odvažnu tvrdnju da vernici, ispoljavajući „rod duhovni“ (Efescima 5,9), mogu pridobiti svetovne ljude za veru u Hrista: „A sve što se izobličava, obelodanjuje se; jer sve što se na videlo iznosi – svetlost je“ (Efescima 5,13.14, Čarnić). Kad se dekadentni život izloži svetlosti, svetovni ljudi mogu da sagledaju kakvo je zapravo njihovo ponašanje („obelodanjuje se“) – bez budućnosti i podložno gnevu (Efescima 5,5.6), i da iskuse prelazak iz tame u svetlost („jer sve što se na videlo iznosi – svetlost je“). To je isti preobražaj koji su i sami Pavlovi čitaoci iz Efesa doživeli kad su poverovali (Efescima 5,8).

A šta da kažemo o pesmi ili himni u Efescima 5,14, koja koristi jezik povezan sa vaskrsenjem mrtvih na kraju vremena (up. Efescima 2,1.5), upućujući jasan poziv na buđenje iz duhovnog sna kako bi se doživelo Hristovo preobražujuće prisustvo? Budući da je tekst Isaija 60,1-3, na koji se Pavle ovde po svemu sudeći osvrće, bio upućen Božjem narodu, Izraelu, na himnu/pesmu iz Efescima 5,14b možemo gledati kao na snažan poziv hrišćanskim vernicima da se probude, i preuzmu ulogu koju imaju kao misionari – nosioci Hristove svetlosti u ovom pomračenom svetu (up. Filibljanima 2,14-16; Matej 5,16).

**Kako da praktikujemo način života koji razotkriva pravu prirodu dela tame?**

## ZGRABITI POVOLJNU PONUDU

Tekst Efescima 5,1-20 Pavle zaključuje sa dva niza saveta: Efescima 5,15-17 i Efescima 5,18-20, čime dovršava ovaj deo poslanice, u kom se posebno bavi seksualnom čistotom. Prvi niz počinje opomenom: „Gledajte dakle da uredno živite, ne kao nemudri, nego kao mudri“ (Efescima 5,15), koju kasnije ponavlja rečima: „Ne budite nerazumni, nego poznajte što je volja Božija“ (Efescima 5,17). A između je poziv: „Pazite na vrijeme“ (Efescima 5,16).

**Razmotrite Pavlove savete o tome kako da živite na način koji odražava mudrost stečenu putem molitve i duhovnog promišljanja (Efescima 5,15-17). U čemu se ogleda razlika u ponašanju između nerazumnih i „mudrih“? Šta znači „paziti na vreme“?**

U poslanici Efescima, Pavle u više navrata koristi uobičajenu starozavetnu metaforu „hodaanja“ da bi opisao način života (Efescima 2,2.10; Efescima 4,1.17; Efescima 5,2.8). Ovde, u Efescima 5,15-17, on želi da podstakne vernike na savesno učenje. Kao što treba pažljivo hodati kad prolazite neravnom i mračnom stazom, tako vernici treba pažljivo da gledaju da „uredno žive“ (Efescima 5,15). A s obzirom da stih Efescima 5,15 nalazi svoju paralelu u Efescima 5,17, tu možemo potražiti objašnjenje za to šta znači živeti kao mudri ljudi. Mi ne treba da tražimo mudrost u sebi. Biti mudar znači posegnuti izvan sebe i spoznati „što je volja Božija“ (Efescima 5,17).

Takvo savesno učenje Pavle ohrabruje i jednom živopisnom slikom. U izrazu „pazite na vrijeme“ (Efescima 5,16; ili „pametno koristite vreme“, SSP), on upotrebljava glagol *eksagorazō* (up. Kološanima 4,5). To je u stvari izraz preuzet iz sveta trgovine, i predstavlja naglašeni oblik glagola „kupovati“, što bi značilo: „ugrabiti povoljnu ponudu“ dok čekamo Hristov povratak. Za „vreme“ je ovde upotrebljena grčka reč *kairos*, koja opisuje povoljan trenutak ili ukazivanje prilike. Prema tome, „vreme“ koje nam je preostalo do kraja predstavlja period posebnih pogodnosti, koji treba iskoristiti u potpunosti. To je ujedno i teško vreme, zato što su „dani zli“ (Efescima 5,16; uporediti sa Efescima 6,13, Galatima 1,4), i zato što u „vijeku ovoga svijeta“ dominira knez „koji vlada u vjetru“ (Efescima 2,2).

**Dok se nadaju Hristovom povratku, vernici žive u teško vreme koje Pavle dočarava slikom trgovanja – punog rizika ali i povoljnih prilika. Vernici, dakle, treba pažljivo da koriste preostalo vreme, poput onih koji tragaju za povoljnim cenama tokom kratkotrajne rasprodaje, kada se nude veliki popusti. I mada ne možemo da kupimo spasenje, to je ipak prikladna slika koja poručuje: zgrabite odmah to što vam se nudi u Hristu.**

## BOGOSLUŽENJE PUNO DUHA (EFESCIMA 5,18-20)

**U tekstu Efescima 5,18-20, Pavle zamišlja hrišćane okupljene na bogoslužju. Šta oni, prema njegovim rečima, rade na tom bogoslužju?**

---



---

U poslednjem argumentu koji iznosi u tekstu Efescima 5,1-20, apostol nagovara vernike da se odvrte od upotrebe vina koje otupljuje um, i da umesto toga zajedno iskuse prisustvo i silu Duha. Pavle zabranjuje pijanstvo (pozivajući se verovatno na tekst Priče 23,31 iz grčke verzije Starog zaveta), što nas navodi na zaključak da on zapravo ima na umu zabranu upotrebe alkohola kakvu nalazimo u mudrosnoj literaturi (Priče 20,1; Priče 23,29-35). Zla koja nastaju kao posledica pijanstva uključuju grub, vulgaran govor, bezumlje, nemoral i idolopoklonstvo (Efescima 5,3-14). Sve to treba zameniti promišljenim, Duhom nadahnutim obožavanjem Boga. Pavlov ključni podsticaj da budemo ispunjeni Duhom bliže je određen nizom glagola u Efescima 5,19-21 („govoreći u psalmima“; „pevajući i pripijevajući“; „zahvaljujući“; „slušajući se među sobom“).

Opomenu „nego se još ispunjavajte duhom“ (Efescima 5,18) Pavle ovde primenjuje na zajednicu, imajući na umu vernike okupljene tokom Duhom nadahnutog obožavanja Boga, kojim se neguje jedinstvo (Efescima 4), a što je u suprotnosti sa egocentričnim, paganskim ponašanjem i bogoslužnjem (Efescima 5,1-18). U ovoj skici ranohrišćanskog bogoslužnja dominira muzičko slavljenje. Kaže se da je crkva rođena kroz pesmu, a ovaj odlomak, zajedno sa Kološanima 3,16, pruža najbolji dokaz za tu tvrdnju (up. Dela 16,25; Jakov 5,13).

U bogoslužju postoji izvestan „horizontalni“ element jer, pevajući, članovi crkve na neki način „govore među sobom“ (Efescima 5,19). Međutim, konkretan predmet tih muzičkih hvalospeva je Gospod, koji se, kao što je naznačeno u Efescima 5,20, prepoznaje kao „Gospod Isus Hristos“ (up. Kološanima 3,16). Zahvalnost iz Efescima 5,20, opisana uporedo sa muzičkim hvalospevima iz Efescima 5,19, treba da se prinese „Bogu i ocu“ „u ime Gospoda našega Isusa Hrista“. U izrazu „pjesmama duhovnijem“ pridev „duhovni“ (grčki, *pneumatikos*) ističe ulogu Svetog Duha u bogoslužju, jer taj izraz opisuje pesme koje su nadahnute i ispunjene Svetim Duhom. Pavlova skica ranog hrišćanskog bogoslužnja, dakle, prikazuje sva tri člana Božanstva kao aktivne učesnike.

**Kako možete upotrebiti muziku da biste poboljšali sopstveno iskustvo bogoslužnja?**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Ako se osvrnemo na tekst Efescima 5,1-20 u celini, vidimo kako Pavle za uzima čvrst stav protiv greha i zla, a posebno zla u vidu seksualnog nemoralu i vulgarnog izražavanja. On nije spreman da prihvati prisustvo bilo kakvog nečasnog ponašanja među Božjim narodom. Umesto toga, on poziva vernike u Efesu da pokažu visoka merila u ponašanju, „kao što se pristoji svetima“, i da prihvate identitet koji imaju kao „ljubazna djeca“ Božja (Efescima 5,1-10). Usuđuje se da veruje u to da hrišćani, kad se tako ponašaju u svojoj zajednici, ispunjavaju tamu svetlošću, i odvlače svoje bližnje od samoporažavajućeg načina života, vodeći ih ka istini i Božjoj milosti (Efescima 5,11-14).

Pavle zamišlja kako se crkva, pokrenuta obnovljenim zavetom da živi „kao djeca vidjela“ dok čeka Hristov povratak (Efescima 5,8; videti i Efescima 5,15.16), i blagoslovena Hristovim prisustvom (Efescima 5,14), okuplja na bogoslužjenju. Budući da su vernici motivisani svojim statusom „ljubazne dece“ Božje i Hristovom smrću za njih (Efescima 5,1.2), i ispunjeni Duhom (Efescima 5,18), njihovo bogoslužjenje se odlikuje energijom i radošću, dok zajedno pevaju hvalu svome Gospodu, Isusu Hristu, i Bogu Ocu. Čvrsto se držeći nebeske realnosti, oni slave svoju nadu u budućnost, ukorenjenu u priči o tome šta je Bog učinio, šta sada čini, i šta će tek ostvariti kroz Isusa Hrista, njihovog Gospoda (Efescima 5,18-20).

Shvaćen na takav način, ovaj odlomak postaje nešto mnogo više od niza nepovezanih zapovesti o hrišćanskom življenju. To postaje proročki poziv koji se tiče hrišćanskog identiteta, posvećenja, zajednice i bogoslužjenja na kraju vremena – zanosom ispunjeni poziv da se „prihvati povoljna ponuda“ u danima koji su preostali do Hristovog povratka (Efescima 5,16).

## PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Kako današnji vernici, suočeni sa kulturom koja svoje vrednosti propagira 24/7/365 preko sve većeg broja medija, mogu da usvoje Pavlova visoka merila ponašanja?
2. Koje strategije bi vernici danas mogli da primene kako bi pronikli u ono „što je Bogu ugodno“ (Efescima 5,10) i „što je volja Božija“ (Efescima 5,17)?
3. Neko bi mogao da pomisli kako Pavlova zabrana da se među vernicima govori o seksualnom nemoralu (Efescima 5,3.4) znači da ne bi trebalo uopšte da se bavimo pitanjima nedoličnog seksualnog ponašanja i zlostavljanja. Zašto bi to bio neodgovarajući zaključak?
4. Na koje načine naše savremeno društvo obnavlja paganske običaje, slične onima kojima se Pavle bavio u svoje vreme?



## MUŽEVI I ŽENE – ZAJEDNO KRAJ KRSTA



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 5,21-33; Filipljanima 2,3,4; Jezekilj 16,1-14; 2. Korinćanima 11,1-4; 1. Moj-sijeva 2,15-25.

**Tekst za pamćenje:** „Muževi! ljubite svoje žene kao što i Hristos ljubi crkvu, i sebe predade za nju, da je osveti očistivši je kupanjem vodenijem u riječi; da je metne preda se slavnu crkvu, koja nema mane ni mrštine, ili takoga čega, nego da bude sveta i bez mane“ (Efescima 5,25-27).

U Efescima 5,21-33, Pavle se nadovezuje na ideju da vernici treba da se slušaju i potčinjavaju među sobom (Efescima 5,21), zatim daje savet hrišćanskim ženama (Efescima 5,22-24), pa onda muževima (Efescima 5,25-32), i završava sažetim uputstvom i jednima i drugima (Efescima 5,33).

Čitajući taj savet, današnji proučavaoci Biblije mogu čuti vaskr-slog Hrista kako govori o našim odnosima. Mi smo upućeni da tako postupamo, kada tekst Efescima 5,21-6,9 shvatimo kao Pavlov način da veliku temu svoje poslanice, jedinstvo, primeni, ovog puta na hrišćansku porodicu. Mada oštro kritikuje pogrešne društvene obrasce starog čoveka (videti Efescima 4,22), on takođe slavi stvaranje novog čoveka (videti Efescima 2,15), udenutog u širu zajednicu sa svim njenim manjkavim društvenim obrascima. Unutar tih obrazaca, vernici pokazuju slobodno delovanje jedne nove sile, Svetog Duha (Efescima 2,22; Efescima 3,16; Efescima 5,18-21; Efescima 6,17.18), i nove etike po uzoru na Hrista (Efescima 4,13.15.20-24.32; Efescima 5,2.10.17.21-33), što ukazuje na konačno ispunjenje Božjeg plana za Njegov narod i čitav svet.

## SAVET HRIŠĆANSKIM ŽENAMA

Pavle počinje jednim umetnutim stihom, Efescima 5,21, čime povezuje početak poglavlja, Efescima 5,1-20, sa tekstom Efescima 5,22-33, u kom se zalaže da se članovi crkve pokoravaju jedni drugima (up. Marko 10,42-45; Rimljanima 12,10; Filibljanima 2,3.4). Vernici treba to da čine „u strahu pred Hristom“ (Efescima 5,21, Čarnić), što je prva od nekoliko prilika u kojima Pavle prepoznaje odnos sa Hristom kao najvažniji i odlučujući odnos u životu vernika.

**Na šta Pavle misli kad podstiče članove crkve da se pokoravaju jedni drugima? Kako da razumemo tu ideju? (Efescima 5,21).**

---



---



---

Pavle takođe poziva hrišćanske žene da slušaju „svoje muževe kao Gospoda“ (Efescima 5,22), pojašnjavajući da zapravo govori o potčinjavanju žena muževima (videti takođe 1. Petrova 3,1.5). Kad kaže da one to treba da čine „kao Gospodu“, da li Pavle misli da žena treba da se pokorava svom mužu kao da je Hristos, ili, zapravo, smatra da se Hristos nalazi u onom istinskom i najvišem fokusu njenog potčinjavanja?

Imajući u vidu Efescima 6,7, gde se robovi pozivaju da služe dragovoljno „kao Gospodu, a ne ljudima“ (Čarnić), i Kološanima 3,18, gde se od žena traži da se svojim muževima pokoravaju „kao što priliči u Gospodu“ (Čarnić), tom drugom gledištu treba dati prednost. Žene su i same vernice koje, u krajnjoj liniji, moraju poštovati Hrista više od svojih muževa.

U obe te poslanice, Kološanima i Efescima, Hristos – i samo Hristos – prepoznaje se kao Glava Crkve, koja je Njegovo telo (Efescima 1,22; Efescima 5,23; Kološanima 1,18): „Hristos /je/ glava crkvi, i on je spasitelj tije-la“ (Efescima 5,23). Po analogiji, muž je „glava ženi“ (Efescima 5,23), pri čemu vernost crkve Hristu služi kao model za odanost žene svom mužu. U ovom tekstu se polazi od pretpostavke da je reč o braku punom ljubavi i brižnosti, a ne o nekom nefunkcionalnom odnosu. Te stihove ne treba tumačiti u smislu da dopuštaju bilo kakav oblik porodičnog zlostavljanja.

**U svetlu ovoga što smo upravo pročitali, zašto je sledeći savet toliko važno zapamtiti? Ako je muž „grub, neuljudan, bučan, egoističan, oštar i nadmen čovek, neka nikad ne izgovori da je muž glava ženi i da mu se ona mora u svemu pokoravati. Jer on nije Gospod, nije čak ni muž u pravom smislu te reči.“ – Elen G. Vajt, *Temelji srećnog doma*, str. 117 (original).**

## CRKVA KAO HRISTOVA NEVESTA – 1. DEO

**Uporedite stihove Efescima 5,25-27.29 sa pričom o nahočetu iz teksta Jezekilj 16,1-14. Koje elemente te priče Pavle ponavlja u svojoj skici?**

---



---



---

Kada u tekstu Efescima 5,25-27.29 oblikuje svoju priču o venčanju i braku, kao metaforu za crkvu i njen odnos sa Hristom, Pavle se kreativno služi običajima i ulogama u okviru drevnog venčanja. U odnosu na crkvu kao nevestu, Hristos je božanski Ženik koji:

(1) *Voli svoju crkvu kao nevestu* (Efescima 5,25). Ne smemo nikad zaboraviti da je to za Isusa pitanje srca. On nas voli!

(2) *Daje sebe kao otkup za nevestu*. U kontekstu drevnih svadbenih aranžmana, mladoženja bi „kupovao“ mladu po „otkupnoj ceni“, što je obično bila velika suma novca i dragocenosti, toliko velika da je drevna seoska ekonomija zavisila od tog običaja. Hristos plaća najvišu cenu za crkvu kao svoju nevestu jer „sebe predade za nju“ (Efescima 5,25). Prilikom utelovljenja, kao i na krstu, On je dao sebe kao otkup za svoju Nevestu.

(3) *Kupa svoju nevestu*. Priprema neveste bila je važan deo drevnih svadbenih svečanosti. Kao što je i danas običaj, mladu su za tu ceremoniju pripremale deveruše i rođaci. Pavle, međutim, zamišlja božanskog Ženika kako priprema svoju nevestu za venčanje! On je taj koji je posvećuje i čisti „kupanjem vodenijem“ (Efescima 5,26), što je verovatno aluzija na krštenje.

(4) *Izgovara reč obećanja*. To kupanje se vrši „u riječi“ (Efescima 5,26), što ukazuje na reč obećanja koju božanski Ženik izgovara svojoj nevesti, verovatno u kontekstu obreda veridbe (uporediti sa Efescima 1,3-14 i Efescima 2,1-10, uzimajući u obzir Božja obećanja vernicima u vreme njihovog obraćenja). Tadašnja veridba je bila drevna verzija današnjeg običaja, s tim što je podrazumevala mnogo ozbiljniji niz pregovora, uključujući i pismeni dogovor o ceni neveste (sredstvima koja su se dobijala od muža) i mirazu (imovini koju bi mlada donela u brak iz svoje porodice).

(5) *Priprema i ukrašava nevestu*. Kada konačno izlazi pred svog Mladoženju, ona je fantastično lepa i pojavljuje se u besprekornom sjaju (Efescima 5,27). Hristos ne samo da kupa svoju nevestu, već je i oprema i ukrašava.

**Kako nam ovi stihovi pomažu da razumemo šta Hristos oseća prema nama? Zašto bi to trebalo da bude veoma utešno za nas?**

## CRKVA KAO HRISTOVA NEVESTA – 2. DEO

**Kako Pavle koristi elemente drevnog venčanja obraćajući se hrišćanima u Korintu? U kom kontekstu on o tome govori? (2. Korinćanima 11,1-4).**

---



---



---

Pozivajući se na sam završni element drevnog venčanja, Pavle u Efescima 5,25-27 prikazuje Hrista kao Onoga koji: (6) *Predaje nevestu (sebi samom!)*. U stara vremena mladu bi predavali kum, kumovi ili njen otac. Ali nikad sam mladoženja! Ovdje, međutim, Pavle zamišlja kako Isus predaje crkvu kao nevestu samom sebi.

Pavle se služi bračnim običajima i ulogama da bi Hristov odnos prema Crkvi istakao jednim razvojnim, hronološkim obrascem: 1. *Veridba*. Hristos prinosi sebe za crkvu (kao „nevestu“) i time se veri s njom (Efescima 5,25). 2. *Priprema za ceremoniju venčanja*. Pažnja mladoženje se nastavlja njegovim naporima da nevestu posveti i očisti (Efescima 5,26). 3. *Sam obred venčanja*. Hristova pažnja u tom trenutku usmerena je na „predaju“ neveste na venčanju (Efescima 5,27). Taj poslednji element se odnosi na veličanstveno venčanje koje će se odigrati prilikom Njegovog povratka, kada će Hristos, Ženik, doći da preuzme crkvu kao nevestu, i preda je samom sebi (Efescima 5,27; up. 2. Korinćanima 11,1.2; Kološanima 1,21-23.28).

Drevna venčanja često su počinjala jednom noćnom procesijom (videti Matej 25,1-13). Mladoženja i njegova pratnja okupili bi se u njegovom domu – novom domu budućeg para – i otpočeli procesiju uz veličanstvenu svečanost. Osvetljeni bakljama i praćeni radosnom muzikom i velikim veseljem, svatovi bi se kretali prema domu nevestinog oca. Sastajući se sa nevestom u njenom domu, ili sa njenom ličnom procesijom koja bi im izlašla u susret, svatovi bi ispratili par do njihovog novog doma, gde bi prisustvovali sedmodnevnoj gozbi, na čijem vrhuncu se odvijala ceremonija venčanja, kada bi mlada bila predata mladoženji.

Kad prikazuje Hrista kako sebi predaje crkvu, Pavle aludira na tu veliku procesiju i na sam čin predaje. Na taj način, on pruža dirljivu sliku Hristovog povratka kao buduće svadbene ceremonije, kada će se završiti duga veridba između Hrista i Njegovе crkve, i kada će se proslaviti venčanje.

**Koju poruku treba da izvučemo za sebe iz svih tih pozitivnih, radosnih slika, koje ulivaju nadu?**

## VOLITE SVOJU ŽENU KAO SEBE

**Koji novi argument Pavle koristi kako bi ohrabrio muževe da pokažu nežnu ljubav prema svojim ženama? Efescima 5,28-30.**

---



---

Pavlova pravila za hrišćansko domaćinstvo (Efescima 5,21-6,9) iznose na videlo jedan problematičan društveni kontekst. U Efescima 5,28-30, Pavle se obraća muževima koji su, u skladu sa uobičajenim obrascem tog vremena, mogli izabrati da „omrznu ... na svoje tijelo“ (videti Efescima 5,28.29), tako što su tukli i zlostavljali svoje žene. U grčko-rimskom svetu Pavlovog vremena, zakonska ovlašćenja „oca porodice“ (lat. *pater familias*) bila su veoma široka. On je mogao oštro da kažnjava, pa čak i da ubije svoju ženu, decu i robove, a da ipak ostane u okviru svojih zakonskih prava (mada se korišćenje te vrste moći na ekstremne načine sve više ograničavalo pod uticajem javnog mnjenja).

U Efescima 5,25-27, Pavle detaljno opisuje vrhunski primer ljubavi, Hristovu ljubav prema crkvi, nudeći muževima uzor krajnje drugačiji od uobičajenog. Sada, pre nego što iznese novi argument, on ponovo ukazuje na taj veliki Uzor, zahtevajući od hrišćanskih muževa da odgovore „tako“ (Efescima 5,28) kao Isus, koji „sebe predade za nju“ – za svoju nevestu, crkvu, i koji brine o svakoj njenoj potrebi (Efescima 5,25-27). Pavle poziva hrišćanske muževe da se odvrte od ustaljenih običaja svog vremena i da se potrudu da oponašaju Hristovu nežnu ljubav.

U Efescima 5,28-30, Pavle dodaje novi osnov za podupiranje ljubavi hrišćanskih muževa prema njihovim ženama – ljubav prema sebi. On navodi činjenicu da „niko ne omrznu kad na svoje tijelo“ (barem niko ko jasno razmišlja). Nijedan od tih muževa ne povređuje i ne tuče svoje telo. Umesto toga, on ga „hrani i grije“ (Efescima 5,29). U pokušaju da eliminiše grubost i nasilje prema hrišćanskim ženama, Pavle poziva hrišćanskog muža da se poistoveti sa svojom ženom. U toj meri si jedno sa svojom ženom, tvrdi Pavle, da naneti štetu njoj nije ništa drugo do samopovređivanje, a većina ljudi pri zdravoj pameti to ne čini.

Vraćajući se na Isusov primer, Pavle tvrdi da i sam Hristos vodi računa o sebi, time što se nežno stara o vernicima koji su deo „tijela njegovog“ (Efescima 5,29.30). Uskladi ponašanje prema svojoj ženi, kaže Pavle, sa onim kako se odnosiš prema sebi i, u krajnjoj liniji, kako se Hristos odnosi prema tebi.

**Pavle i ženama i muževima navodi Isusov primer. Šta možete naučiti od Isusa kad je reč o ljubavi prema onima unutar vašeg porodičnog kruga?**

## BRAK PO MODELU „JEDNOG TELA“

**Proučite narativ o stvaranju iz teksta 1. Mojsijeva 2,15-25. Šta se sve dešava u toj priči pre proglašenja muža i žene za „jedno telo“ (1. Mojsijeva 2,24)?**

---



---



---

Gljuč za primenu Pavlovog saveta na žene i muževe sastoji se u tome da citiranje teksta 1. Mojsijeva 2,24 (u Efescima 5,31) shvatimo kao vrhunac tog saveta. Dok razmatra izveštaj o stvaranju iz knjige Postanja, Pavle uzima u obzir potrebe hrišćanskih zajednica i zdravlje porodičnih odnosa unutar njih. On u tekstu 1. Mojsijeva 2,24 nazire poruku koja odzvanja kroz vreme. Prema božanskom planu, brak bi trebalo da bude odnos „jednog tela“, sa seksualnim sjedinjenjem kao odrazom emotivnog i duhovnog jedinstva, pri čemu to emotivno i duhovno jedinstvo daje smisao samom seksualnom odnosu.

Imajte na umu da birajući stih 1. Mojsijeva 2,24 Pavle bira odredbu o braku načinjenu pre pada u greh, a onda je primenjuje na odnose između hrišćanskih muževa i žena. Međutim, u našem izrazito grešnom svetu, rasprostranjena zloupotreba seksualnog odnosa između muškarca i žene, otkriva koliko je u modernim kulturama duboko ukorenjena ideja da seksualna zajednica zapravo podrazumeva potčinjavanje žene. Pavle tvrdi da seksualni odnos, prema Postanju, nije odnos pokoravanja, već sjedinjenja. On ne simbolizuje niti dopušta dominaciju muškarca, već podrazumeva sjedinjenje muža i žene, u toj meri da oni postaju „jedno telo“. Možemo se, dakle, pozvati i na Efescima 5,21-33 i na Postanje 2,24, da bismo ukazali na jednu važnu, kontrakulturalnu i korektivnu teologiju braka i seksualnosti.

U istom kontekstu, Pavle u sledećem stihu govori o „velikoj tajni“ (videti Efescima 5,32). To uključuje obe strane dvostruke metafore o kojoj Pavle govori: hrišćanski brak shvaćen u svetlu Hristovog odnosa sa Njegovom crkvom (Efescima 5,32) i Hristov odnos sa Njegovom crkvom shvaćen u svetlu hrišćanskog braka (Efescima 5,32).

Hrišćanski brak se uzdiže time što se poredi sa odnosom između Hrista i crkve. Osim toga, posmatranjem odnosa crkve prema Hristu kroz sočiva brižnog, hrišćanskog braka, vernici stiču novi, jasniji uvid u svoj zajednički odnos prema Hristu.

**U kom smislu stih Efescima 5,33 služi kao kratki rezime Pavlovog saveta iz Efescima 5,21-32? Ako ste u braku, kako možete potpuniti da primenite ta načela u svom domu?**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Elen G. Vajt, „Odgovornosti u bračnom životu“, *Svedočanstva za zajednicu* („Responsibilities of Married Life“, *Testimonies for the Church*), tom 7, str. 45-50 (original), i „Uzajamne obaveze“, *Temelji srećnog doma*, str. 114–120 (original).

Elen G. Vajt dosledno podstiče bračne partnere da se odvrte od pokušaja da kontrolišu jedno drugo: „Ne pokušavajte da primorate svog supruga da popusti vašim željama. Ne možete to učiniti i sačuvati ljubav jedno prema drugom. Budite ljubazni, strpljivi, uzdržani, pažljivi i ućtivi.“ – *Temelji srećnog doma*, str. 118 (original).

Ona direktno komentariše tumačenje i primenu teksta Kološanima 3,18 (i Efescima 5,22-24): „Često se postavlja pitanje: 'Zar žena ne treba da ima sopstvenu volju?' Biblija jasno kaže da je muž glava porodice. 'Žene da se pokoravaju svojim muževima' (Efescima 5,22, Čarnić). Kad bi se taj nalog ovde završio, moglo bi se reći da položaj žene nije nimalo zavidan... Mnogi muževi se zaustavljaju na rečima: 'Žene da se pokoravaju', ali mi ćemo pročitati zaključak iste naredbe, koji glasi: 'Kao što priliči u Gospodu' (Kološanima 3,18, Čarnić). Bog zahteva da žena uvek ima pred sobom strah Gospodnji i Njegovu slavu. Potpunu potčinjenost treba da pokaže samo pred Gospodom Isusom Hristom, koji ju je kupio kao svoje dete po beskonačnoj ceni sopstvenog života... Postoji Onaj koji je pred ženom uzvišeniji od njenog muža. To je njen Iskupitelj, i njeno potčinjavanje mužu treba da se ispoljava onako kako je Bog odredio – 'kao što priliči u Gospodu.'“ – *Temelji srećnog doma*, str. 115, 116 (original).

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Zamislite da sretnete nekoga ko tvrdi da je Efescima 5,21-33 zastareo tekst, koji više ne odgovara hrišćanskim odnosima, jer nameće model braka usredsređen na autoritet i dominaciju muža. Kako biste odgovorili? Na kojim biste elementima iz samog teksta zasnovali svoj odgovor?
2. Kako bi Pavlov savet u Efescima 5,21-33 mogao da pomogne onima koji se nađu u problematičnim i teškim bračnim odnosima?
3. Neki hrišćani tvrde da je izveštaj o stvaranju iz 1. i 2. poglavlja 1. Mojsijeve zapravo samo metafora, i da ni približno ne odgovara onome što se zaista dogodilo, a to je odvijanje procesa evolucije tokom više milijardi godina. Šta nam Pavlova upotreba tog izveštaja govori o tome koliko ga je on doslovno shvatao?
4. Pozabavite se malo više temom „jednog tela“. Kako nam ona pomaže da bolje razumemo svetost braka, i razloge iz kojih bračni parovi moraju da učine sve što je u njihovoj moći kako bi zaštitili tu svetost?



## POKAZIVANJE VRHUNSKE ODANOSTI HRISTU



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 6,1-9; Marko 10,13-16; Kološanima 3,21; 1. Petrova 2,18-25; 2. Korinćanima 5,10; Kološanima 3,24.25.

**Tekst za pamćenje:** „I vi gospodari, tako činite njima /svojim slugama/ ostavljajući prijtnje, znajući da je i vama samijem i njima gospodar na nebesima, i on ne gleda ko je ko“ (Efescima 6,9).

Godine 2018, jedan eksponat u Muzeju Biblije u Vašingtonu, priukao je veliku pažnju. Bila je to skraćena Biblija, osmišljena tako da poučava o osnovama vere, pri čemu su iz nje izbrisani svi tekstovi koji bi mogli da podstaknu pobunu robova. Objavljena je 1808. godine, ali iz nje nije bio uklonjen tek poneki odlomak tu i tamo. Njoj je nedostajalo devedeset odsto Starog zaveta, i pedeset odsto Novog. Od 1189 biblijskih poglavlja, ostala su samo 232.

Tekstovi za koje se smatralo da podupiru instituciju ropstva, posebno u odsustvu tako velikog dela biblijskog narativa o „radosnoj vesti“, ostali su potpuno netaknuti, uključujući i one koji se često zloupotrebljavaju, kao na primer: „Sluge! slušajte gospodare svoje po tijelu, sa strahom i drktanjem, u prostoti srca svojega, kao i Hrista“ (Efescima 6,5).

Danas, u našem vremenu i kulturi, važno je da poruku stihova Efescima 6,1-9 čitamo u kontekstu pune priče o spasenju, onako kako je otkrivena u celoj Bibliji. Šta možemo naučiti posmatrajući kako Pavle primenjuje vrednosti evanđelja na pogrešne društvene obrasce svog vremena?

## SAVETI DECI

**Koji savet Pavle daje deci, i kako potkrepljuje taj savet tekstovima iz Starog zaveta? Efescima 6,1-3. (Videti takođe Matej 18,1-5.10; Marko 10,13-16.)**

---



---



---



---



---

Da bismo pravilno ocenili Pavlov savet deci, moramo imati na umu da se on čitao u kućnim crkvama jedne napredne metropole kakav je bio Efes. Reč „deca“ (grčki, *ta tekna*) mogla je da se odnosi na širok raspon uzrasta, budući da su deca ostajala pod očevom vlašću sve do 60. godine oca (u grčkoj tradiciji) ili do njegove smrti (u rimskoj). Ova deca su, međutim, bila dovoljno mlada da budu pod roditeljskom obukom (Efescima 6,4), ali i dovoljno stara da i sama budu Hristovi učenici.

Možemo čuti Pavla kako apeluje na decu koja su prisustvovala hrišćanskim bogoslužjenjima, da slušaju i poštuju svoje roditelje „u Gospodu“, to jest u Hristu (up. Efescima 5,22; Efescima 6,4.5.7-9). I mi smo ovde pozvani da poštujemo decu kao Hristove učenike i da ih uključujemo u bogoslužjenje kao aktivne učesnike. Zato je ovaj tekst od temeljne važnosti za roditeljstvo i službu deci.

Međutim, Pavlova zapovest o poslušnosti roditeljima nije apsolutna. Jer, kada su zapovesti roditelja „u suprotnosti sa Hristovim zahtevima, onda, koliko god to bilo bolno, oni (deca) moraju da poslušaju Boga, a posledice da prepuste Njemu.“ – Elen G. Vajt, *Temelji srećnog doma*, str. 293 (original).

Svoje savetovanje deci Pavle završava citirajući petu zapovest, što svedoči o velikoj vrednosti koju je on pridavao zakonu Deset zapovesti kao izvoru uputstava za hrišćanske vernike (to je očigledno obeležje teksta Efescima 4,1-6,9, a posebno Efescima 4,25.28 i Efescima 5,3-14). On otpočinje citat („Poštuj oca svojega i mater“, Efescima 6,2), zatim ubacuje svoj komentar („ovo je prva zapovijest s obećanjem“, Efescima 6,2), a onda dovršava citat („da ti blago bude, i da živiš dugo na zemlji“, Efescima 6,3). Peta zapovest svedoči da je poštovanje roditelja deo Božjeg plana za napredovanje ljudskih bića. Poštovanje roditelja, ma koliko oni bili nesavršeni, doprinosi negovanju zdravlja i blagostanja.

**Kako ti stihovi potvrđuju koliko su porodični odnosi važni?**

## SAVET RODITELJIMA

**Uporediti Efescima 6,4 i Kološanima 3,21. Koji razlog se navodi u Kološanima 3,21 zašto ne treba razdraživati svoju decu?**

---



---



---



---



---

*Sirah*, jevrejski dokument koji je bio dostupan u Pavlovo vreme, savetuje očeve kako da postupaju sa svojim sinovima: „Ko voli svog sina, često će ga bičevati... Razmazite dete i ono će vas zlostavljati, igrajte se s njim, i ono će vas rastužiti... Disciplinujte svog sina i otežajte njegov jaram, da se ne biste postideli zbog njegove bestidnosti“ (Sirah 30,1.9.13).

Međutim, Pavlov savet ima sasvim drugačiji ton. On najpre upućuje očevima negativnu zapovest: „Ne razdražite djece svoje“, a zatim pozitivnu: „Nego ih gajite u nauci i u strahu Gospodnjemu“ (Efescima 6,4). U Pavlovo vreme očevi su imali potpunu zakonsku vlast nad svojom decom, koja su smatrana njihovom imovinom. Očevi su imali pravo da nasilno kažnjavaju, čak i da ubiju svoje dete. Zaista, u nekim aspektima moć oca nad sopstvenom decom premašivala je vlast gospodara nad njegovim robovima. Pavle ne podržava takvu moć, već smelo pojašnjava i preoblikuje porodične odnose. U kontekstu vrhunske odanosti Hristu, Pavle poziva hrišćanske očeve da preispitaju svoju upotrebu moći, jer deca koja su razdražena gnevom neće biti u dobroj poziciji da prihvate „nauku i strah Gospodnji“ (Efescima 6,4).

„Očevi i majke, vi u svom domu treba da predstavljate Božji karakter. Treba da zahtevate poslušnost, ali ne burnim rečima, već blago i s ljubavlju...“

Budite prijatni u kući. Obuzdajte svaku reč koja bi mogla da izazove nesvetu narav. Očevi! ne razdražite djece svoje, božanska je naredba...

Božja Reč ne daje dozvolu ni za roditeljsku strogost ni za ugnjetavanje niti za dečiju neposlušnost. Božji zakon, bilo da je reč o porodičnom životu ili upravljanju narodima, izvire iz srca beskrajne ljubavi.“ – Ellen G. White, *Child Guidance*, p. 259.

**Mada smo se u našoj pouci ovde bavili roditeljima i decom, koje principe možemo preuzeti iz ovih tekstova, koji bi trebalo da utiču na naše postupanje prema svim ljudima?**

## ROPSTVO U SVETOM PISMU I ISTORIJI

**Pročitajte savete robovima i robovlasticima u sledećim tekstovima: Efescima 6,5-9; Kološanima 3,22-4,1; 1. Korinćanima 7,20-24; 1. Timotiju 6,1.2; 1. Petrova 2,18-25. Kako biste rezimirali te savete?**

Zapanjujuće je slušati Pavla kako se obraća hrišćanskim robovlasticima, i zamisliti hrišćanske robove i njihove hrišćanske gospodare kako sede zajedno u kućnim crkvama u Efesu. Međutim, ropstvo u grčko-rimskom svetu značajno se razlikovalo od njegove kasnije verzije u Novom svetu. Pre svega, ono nije bilo ograničeno na jednu etničku grupu. Osim toga, urbanim, kućnim robovima ponekad se nudila prilika za obrazovanje, i oni su mogli da rade kao arhitekta, lekari i filozofi. Ti kućni robovi mogli su da dobiju slobodu nakon određenog perioda službe, mada većina njih ipak nikad nije uspevala u tome. U pokušaju da se uvažavaju takve razlike, brojni noviji prevodi Biblije grčki izraz *doulos* („rob“) u Efescima 6,5-8 tumače kao „sluga“.

Međutim, ti uslovi su bili zastupljeni dosta nejednako, pa su tako robovi u ruralnim oblastima redovno bili angažovani na najtežim poslovima. Ali, gde god da su služili, robovi su bili izloženi skoro neograničenoj moći i autoritetu svojih gospodara, koji su posedovali i njih i njihove supružnike i decu. Posebno potresno zvuče reči bivšeg roba Publilija Sirijca: „Lepo je umreti umesto da budeš degradiran kao rob.“ Imajući u vidu čitav niz tih realnosti, prevedenju reči *doulos* kao „rob“ treba dati prednost, posebno zato što su ti robovi živeli pod direktnom pretnjom svojih gospodara (Efescima 6,9).

Ropstvo je bilo trajno prisutna realnost u Pavlovom svetu. Ali on o tome govori ne kao neki društveni reformator, već kao pastir koji savetuje vernike kako da se nose sa sadašnjom realnošću, i da steknu novu viziju usredsređenu na preobražaj svakog pojedinačnog vernika, što bi kasnije moglo da ima šire posledice po društvo u celini: „Njegova vizija nije se odnosila na *oslobađanje robova u Rimskom carstvu*. Njegov stav je podrazumevao *nešto drugo umesto legalnog oslobađanja*, a to je *novostvoreno zajedništvo zasnovano na bratsko-sestrinskim odnosima, nastalim na osnovu njihovog usvajanja kao dece Božje...* Za Pavla je društvena revolucija trebalo da se odigra u crkvi, u telu Hristovom, na lokalnom nivou, u hrišćanskoj kućnoj crkvi i domaćinstvu.“ – Scot McKnight, *The Letter to Philemon* (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 2017), pp. 10, 11.

**Jedna od velikih mrlja u hrišćanskoj istoriji je način na koji su neki ljudi koristili biblijske stihove o ropstvu da bi opravdali tu praksu. Koju zatražujuću poruku nalazimo u tome, koja nam otkriva koliko pažljivo treba da postupamo sa Božjom Rečju?**

## HRISTOVE SLUGE

Šta Pavle zahteva od hrišćanskih robova u detaljnim uputstvima koja im daje? Efescima 6,5-8.

---



---



---

Pavle od hrišćanskih robova traži da slušaju svoje gospodare, i da im verno i vredno služe. Ono što je posebno primetno, i što on više puta spominje, jeste velika zamena koju od njih traži. Oni ne smeju da postave svog ovozemaljskog gospodara na Hristovo mesto, pokazujući prema njemu odanost koja pripada samo Hristu. Umesto toga, oni u svojoj posvećenosti i odanosti koja ih pokreće na svesrdnu, odanu službu, treba da postave Hrista, Gospoda, na mesto svog ovozemaljskog gospodara. Ohrabrujući takvu suštinsku zamenu, Pavle nudi jedno potpuno drugačije, hrišćansko razumevanje odnosa gospodar-rob.

Obratite pažnju na koje načine ih Pavle nagovara da izvrše tu zamenu:

- \* Njihove sadašnje gospodare Pavle svodi na „gospodare... *po tijelu*“, ukazujući na pravog, nebeskog Gospodara (Efescima 6,5, italik dodat).
- \* Oni treba da služe „sa strahom i drktanjem, u prostoti srca svojega, *kao i Hrista*“ (Efescima 6,5, italik dodat).
- \* Pavle najjasnije ističe tu zamenu kada tvrdi da hrišćanski robovi treba da služe verno, kao oni koji su, ne robovi svojih gospodara, već „sluge Hristove“ (Efescima 6,6).
- \* U vršenju svoje službe, oni treba da tvore „volju Božiju od srca“, pri čemu njihov rad treba da bude posvećen Bogu (Efescima 6,6).
- \* Pavle ih poziva da u svom radu budu pozitivno motivisani, služeći „kao Gospodu a ne kao ljudima“ (Efescima 6,7).

Za svoju svesrdnu službu, hrišćanski robovi su mogli da očekuju punu nagradu od Hrista po Njegovom povratku. Oni su svoj posao obavljali za Njega i mogli su da očekuju nagradu od Njega, što je bila posebno privlačna ideja za robove koji inače nisu bili plaćeni. Rob se mogao osećati kao da ga njegov ovozemaljski gospodar ne ceni, pa i gore od toga (up. 1. Petrova 2,19,20). Međutim, rob-vernici imaju Gospodara koji je pažljiv, koji primećuje sve što on „učini dobro“ (Efescima 6,8) i nudi mu sigurnu nagradu.

**Koliko god bismo možda želeli da Biblija otvoreno osuđuje tu užasnu praksu, ona to ne čini. Koja načela ipak možemo izvući iz Pavlovih reči u ovom kontekstu, o tome kako da se odnosimo prema ljudima s kojima mi danas radimo u svom kontekstu?**

## KAD GOSPODARI POSTANU ROBOVI

Svoju poruku robovima Pavle završava izrazom: „Bio rob ili slobodnjak“ (Efescima 6,8). On tu koristi reč „slobodnjak“ misleći u stvari na robovlasnike, što mu omogućava da pređe na savet koji ima za njih, dok zamišlja kako robovi i njihovi gospodari stoje kao ravnopravni pred Hristom na sudu (up. 2. Korinćanima 5,10; Kološanima 3,24.25).

**Pod pretpostavkom da ste hrišćanski robovlasnik koji sluša Efescima poslanicu kako se čita u njegovoj kućnoj crkvi, kako biste reagovali na sledeći savet, dat u prisustvu vaših robova? Efescima 6,9.**

Obraćajući se *gospodarima*, robovlasnicima, Pavle im upućuje ozbiljnu opomenu, tako što ukazuje na oštar kontrast između „gospodara“ (grčki *hoi kurioi*, prevedeno kao „gospodari“), koji su imali običaj da „prete“ svojim robovima, i nebeskog „Gospodara“ (*ho kurios*), Hrista, koji „ne gleda ko je ko“.

S tim u vezi, Pavle traži od gospodara da na isti način postupaju prema svojim robovima, što je bilo prilično šokantno za robovlasnike iz prvog veka. Gospodari treba da uzvrate svojim robovima delima dobre volje, vođeni svojom vernošću Hristu, što bi bilo u skladu sa onim što je Pavle upravo tražio od robova (Efescima 6,5-8). On im kaže da ne prete više svojim robovima, što je bila uobičajena praksa u vreme kad su gospodari primenjivali širok dijapazon kažnjavanja, uključujući prebijanje (1. Petrova 2,20), seksualno zlostavljanje, prodaju (i odvajanje od voljenih), iscrpljujući rad, glad, okove, žigosanje, pa čak i smrt.

Pavle podupire te svoje zapovesti koristeći dva motiva koji pozivaju robovlasnike da gledaju dalje od društvenih obrazaca grčko-rimskog sveta: 1. I oni i njihovi navodni robovi zajedno su robovi istog Gospodara („znajući da je i vama samijem i njima gospodar na nebesima“; up. Kološanima 4,1); 2. Nebeski Gospodar sudi svima bez pristrasnosti. A budući da se njihov Gospodar ophodi prema tim navodnim robovima isto kao prema svima ostalima, tako bi trebalo i oni da čine (up. Filimonu 1,15.16).

Mnogi izrazi koje Pavle koristi u Efescima poslanici bili su posebno ohrabrujući za hrišćanske robove: usvojeni su kao sinovi (Efescima 1,5); otkupljeni su i izbavljeni (Efescima 1,7); primiče nasledstvo (Efescima 1,11.14; Efescima 3,6); ustoličeni su sa Isusom (Efescima 2,6); postali su „domaći Bogu“, članovi Božjeg domaćinstva (Efescima 2,19; up. 3,14.15) i sastavni delovi Hristovog tela (videti Efescima 3,6, Efescima 4,1-16). Sva ostala učenja prethodno izneta u ovoj poslanici, tekst Efescima 6,5-9 primenjuje na odnose između robova i robovlasnika, uključujući savete o načinu izražavanja (Efescima 4,25-32) i seksualnoj etici (Efescima 5,1-14).

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Poštovanje koje Pavle pokazuje prema deci kao ravnopravnim vernicima (Efescima 6,1-3) pojačava našu zabrinutost zbog načina na koje se postupa sa decom u današnjem svetu. Njegove reči upućene očevima (Efescima 6,4) pozivaju nas da razmislimo o roditeljskim obavezama. Primena Pavlovih saveta robovima (Efescima 6,5-8), a posebno onih koji su upućeni robovlasnicima (Efescima 6,9), predstavlja još veći izazov, s obzirom da je takvo društveno okruženje mnogima od nas potpuno strano, jer znamo da je ropstvo, *u bilo kom obliku*, jedno je od najvećih moralnih zala. Ipak, pošto su te reči nadahnute i deo su Svetog pisma, trebalo bi da razmislimo o tome kako da ih primenimo danas. Kao i vernici iz Efesa u prvom veku, i mi imamo privilegiju i odgovornost da vrednosti evanđelja primenjujemo u našim odnosima. Pitanja za diskusiju koja se nalaze u nastavku osmišljena su tako da nas podstaknu na to važno delo.

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Šta za adventiste znači to što se ljubav prema deci prepoznaje kao dokaz da je pripravljen „Gospodu narod gotov“? Luka 1,17 (citiran stih Malahija 4,6).
2. Pavlovo očigledno poštovanje prema deci navodi nas da postavimo sebi jedno osetljivo pitanje: Koja je naša odgovornost u tome da Hristovu brižnost proširimo na decu koja su u ranom životnom dobu doživela nasilje, seksualno zlostavljanje i sramoćenje? Imajući u vidu istraživanja o dubokom uticaju negativnih iskustava iz detinjstva (videti <http://www.cdc.gov/violenceprevention/>), koja je naša odgovornost prema njima?
3. Nadovezujući se na Pavlovo iskazivanje poštovanja prema deci i Isusovo staranje za njih, koje odgovornosti crkva ima u negovanju i zaštiti dece koja su poverena njenoj brizi? Koji bi sistemi i procedure trebalo da postoje kako bi se to sprovelo u delo?
4. Pavlovi saveti robovima i robovlasnicima u tekstu Efescima 6,5-9, često se primenjuju na odnose između zaposlenih i poslodavaca. U kom smislu bi to moglo biti prikladno? Kakve opasnosti se pri tom javljaju?
5. Ropstvo ostaje bolna realnost u našem svetu, sa više od 40 miliona ljudi koji se nalaze u tom položaju (prema „Globalnom indeksu ropstva“, <http://www.globallslaveryindex.org/>). Kao slobodni ljudi čiji su se duhovni preci čvrsto zalagali za ukidanje ropstva, kakve odgovornosti mi imamo prema tim porobljenim sinovima i kćerima Božjim dok pevamo o Hristu: „Skinuće lance, jer je rob naš brat, i u Njegovo ime svako ugnjetavanje će prestati“ (stihovi pesme „O sveta noć“)?



## POZIV DA ČVRSTO STOJIMO



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 6,10-20; 5. Mojsijeva 20,2-4; Rimljanima 13,11-14; 1. Solunjanima 5,6-8; 1. Korinćanima 15,23.24.

**Tekst za pamćenje:** „A dalje, braćo moja, jačajte u Gospodu i u sili jačine njegove. Obucite se u sve oružje Božijje, da biste se mogli održati protiv lukavstva đavolskoga“ (Efescima 6,10.11).

Zamagljenih očiju, sluga je teturajući se izašao iz svog prenoćišta i ugledao zabrinjavajući prizor – veliku, dobro opremljenu i neprijateljsku vojsku koja je okružila grad sa puno konja i kola. obraćajući se proroku Jelisiju, uspeo je da promuca vest, i uznemireno pitao: „Jaoh gospodaru, šta ćemo sad?“

Prorok je odgovorio: „Ne boj se, jer je više naših nego njihovijeh.“ Međutim, taj odgovor nije doveo ni do kakve promene u izrazu lica njegovog sluge. Zato se Jelisije, privlačeći ga bliže sebi, moli za njega: „Gospode, otvori mu oči da vidi!“ Prorokova molitva je uslišena istog trenutka. Sluga je ponovo stupio na bedem, ali ovog puta se veo između vidljivog i nevidljivog sveta podigao. Sada je ugledao ne jednu vojsku, već dve. „I Gospod otvori oči momku, te vidje, a to gora puna konja i kola ognjenijeh oko Jelisija“ (2. O carevima 6,15-17).

Sastavljajući tekst Efescima 6,10-20, Pavle se moli da se vernicima razbistri vid, kako bi mogli da sagledaju realnost velike borbe i da crpe nadu iz toga što im ona otkriva.

**BORBENI GOVOR**

**Proučite Pavlov zvonki zaključak ove poslanice – stihove Efescima 6,10-20. Šta Pavlov borbeni poklič znači nama danas, kao učesnicima velike borbe?**

---



---



---

Pavle završava poslanicu Efescima pozivom u bitku, podstičući vernike da zauzmu svoj stav u ratu crkve protiv zla (Efescima 6,10-20). On počinje jednim sveobuhvatnim savetom: „Jačajte u Gospodu“ (Efescima 6,10), što ponavlja kao poziv da se obučemo „u sve oružje Božije“ (Efescima 6,11). Zatim potvrđuje taj poziv precizirajući njegovu svrhu („da biste se mogli održati protiv lukavstva đavolskoga“, Efescima 6,11) i nudeći obrazloženje – bitka se vodi protiv moćnih, duhovnih sila zla (Efescima 6,12). Nakon toga, Pavle, na detaljan način, ponovo upućuje poziv na oružje. Vernici treba da uzmu „sve oružje Božije“ da bi se održali u borbi (Efescima 6,13), da nose opasač, oklop, obuću, štit, kacigu i mač (Efescima 6,14-17). A onda te vernike, sada potpuno naoružane i spremne da uđu u borbu, Pavle poziva da urade ono što bi vojnici na drevnom bojnopolju verovatno uradili – a to je da se mole (Efescima 6,18-20).

Po ugledu na pozive u boj i obraćanja uoči bitaka u Starom zavetu, Pavle govori o misiji crkve služeći se vojničkim izrazima. Pavle to najavljuje u svojoj prvoj, sveobuhvatnoj zapovesti: „Jačajte u Gospodu i u sili jačine njegove“ (Efescima 6,10).

Pozivi na borbu u Starom zavetu (videti, na primer, 5. Mojsijeva 20,2-4; Sudije 7,15.18; 2. Dnevnika 20,13-20; 2. Dnevnika 32,6-8; Nemijsa 4,14.19.20) podvlače ideju da uspeh Izraela u toj borbi nije zavisio od superiornosti oružja niti od brojčane nadmoći vojske nad neprijateljem. Umesto toga, pobeđa je bila rezultat oslanjanja na Božje prisustvo i Njegovu silu. Ključ uspeha nije bilo poverenje u sebe, već čvrsto uzdanje u Božju silu i vera da će im On obezbediti pobeđu. Pavle smelo koristi te teme kako bi podstakao vernike da budu: (1) aktivni u vršenju misije crkve; (2) pažljivi prema skrivenim činiocima koji utiču na njihov život i svedočenje; (3) oslonjeni na božansku pomoć da bi ostvarili uspeh; i (4) uvek svesni važnosti jedinstva i saradnje među njima.

**Na osnovu Pavlovog upozorenja da se mi ne borimo protiv krvi i mesa već protiv natprirodnog neprijatelja, šta možemo naučiti kad je reč o tome u čemu se sastoji naša jedina nada u pobeđu?**

## PRONALAZENJE SNAGE U HRISTU

Pavle završava svoju poslanicu snažnim pozivom na borbu, koji povezuje i ostale teme i ideje važne za ovu poslanicu u celini. On počinje objavom sveobuhvatne teme tog zaključka, izražene tonom bojnog pokliča u maniru nekog vojnog zapovednika: „A dalje, braćo moja, jačajte u Gospodu i u sili jačine njegove“ (Efescima 6,10). Ostatak tog odlomka, Efescima 6,11-20, ilustruje i dalje razvija tu veliku temu.

**Pročitajte ponovo tekst Efescima 6,10–20. U kom smislu vidite realnost velike borbe, što uključuje delovanje doslovnih natprirodnih sila, kao glavni element Pavlove poruke? Zašto je važno da tu ključnu istinu uvek imamo na umu u našem svakodnevnom hodanju sa Bogom?**

---

Izrazom „u Gospodu i u sili jačine njegove“ Pavle prepoznaje Hrista kao Izvor snage vernika (Efescima 6,10), jer se reč „Gospod“ odnosi na Hrista, što se dosledno ponavlja u celoj poslanici Efescima (Efescima 2,21; Efescima 4,1.17; Efescima 5,8; Efescima 6,1.21). „Snaga Crkve leži u sve-moći njenog vaskrslog Gospoda, Vojvode njenog vojevanja.“ – G. G. Findlay, *The Epistle to the Ephesians* (New York: Rey Long & Richard R. Smith, 1931), p. 398.

U stihu Efescima 6,10 Pavle se služi ponavljanjem, koristeći sinonime *sila* i *jačina* da bi podvukao svoju misao: moć koju crkva treba da pokaže, vernicima nije svojstvena, već je izvedena. Ona potiče od Gospoda – od Hrista. Pavle ovde sažima važnu temu poslanice: Bog svoju silu deli sa vernicima (Efescima 1,19-22; Efescima 2,4-6; Efescima 3,16.17). Snaga za svaki naš sadašnji i budući sukob nalazi se u solidarnosti vernika sa vaskrslim i proslavljenim Hristom.

I mada uvodni poziv najavljuje Hrista kao Onoga ko aktivno učestvuje u pružanju snage vernicima (Efescima 6,10), zapravo su sva tri lica Božanstva angažovana u nastojanju da ih ojačaju za duhovnu borbu protiv zla. Bog (Otac) im stavlja na raspolaganje sopstveno oružje označeno kao „sve oružje Božije“ (Efescima 6,11.13; up. Isaija 59,17). Ranije u Poslanici, Pavle prepoznaje Duha kao aktivnog učesnika u jačanju vernika, moleći se Bogu da im podari Duha, kao što kaže: „Da se utvrdite Duhom njegovijem za unutrašnjeg čovjeka“ (Efescima 3,16). Ovde je Duh taj koji daje mač – „mač duhovni koji je riječ Božija“ (Efescima 6,17). Takođe i vernici treba da se mole „Bogu duhom bez prestanka“ (Efescima 6,18). Pavle želi da njegovi slušaoci shvate da je trojični Bog potpuno angažovan u njihovom opremanju za borbu protiv tih sila zla.

## VELIKA BORBA U PAVLOVIM POSLANICAMA

**Pročitajte Rimljanima 13,11-14, 1. Solunjanima 5,6-8 i 2. Korinćanima 10,3-6. U kakvom su odnosu ti stihovi sa tekstom Efescima 6,10-20? Šta mislite zašto Pavle koristi tu vrstu slika?**

Pavle u svojim poslanicama često koristi vojničke izraze i slike, pozivajući vernike da se ugledaju na primerno vojničko ponašanje. Mada tekst Efescima 6,10-20 predstavlja najduži i najsadržajniji primer njegove upotrebe vojničkog rečnika, to se pokazalo kao jedan od glavnih načina na koji on razume evanđeoski narativ. Pošto je pobedio „poglavarstva i vlasti“ na krstu (Kološanima 2,15), proslavljeni Hristos sada sprovodi rezultate te pobeđe sa svog uzvišenog položaja kao Gospoda nad silama (Filibljanima 2,9-11).

Regrutujući svoje sledbenike kao borce u kosmičkom ratu, Hristos predvodi vojske svetlosti ka velikom danu pobeđe (1. Korinćanima 15,54-58; 2. Solunjanima 2,8; Rimljanima 16,20). Kad sagledamo Pavlovu upotrebu vojničkog simbolizma, vidimo da on sukob između dobra i zla razume kao „dugotrajni kosmički rat: bitke se, poput plime i oseke, vode između dve vojske, koje se međusobno sučeljavaju kroz vekove, sve dok jedna od njih ne odnese pobeđu u konačnom sukobu.“ – Peter W. Macky, *St. Paul's Cosmic War Myth: A Military Version of the Gospel* (New York: Peter Lang Publishing, Inc., 1998), p. 1.

Kosmički rat, kao tema o kojoj Pavle često govori, deo je potke i poslanice Efescima. U svom pozivu na oružje (Efescima 6,10-20), Pavle spaja elemente kosmičkog sukoba koje je već koristio: Božje osnaživanje vernika izobilnom veličinom „sile njegove“ (Efescima 1,18-20; Efescima 3,16,20); Hristova pobeđa i postavljanje „nad svijem poglavarstvima, i vlastima“ (Efescima 1,20-23); vernici kao vaskrsela vojska nekada mrtvih ljudi, a sada osnaženih svojim poistovećenjem sa proslavljenim Hristom i sposobnih da se bore protiv svog nekadašnjeg mračnog gospodara (Efescima 2,1-10); uloga crkve u najavljivanju silama tame njihove predstojeće propasti (Efescima 3,10); upotreba stiha Psalmi 68,18 da bi se Hristos prikazao kao pobedonosni, božanski Ratnik (Efescima 4,7-11); i poziv vernicima da se „obuku“ u evanđeljsku odeću (videti Efescima 4,20-24). Pošto smo pozvani da se obučemo u „sve oružje Božije“, dobro smo pripremljeni da razumemo centralnu ulogu kosmičkog sukoba, ali u isto vreme, treba čvrsto da se držimo svog uverenja da ćemo imati udela u Hristovoj konačnoj pobeđi.

**Na koje ste sve načine lično iskusili stvarnost ne samo kosmičkog sukoba, već i pobeđe na koju polažemo pravo u Isusu? Zašto je razumevanje Njegove pobeđe u našu korist od tako temeljne važnosti za našu nadu i iskustvo?**

## STAJANJE NA DREVNOM BOJNOM POLJU

**Pročitajte tekst Efescima 6,10-20, obraćajući pažnju koliko puta Pavle koristi neki oblik glagola „stajati“, odnosno „održati se“. Zašto mu je ta ideja toliko važna?**

---



---

Pavlovu vojničku metaforu moramo razumeti u kontekstu drevnog bojnog polja. Šta je u tom smislu značilo „stajati“ (Efescima 6,11.13.14)? Da li taj glagol sugerise samo odbrambeni stav? Borbeni govori sadržani u spisima Tukidida, jednog od velikih klasičnih autora vojne literature, ističu tri uzastopne radnje koje bi jedna strana morala preduzeti da bi pobedila: (1) vojnici moraju da se „približe neprijatelju“, što znači da moraju da mu marširaju u susret; (2) zatim, moraju da ga napadnu i da „stoje čvrsto“, odnosno da se „održe na svom položaju“, boreći se s neprijateljem prsa u prsa; (3) i konačno, moraju da „potisnu neprijatelja“ (videti: Tukidid, *Peloponeski rat*, 4.10.1-5).

Do ključnog trenutka u tim drevnim bitkama dolazilo je tokom druge od te tri radnje, kada bi se dve suprotstavljene falange sučelile u nečemu što bi se moglo opisati kao „užasna kakofonija sudaranja bronzne, drveta i tela“, koju drevni pisac Ksenofont naziva „grozan tresak“. – Victor Davis Hanson, *The Western Way of War* (New York: Oxford University Press, 1989), pp. 152, 153. Čvrsto stajati, održati se u tom strateškom trenutku, predstavljalo je veliki izazov tokom drevne bitke. U borbi iz neposredne blizine koja bi usledila, svaka strana je nastojala da postigne potreban zamah za „potiskivanje neprijatelja“.

Pavlov poziv na oružje odnosi se na takvu vrstu borbe u kojoj se vojnici „bore u gomilama, zadajući i primajući stotine udaraca iz neposredne blizine.“ – Victor Davis Hanson, *The Western Way of War*, p. 152. On to potvrđuje tako što borbu crkve protiv njenih neprijatelja prikazuje kao rvački meč (Efescima 6,12; videti pouku od četvrtka), i upotrebljava naglašeni oblik glagola „stajati“ (opstati, održati se) u 13. stihu: „Da biste se mogli braniti u zli dan, i svršivši sve *održati se*“ (italik dodat).

To nije neki opušten stav! „Stajati“, dakle, znači biti energično uključen u bitku, koristeći svako oružje u borbi bliskog tipa, što je očigledno na osnovu „vojničke slike“ iz Pavlovog ranijeg obraćanja, kad izražava nadu da će ih zateći „da stojite u jednome duhu i jednodušno borite se za vjeru jevanđelja“ (Filibljanima 1,27).

**Pročitajte Jevrejima 12,4. Kako nam taj stih pomaže da sumiramo šta znači stajati u Gospodu? U čemu se ogleda korporativna priroda tog stajanja?**

## RVANJE SA ZLIM SILAMA

**Šta mislite, koji je cilj Pavle imao na umu dok je nabrajao razna imena za zle duhovne sile prikazane u sledećim stihovima: Efescima 1,21, Efescima 3,10 i Efescima 6,10-20?**

Pavle opisuje „naš rat“ (Efescima 6,12), koristeći grčku reč za takmičenje u rvanju (*palé*). Pošto se rvanje smatralo odličnom pripremom za bitku, to je prikladan opis borbe prsa u prsa do koje dolazi kad se vojske direktno sukobe. Pavle time naglašava realnost bliske borbe vernika protiv zlih sila.

Evo nekih imena koja im on daje:

Efescima 1,21	Efescima 3,10	Efescima 6,12
sva poglavarstva (ili svako poglavarstvo)	poglavarstva	poglavarstva
(sve) vlasti	vlasti	vlasti
(sve) sile		upravitelji tame ovoga sveta
(sva) gospodarstva		duhovi pakosti ispod neba
svako ime što se može nazvati		

Koristeći te uopštene izraze („svakijem imenom što se može nazvati“, Efescima 1,21; „duhovima pakosti ispod neba“, Efescima 6,12), Pavle potvrđuje da su sve te zle i natprirodne sile podređene Hristu (Efescima 1,21). Međutim, nikad, ni u jednoj borbi nije dobra strategija potceniti snagu protivničke strane. Pavle nas upozorava da se mi ne sučeljavamo samo sa ljudskim neprijateljima, već „s duhovima pakosti ispod neba“ (Efescima 6,12), koje predvodi lukavi general, đavo (Efescima 6,11). Međutim, iako moramo biti na oprezu zbog naših moćnih neprijatelja, ne moramo biti zaplašeni. Bog je s nama u toj borbi (Efescima 6,10) i obezbedio nam je najfinije oružje, „sve oružje Božije“ (Efescima 6,11; up. Isaija 59,15-17). On nam je stavio na raspolaganje svoju istinu, pravdu, mir, veru, spasenje i Svetog Duha (Efescima 6,13-17). S obzirom da Bog ide ispred nas i da smo pokriveni od glave do pete okloпом kojim nas je snabdeo, ne možemo da propadnemo (Rimljanima 16,20; 1. Korinćanima 15,23.24; 2. Solunjanima 2,8).

**Čemu bi trebalo da nas nauči ukazivanje na realnost tih natprirodnih, zlih sila – protiv kojih smo mi sami potpuno bespomoćni – kad je reč o tome zašto moramo čvrsto da se držimo Gospoda Isusa, koji ne samo da je moćniji od tih sila nego ih je već i pobedio?**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

„Naše delovanje je ofanzivno, i mi, kao verni Isusovi vojnici, mora-  
mo nositi krvavi barjak ulazeći u sama neprijateljska uporišta. 'Jer naš rat  
nije s krvlju i s tijelom, nego s poglavarima i vlastima, i s upraviteljima  
tame ovoga svijeta, s duhovima pakosti ispod neba.' Ali ako pristanemo  
da položimo oružje, da spustimo krvlju umrljanu zastavu, da postanemo  
zarobljenici i sluge sotone, onda možemo biti pošteđeni sukoba i patnje.  
Međutim, taj mir možemo steći samo po cenu gubitka Hrista i neba. Ne  
možemo prihvatiti mir pod takvim uslovima. Neka bude rat, rat do kraja  
zemaljske istorije, a ne mir kroz otpadništvo i greh!“ – Ellen G. White, *The  
Review and Herald*, May 8, 1888.

*Kako je tekst Efescima 6,10-20 povezan sa knjigom Otkrivenje?* On izla-  
že isto osnovno viđenje događaja posljednjeg vremena, istu eshatologiju,  
kao i motiv bitke iz knjige Otkrivenje (videti: Otkrivenje 12; Otkrivenje  
16,12-16; Otkrivenje 19,17-21; Otkrivenje 20,7-10 ). U oba slučaja, Božji  
narod je pod napadom neprijatelja koji se nalazi „na nebesima“, a „aktivan  
je i moćan u sadašnjem eonu“ (ili vremenu). U oba slučaja, Božji narod  
biva ohrabren „slikom budućeg eona“. Dalje, „oba scenarija jasno upućuju  
na konačnu bitku kada će neprijatelj biti potpuno savladan, nakon čega će  
se zauvek uspostaviti novi eon“, novo doba u kojem će „konačno slavno  
stanje Božjeg naroda“ i „večna propast neprijatelja“ biti očigledni. (Videti:  
Yordan Kaley Zhekov, *Eschatology of Ephesians* /Osijek, Croatia: Evangeli-  
cal Theological Seminary, 2005/, pp. 217, 233–235.)

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Kada ste se najjasnije suočili sa silama tame? Koje su vam strategije u tom trenutku bile najkorisnije?
2. Na osnovu teksta Efescima 6,10-20, kako biste svedočili nekome ko deluje posebno izmučeno od strane „duhova pakosti“ (Efescima 6,12)?
3. Kako najbolje da prepoznamo i odbacimo „lukavstva đavolska“ (Efescima 6,11)? Na primer, koliko često vam dođe da odustanete od svoje vere, jer se osećate suviše grešnim, suviše pokvarenim da biste bili spaseni? Ko vam utura tu misao u glavu – Hristos ili sile tame? Zašto se, naročito u takvim trenucima, morate pozivati na mnoga predivna obećanja koja smo dobili u Isusu?



## USPOSTAVLJANJE MIRA



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 6,10-20; 1. Petrova 4,1; 1. Petrova 5,8; Isaija 59,17; Isaija 52,8-10; 1. Solunjanima 5,16-18.

**Tekst za pamćenje:** „A svrh svega uzmite štit vjere o koji ćete moći pogasiti sve raspaljene strijele nečastivoga; i kacigu spasenija uzmite, i mač duhovni koji je riječ Božija“ (Efescima 6,16.17).

U klasičnom delu duhovne literature Džona Banjana, pod nazivom *Poklonikovo putovanje*, koje je on napisao dok se nalazio u zatvoru, glavnog lika, Hrišćanina, prate u oružarnicu zamka i pokazuju mu „sve vrste opreme (oružja), koje je njihov Gospod obezbedio za hodočasnike – poput mača, štita, kacige, grudnog oklopa, molitvenika i obuće koja se neće izlizati. A toga je ovde bilo dovoljno da se za službu Gospodu upregne toliko mnogo ljudi, koliko ima zvezda na nebu.“ Pre nego što je Hrišćanin krenuo na svoje putovanje, ponovo su ga povelu u oružarnicu, gde su ga „obukli od glave do pete u neprobojni oklop, u slučaju da bude napadnut na putu“.

Banjanovo delo iz 1678. godine podseća na tekst koji je apostol Pavle napisao nekih 1600 godina ranije, Poslanicu Efescima, takođe sastavljenu u zatvoru. U njemu taj veliki apostol i misionar zamišlja jednu ogromnu vojsku, crkvu, koja posećuje Božju oružarnicu i oblači se u božansku *panopliju*, što je grčki izraz za punu vojnu opremu – oklop od glave do pete. Božja oružarnica sadrži dovoljno najfinijeg oružja da svaki vojnik u Njegovoj vojsci bude „pokriven ‘gvoždem severnim’ od glave do pete“ (videti Jeremija 15,12), kad krene da uspostavlja mir u Njegovo ime.

## CRKVA – UJEDINJENA VOJSKA

**Pročitajte Efescima 6,10-20. Šta Pavle govori o vrsti ratovanja u koju je crkva uključena? Da li on prvenstveno opisuje duhovnu bitku pojedinačnih vernika ili korporativni rat crkve protiv zla?**

---



---



---



---



---

Pobeda u grčkom i rimskom ratu zavisila je od saradnje vojnika unutar vojne jedinice, a posebno od podrške koju su jedni drugima pružali u žaru bitke. Individualizam u borbi smatran je odlikom varvarskih ratnika, koja ih je osuđivala na poraz.

Postoje važni razlozi koji podupiru ideju da Pavle u tekstu Efescima 6,10-20, u skladu s tim uobičajenim shvatanjem vojske, prvenstveno govori o *zajedničkoj* borbi crkve protiv zla: 1. Taj tekst predstavlja vrhunac poslanice koja je cela posvećena crkvi. Bilo bi krajnje neobično da Pavle tu svoju poslanicu završi slikom usamljenog hrišćanskog ratnika koji vodi bitku protiv sila tame; 2. Na kraju tog teksta, Pavle naglašava hrišćansko zajedništvo, pozivajući vernike na molitvu „za sve svete“ (Efescima 6,18-20); 3. I što je najznačajnije od svega, ranije u poslanici, kad govori o silama zla, Pavle ih postavlja nasuprot crkvi, a ne nasuprot pojedinačnom verniku: „Da se kroz crkvu sad obznani poglavarstvima i vlastima na nebu mnogo-različna premudrost Božija“ (Efescima 3,10).

Prema tome, tekst Efescima 6,10-20 ne prikazuje nekog pojedinačnog, usamljenog ratnika koji se suprotstavlja zlu. Umesto toga, Pavle se kao general obraća crkvi kao vojsci. Poziva nas da uzmemo svoj puni oklop i da, kao ujedinjena vojska, složno i energično krenemo u bitku. Pavle je odlučio da svoj temeljni naglasak na crkvi, koji uključuje uzastopne opise crkve kao Hristovog tela (Efescima 1,22.23; Efescima 4,1-16), Božje građevine/hrama (Efescima 2,19-22) i Hristove neveste (Efescima 5,21-33), zaokruži tom završnom metaforom – crkve kao vojske živog Boga. Budući da nam se bliži „zli dan“ (Efescima 6,13), završna faza dugotrajne bitke protiv zla, nije vreme da gajimo nejasne stavove kad je reč o našoj posvećenosti Bogu i odanosti koju, kao Hristovi saborci, treba da pokazujemo jedni prema drugima.

**Kako možemo, kao korporativno telo, da učestvujemo u velikoj borbi, da bismo pomogli jedni drugima prilikom suočavanja sa zlom, u kom god obliku da se ono javi?**

## OPASAČ I GRUDNI OKLOP

**Kako Pavle zamišlja vernike koji počinju sa pripremom za borbu protiv zla? Efescima 6,14; videti takođe: 1. Petrova 4,1; 1. Petrova 5,8; Rimljanima 8,37-39.**

---



---



---

Pavlovo upozorenje o žestokoj borbi (Efescima 6,13) priprema čitaoce za njegov poslednji (četvrti) poziv da čvrsto stojimo (up. Efescima 6,11.13), koji je ujedno i detaljan poziv za naoružavanje (Efescima 6,14-17). Pavle opisuje radnju „opasivanja bedara“ (up. Isaija 11,5). Drevnu, široku odeću trebalo je vezati oko struka pre nego što se počne sa radom ili bitkom (up. Luka 12,35.37; Luka 17,8). Pavle zamišlja vernika obučenog u oklop poput rimskog legionara, počevši od kožnog vojničkog opasača – pojasa sa ukrasnim privescima i kopčom. Sa pojasa je visilo nekoliko kožnih kaiševa prekrivenih metalnim diskovima. Oni su zajedno formirali „pregaču“ koja se nosila kao oznaka čina radi vizuelnog efekta. Njegova osnovna uloga bila je vezivanje odeće i držanje ostalih delova opreme na mestu.

Vernici sami po sebi ne poseduju istinu; ona je dar Božiji (up. spase-nje u Efescima 2,8). Međutim, ona ne treba da ostane neka apstraktna, nejasno shvaćena prednost bez ikakvog preobražavajućeg uticaja na njihov život. Oni treba da se „opašu“ Božjom istinom, da iskuse i koriste taj božanski dar. Oni sami ne poseduju Božju istinu u toj meri u kojoj Božja istina poseduje i štiti njih.

Pavle zatim podstiče vernike da se obuku u „oklop pravde“ (uporedi 1. Solunjanima 5,8). Poput pojasa istine, i on je božanskog porekla, jer je deo oklopa koji Jahve nosi u svojoj ulozi božanskog Ratnika (Isaija 59,17). Oklop za telo koji su vojnici nosili u Pavlovo vreme činili su pancir (sastavljen od sitnih, isprepletenih gvozdених prstenova), krljušt-oklop (načinjen od malih, preklapajućih ploča od bronzе ili gvožđa), ili isprepletane trake od gvožđa pričvršćene zajedno. Taj telesni ili grudni oklop štitiо je vitalne organe od neprijateljskih udaraца. Na sličan način, vernici treba da iskuse duhovnu zaštitu koju im pruža Božji dar pravde. U poslanici Efescima, Pavle povezuje *pravdu* sa svetošću, dobrotom i istinom (Efescima 4,24; Efescima 5,9), gledajući na nju kao na svojstvo poštenog i dobrog ophođenja prema drugima, a posebno prema ostalim članovima crkve.

**Na koje načine ste iskusili istinitost te ideje da dobrota, svetost i istina mogu da predstavljaju zaštitu?**

## OBUĆA – CRKVA NAJAVLJUJE MIR

Rimski vojnik koji se spremao za bitku, vezivao je par čvrstih vojničkih sandala. Višeslojni đon imao je grube pendžete, koje su vojniku pomagale da sačuva svoj položaj i da se „održī“ (Efescima 6,11.13.14). Pavle objašnjava značaj te vojničke obuće jezikom teksta Isaija 52,7, koji slavi trenutak kada glasnik donosi vest da je bitka koju Jahve vodi u ime svog naroda dobijena (Isaija 52,8-10) i da je zavladao mir: „Kako su krasne na gorama noge onoga koji nosi dobre glase, koji oglašuje mir, koji javlja dobro, oglašuje spasenje, govori Sionu: Bog tvoj caruje“ (Isaija 52,7).

**Pregledajte osam mesta u poslanici Efescima na kojima Pavle naglašava mir. Zašto on koristi metaforu vojske sa tako puno detalja kad je toliko zainteresovan za mir? Efescima 1,2; Efescima 2,14.15.17; Efescima 4,3; Efescima 6,15.23.**

---



---



---

Pavle slavi mir kao delo Hrista, koji je „mir naš“, Onoga koji propoveda mir „vama daljnima i onima koji su blizu“ (Efescima 2,14-17), stvarajući od Jevreja i neznabožaca „jednoga novog čovjeka“ (Efescima 2,15). Održavajući u životu evanđeosku priču o Hristovom spasenju i Njegovom stvaralačkom delu mira, slaveći Njegovu pobedonosnu prošlost i čekajući Njegov pobednički poklič u budućnosti, vernici „obuju noge“ i stoje spremni za bitku. Poput glasnika iz teksta Isaija 52,7, vernici objavljuju Hristovu pobedu i Njegov mir.

Pavle, međutim, ne želi da njegov poziv na oružje shvatimo kao poziv da se latimo pravog ratničkog oružja protiv naših neprijatelja. Zato on opisuje vernike kao one koji objavljuju „jevanđelje mira“ (Efescima 6,15). On takođe ne želi da vernici budu ratoborni u svom ponašanju prema drugima, budući da naglašava jedinstvo, učtivo izražavanje i blagost (videti posebno Efescima 4,25-5,2). Crkva treba da „uspostavlja mir“, služeći se evanđeoskim arsenalom hrišćanskih vrlina (kao što su poniznost, strpljenje, praštanje, itd.) i praksi (molitva, bogosluženje). Takva dela su od strateške važnosti, i upućuju na Božji veliki plan da sve objedini u Hristu (Efescima 1,9.10).

**Kako nam sledeći tekst pomaže da razumemo šta bi Pavlove vojničke slike trebalo da znače u našem životu kao vernika? „Bog nas poziva da obučemo oklop. Nama ne treba Saulov oklop, već sve oružje Božje. Tada možemo krenuti na posao sa srcem punim hristolike nežnosti, saosećanja i ljubavi.“ – Elen G. Vajt, Izveštaj sa unijske konferencije održane u Australiji 28. jula 1899.**

## ŠTIT, KACIGA I MAČ

**Kada i kako vernici kao učesnici u velikoj borbi treba da koriste štit, kacigu i mač? Efescima 6,16.17.**

---



---



---

Štit o kom Pavle govori je veliki, pravougaoni štit rimskog legionara. Napravljen od drveta i presvučen kožom, imao je ivice zakrivljene ka unutra, kako bi štatile ratnika od napada sa strane. Kada bi se natopio vodom, štitom su se mogle „pogasiti sve raspaljene strijele“ – strele umočene u smolu i zapaljene. Pavle opisuje „štit vjere“ obazirući se na starozavetnu upotrebu štita kao simbola Boga koji štiti svoj narod (1. Mojsijeva 15,1; Psalmi 3,3). Uzeti „štit vere“ (Efescima 6,16) znači ući u kosmičku bitku s poverenjem u Boga, koji se bori na strani vernika (Efescima 6,10), snabdeva ih najboljim oružjem (Efescima 6,11.13), i osigurava im pobedu.

S druge strane, rimski borbeni šlem pravio se od gvožđa ili bronz. Kružnom delu koji je štiti glavu dodavali su se: sa zadnje strane ploča za zaštitu vrata, zatim štitnici za uši i obrve, kao i ploče sa šarkama za zaštitu obraza. S obzirom na suštinsku zaštitu koju je šlem pružao, „kaciga spasenja“ (Efescima 6,17) simbolizuje sadašnje spasenje koje vernici doživljavaju u solidarnosti sa vaskrsim, uzvišenim i proslavljenim Hristom (Efescima 2,6-10). Staviti na sebe „kacigu spasenja“ znači odbaciti strah od duhovnih sila, tako uobičajen u to vreme, i, umesto toga, pouzdati se u Hristovu vrhovnu vlast (up. Efescima 1,15-23; Efescima 2,1-10).

Poslednji deo borbene opreme je „mač duhovni koji je riječ Božija“ (Efescima 6,17), što se povezuje sa kratkim mačem sa dve oštrice, kakav su nosili rimski legionari. Uobičajena taktika borbe bila je bacanje dva koplja (što Pavle ne pominje), a zatim izvlačenje mača i napad, pri čemu se kratki mač koristio za probadanje neprijatelja. Mač vernika je „mač duhovni“ po tome što ga obezbeđuje Duh, i to je oružje prepoznato kao „riječ Božija“. Pavle, dakle, istupa kao general i poziva na oružje, obećavajući nadu i pobedu koju će vernicima obezbediti Glavnokomandujući božanske vojske. Upravo ta obećanja, data u tekstu Efescima 6,10-20, predstavljaju „reč Božju“ kao glavno oružje u borbi protiv zla. „Božja reč“ se, dakle, odnosi na jasna evanđeoska obećanja koja nalazimo u Bibliji.

**Čak i ako nam se te vojničke slike ne dopadaju baš mnogo, šta nam one poručuju o tome koliko je velika borba zaista doslovna, i koliko ozbiljno treba da je shvatimo?**

## PRAKTIKOVANJE MOLITVE NA BOJNOM POLJU

Završavajući svoj poziv na borbu, Pavle podstiče vernike da kao vojnici učestvuju u ključnoj, neprekidnoj molitvi „za sve svete“ (Efescima 6,18), a i za njega koji je „poslanik u okovima“ (Efescima 6,19.20). Taj poziv na molitvu može se smatrati nastavkom vojničkih prizora, s obzirom da je zazivanje Boga (ili bogova) u molitvi bila uobičajena praksa na drevnom bojnopolju. Da navedemo jedan biblijski primer: posle Jazilovog poziva u boj, „svi Judejci i Jerusallimljani“, zajedno sa carem Josafatom, „padoše pred Gospodom, i poklonoše se Gospodu“ (2. Dnevnika 20,18). Iako molitva nije sedmi komad borbene opreme, ona je sastavni deo Pavlovih preporuka i njegove ratne metafore.

U prvom od dva molitvena zahteva, Pavle traži od vernika da učestvuju u usrdnoj, hitnoj i istrajnoj molitvi „za sve svete“ (Efescima 6,18). Ako crkva želi da bude uspešna u svojoj borbi protiv sila zla, moraće da vežba oslanjanje na Boga kroz Duhom prožetu molitvu.

Pavlov drugi molitveni zahtev odnosi se na njega samog: „I za mene“, dodaje apostol (Efescima 6,19). On traži da se verni mole da mu Bog podari pravu poruku („da mi se da riječ“), u pravo vreme („kad otvorim usta svoja“), da je objavi na pravi način („da obznanim sa slobodom“), i da se ona odnosi na najvažniju temu, na „tajnu jevanđelja“ (Efescima 6,19). Taj poslednji izraz tiče se onoga što bismo mogli nazvati „otkrivenom tajnom“ o Božjem zalaganju preko Hrista da iskupi neznabošce zajedno sa Jevrejima (videti Efescima 3,1-13), stvarajući „jednoga novog čovjeka“ (Efescima 2,15; engl. „jedno novo čovečanstvo“ /NIV/; videti takođe Efescima 2,11-22), kao znak sveobuhvatnog plana „da se sve sastavi u Hristu“ (Efescima 1,10).

**Razmotrite sledeće „pozive na molitvu“ u Novom zavetu. Koji vas najviše inspiriše? Zašto? Luke 18,1-8; Filibljanima 4,6; Kološanima 4,2; 1. Solunjanima 5,16-18.**

---



---



---

Zašto se vernici tako često podstiču da učestvuju u iskrenoj, istrajnoj molitvi? Pavlova vojnička metafora nudi dva odgovora: (1) opasnost od duhovne bitke protiv čitavog niza natprirodnih neprijatelja je strašna i stvarna; (2) Božja obećanja o duhovnoj snazi i pobedi ilustrovana su Pavlovim vojničkim slikama (Efescima 6,10-17). Usrdna, istrajna molitva pruža nam priliku da pažljivo saslušamo ta obećanja, da slavimo Boga zbog njih, i da Mu se zahvalimo za resurse koje nam Njegova blagodat obezbeđuje.

## ZA DALJE PROUČAVANJE

„Vojska koja se bori bila bi smetena i oslabljena ukoliko ne bi svi složno delovali. Ako bi vojnici postupali na osnovu sopstvenih impulsivnih zamisli, ne osvrćući se na pozicije i delovanje drugih, bili bi samo skup nezavisnih atoma, i ne bi mogli da obave posao organizovanog tela. Zato Hristovi vojnici moraju delovati složno. Oni ne smeju misliti samo na sebe, jer će, u tom slučaju, pripadnici Gospodnjeg naroda, umesto da budu savršeno usklađeni, jednodušni, jednomisleni i posvećeni jednom velikom cilju, smatrati da su njihovi napori beskorisni, a njihovo vreme i sposobnosti protraćeni. Snaga je u zajedništvu. Čak i mali broj obraćenih duša koje postupaju složno, radeći s jednim velikim ciljem, pod jednim vođom, ostvarivaće pobeđe pri svakom susretu. – Ellen G. White, *Spalding and Magan Collection*, p. 121.

Kakav je značaj toga što Pavle za sebe kaže da je „poslanik u okovima“ (Efescima 6,20)?

Poslanici (ili ambasadori) često su imali značajne uloge tokom rata, tako da se Pavlov samoopis uklapa u kontekst njegove vojničke metafore. Prema ambasadorima je trebalo postupati s dužnim poštovanjem i uvažavanjem njihove ličnosti i države koja ih je poslala. Tu dakle vidimo oštar kontrast između statusa koji je Pavle imao kao ambasador Vrhovnog vladara kosmosa, i potpunog nepoštovanja na koje su ukazivali njegovi okovi (doslovno, „lanac“). Međutim, pošto su ambasadori bili vezani „lancem službe“, Pavlovo pominjanje „lanca“ može biti „začinjeno ironijom“, pri čemu on na svoj lanac gleda kao na „odlikovanje koje treba nositi s dostojanstvom“. – David J. Williams, *Paul's Metaphors: Their Context and Character* (Peabody, MA: Hendrickson, 1999), p. 152.

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. U vašem kutku ovog podeljenog i zaraćenog sveta, šta za vas i vašu lokalnu crkvu znači „uspostavljanje mira“? Kako možemo biti zagovornici mira u svetu koji sve više karakterišu agresija i nasilje?
2. Koje se konkretno „raspaljene strijele“ šalju u vašem pravcu? Kako se možete potruditi da „štit vjere“ bude na pravom mestu da biste ih uspešno pogasili?
3. Ponekad govorimo o „ratnicima molitve“. Kako bismo mogli da vodimo „molitvenu službu“ na osnovu teksta Efescima 6,18-20?
4. Kako da se ponašamo prema onima koji su ranjeni na poprištu velike borbe? Kako da se ponašamo prema hrišćanskom verniku koji u žaru bitke beži iz straha, ili otvoreno kapitulira i prelazi na drugu stranu?



## PORUKA POSLANICE EFESCIMA U SRCU



**Tekstovi za proučavanje u toku sedmice:** Efescima 1 – Efescima 6.

**Tekst za pamćenje:** „Jer ste blagodaću spaseni kroz vjeru; i to nije od vas, dar je Božij. Ne od djela, da se niko ne pohvali. Jer smo njegov posao, sazdana u Hristu Isusu za djela dobra, koja Bog naprijed pripravi da u njima hodimo“ (Efescima 2,8-10).

Posetioci Londona penju se u velikom broju na „Londonsko oko“, najveću panoramsku vrtešku na svetu, smeštenu na obali reke Temze. S nje, sa visine od preko 130 metara, možete videti sve: Big Ben, zgradu parlamenta i mnoge istorijski značajne palate i katedrale. Za novozavetnog naučnika Nikolasa Tomasa „Toma“ Rajta, „poslanica Efescima u odnosu na ostale Pavlove poslanice stoji u izvesnom smislu kao 'Londonsko oko'. Nije njegov najduži niti najpotpuniji spis, ali nudi prekrasan pogled na čitav pejzaž. Preko nje, dok se točak okreće, dobijate pogled iz ptičje perspektive na najbitnije teme koje se nižu jedna za drugom.“ – *Paul for Everyone: The Prison Letters* (London: S.P.C.K. [Society for Promoting Christian Knowledge Publishing], 2004), p. 3

U poslanici Efescima, Pavle nije usredsređen na pitanja od lokalnog značaja. Ona zvuči kao da se Pavle obraća vernicima svuda gde ih ima i hrišćanskim crkvama gde god da postoje. Bezvremeni osećaj kojim poslanica odiše, omogućava da taj „pogled što oduzima dah“, koji nam Pavle pruža, prodre u naš sopstveni svet i naše misli. Dok čitamo poglavlje za poglavljem, imajmo na umu sledeće pitanje: Koje važne istine sadržane u poslanici Efescima treba da nastave da oblikuju naš život kao vernika?

## BLAGOSLOVENI SMO U HRISTU

Neko je poslanicu Efescima opisao kao Alpe Novog Zaveta. Pavle, naš planinski vodič, upućuje nas na brzi uspon u 1. poglavlju. Brzo ostajemo bez daha, ali smo zadivljeni pogledom sa vrha.

**Razmišljajte o tekstu Efescima 1. Šta vas posebno inspiriše? Koje vrhove vidite?**

---



---



---



---

Tekst Efescima 1,3-14 je kao mapa koju razmatramo na vrhu planine. Ona označava vrhove na horizontu, dok nas Pavle usmerava ka blaženom mestu pripremljenom za nas na širokom pejzažu plana spasenja. Taj pejzaž pokriva čitav raspon istorije spasenja, od beskrajne prošlosti, preko Božjih milostivih dela učinjenih u Hristu, do večne budućnosti. Božje iskupljenje vernika odraz je božanskih inicijativa preduzetih „prije postanja svijeta“ (Efescima 1,4), koje se sada razrađuju u našem životu (videti Efescima 1,7.8.13.14). Te strategije od pre stvaranja sveta biće u potpunosti ostvarene na kraju vremena (Efescima 1,9.10). Tada će „sve“ da se „sastavi u Hristu što je na nebesima i na zemlji“, i ispuniće se Božji plan za „uredbu izvršetka vremena“ (Efescima 1,10). Tada ćemo u potpunosti iskusiti Božji tajanstveni plan (Efescima 1,9). Ali već u sadašnjosti možemo biti sigurni da spasenje usredsređeno na Hrista, u kojem stojimo, predstavlja važan deo Božjeg sveobuhvatnog plana za iskupljenje „svih“.

Stajanje na vrhu planine budi osećaj zahvalnosti. U tekstu Efescima 1,15-19 Pavle zahvaljuje Bogu dok se moli da vernici dožive spasenje koje On ima u planu za njih. Nalazimo se na još jednom strmom usponu dok nas apostol upućuje naviše ka vaskrsnom, uzvišenom, ustoličenom Hristu, koji vlada nad svakom postojećom silom za sva vremena (Efescima 1,20-23).

Posredstvom Božje milosti izražene preko Hrista Isusa, već danas možemo da živimo na vrhu planine!

**Stih Efescima 1,4 kaže da nas Hristos „izabra kroz njega prije postanja svijeta, da budemo sveti i pravedni pred njim u ljubavi“. Razmislite šta to znači. Izabrani smo u Njemu pre nego što je svet uopšte postojao! Kakvu veliku nadu bi to trebalo da nam pruži u pogledu Božje želje da budemo spaseni?**

## ISKUPLJENI SMO ZA ŽIVOT U ZAJEDNICI

**Dok čitate drugo poglavlje poslanice Efescima, pokušajte da odgovorite na sledeće pitanje: Šta je Bog učinio za nas preko svog Sina, Isusa Hrista?**

---



---

„Ali Bog...“ Te dve reči su sigurno reči koje pružaju najviše nade od svih koje čovečanstvo poznaje. U Efescima 2,1-10 Pavle opisuje mračnu prošlost svojih slušalaca. Deleći sudbinu celog čovečanstva, bili su skloni pobuni protiv Boga, a njihovim životom upravljali su greh i sotona (Efescima 2,1-3). „Ali Bog, koji je bogat u milosti...“ Šta je Bog učinio za njih – i za nas? 1. On nas je oživeo sa Hristom – Hristovo vaskrsenje je ujedno i naše. 2. On nas je podigao sa Hristom – Hristovo uznesenje je ujedno i naše. 3. Na nebu nas je posadio na presto sa Hristom – Hristovo krunisanje je ujedno i naše (Efescima 2,4-7). Mi nismo samo posmatrači događaja u Hristovom životu, događaja koji menjaju kosmos! Bog preduzima sva ta izuzetna dela, ne zbog nekakve naše zasluge, već zbog svoje milosti (Efescima 2,8,9), i Njegova namera je da vernici žive u solidarnosti sa Isusom i da čine „djela dobra“ (Efescima 2,10).

Ako nas tekst Efescima 2,1-10 uči da živimo u solidarnosti sa Isusom, Efescima 2,11-22 nas uči da živimo u solidarnosti sa ljudima koji su deo Njegovе crkve. Isusova smrt nam pruža i vertikalne prednosti, time što uspostavlja odnos vernika sa Bogom (Efescima 2,1-10), ali i horizontalne, time što učvršćuje naše odnose sa drugima (Efescima 2,11-22). Svojim krstom, Isus ruši sve što deli nejevrejske vernike od jevrejskih, uključujući i zloupotrebu Zakona s ciljem da se taj jaz proširi (Efescima 2,11-18). Isus, osim toga, i gradi nešto – čudesan, novi hram sastavljen od vernika. Nejevreji, koji su nekada bili isključeni iz bogoslužjenja na svetom području hrama, sada se pridružuju jevrejskim vernicima i postaju deo hrama. Mi takođe postajemo deo Božje crkve, „stan Božij u duhu“ (Efescima 2,19-22).

Zahvaljujući Božjoj milosti, danas imate preimućstvo da živite u solidarnosti sa Isusom i drugim vernicima.

Tekst Efescima 2,8-10 odigrao je značajnu ulogu u obraćenju mnogih. Martin Luter je u tim stihovima pronašao blagodat koja je osvojila njegovo srce, a otkrio je i neke centralne poruke reformacije: spasenje dolazi samo kroz veru, samo kroz blagodat, samo kroz Hrista, i samo Bogu na slavu. Godine 1738, osamnaest dana nakon što je doživeo obraćenje u londonskoj ulici Aldersgejt, Džon Vesli je propovedao na Oksfordskom univerzitetu, iznoseći „vapaj iz srca“ i „manifest novog pokreta“. Njegov polazni tekst? Efescima 2,8. (videti: A. Skevington Wood, „Strangely Warmed: The Wesleys and the Evangelical Awakening“, *Christian History* [magazine], vol. 5, no. 1 [1984]).

## MI SMO CRKVA ŽIVOGA BOGA

**Zašto je u isto vreme važno i uzbuđljivo biti deo Božje crkve? Efescima 3.**

---



---



---

I sami bivamo ohrabreni kad čujemo da vernici govore pozitivno o crkvi. Međutim, ni oni sa najviše entuzijazma među nama ne uspeavaju da oponašaju Pavlovo nadahnuto svedočenje o crkvi u 3. poglavlju poslanice Efescima. Pavle počinje izveštaj o svojim molitvama za vernike u Efesu (Efescima 3,1; up. Efescima 1,15-23), ali ga prekida da bi govorio o Božjem stvaranju crkve (Efescima 3,2-13), i tek onda završava svoj molitveni izveštaj (Efescima 3,14-21). Usput saznajemo važne stvari o Božjem „planu“ odnosno Njegovoj „tajni“:

- Bog je u večnosti smislio „tajnu“ ili „plan“ u vezi sa crkvom (Efescima 3,3-5.9.11).
- Kroz Isusov život i smrt, On je taj dugo skriveni plan „ostvario“ (Efescima 3,11, Čarnić; up. Efescima 2,11-22).
- Pavle „po otkrivenju“ saznaje „tajnu“ crkve i zapanjujuću činjenicu da će obraćeni neznabošci biti punopravni sudeonici u njoj (Efescima 3,3-6).
- Pavle učestvuje u širenju te dobre vesti kao propovednik koji treba neznabošcima da predstavi „neiskazano bogatstvo Hristovo“ (Efescima 3,8.9).
- Sa mnogima koji su zadobijeni za Hrista, preko crkve, sastavljene od obraćenih Jevreja i neznabožaca, pokazuje se „mnogorazlična premudrost Božija“ pred „poglavarstvima i vlastima na nebu“ (Efescima 3,10), čime se najavljuje njihova predstojeća propast (up. Efescima 6,10-20). Ostvarenje plana da se sve sastavi u Hristu (Efescima 1,10) upravo je u toku, i njihovo vreme je kratko.

Takvo shvatanje crkve motivise Pavla da se moli za vernike. Zašto ga ne biste zamislili kako svoju usrdnu molitvu iz Efescima 3,14-21 upućuje za vas? Zašto ga ne biste zamislili kako se moli „da se ispunite svakom puninom Božijom“ (Efescima 3,19), i da uzmete puno učešće u otkrivanju neverovatne tajne o ujedinjenoj crkvi?

**Koje vrste prepreka postoje između vernika u našoj crkvi, a koje, u svetlu onoga što je Pavle napisao, ne bi trebalo da postoje? Šta možete preduzeti da biste ih uklonili?**

## JEDINSTVO VERE

**U 4. poglavlju poslanice Efescima, Pavle poziva vernike da prestanu da čine neke stvari i da se potrudu da čine neke druge. Koje su to stvari?**

---



---



---

Efescima 4 počinje i završava se pozivom da, kao članovi crkve, brine-mo jedni o drugima (Efescima 4,1-3. 32). Između tih poziva, Pavle pruža snažnu podršku ideji da treba negovati jedinstvo u crkvi. On počinje nabrajanjem sedam vrsti „jednoća“: „Jedno tijelo, jedan duh, kao što ste i pozvani u jednom nadu zvanja svojega. Jedan Gospod, jedna vjera, jedno krštenje, jedan Bog i otac sviju“ (Efescima 4,4-6). Nas povezuju te duhovne realnosti. Mi smo, u stvari, ujedinjeni.

I mada je to jedinstvo teološka izvesnost, ono ipak od nas zahteva naporan rad. Zato uvek treba da se staramo da održimo „jedinstvo Duha“ (Efescima 4,3). Jedan od načina na koji svako od nas može to da učini jeste da bude aktivan deo Hristovog tela (Efescima 4,7-16). Svaki član je nadareni deo tog tela i treba da doprinese njegovom opštem zdravlju (Efescima 4,7.16). A svi treba da imaju koristi od službe apostola, proroka, evanđelista, pastira i učitelja (Efescima 4,11.12). Jer, svi oni, poput ligamenata i tetiva, imaju ulogu objedinjavanja, pomažući nam da zajedno izrastemo u Hrista koji je Glava tog tela (Efescima 4,13.15).

U isto vreme, Pavle takođe kaže da ne treba više da budemo „mala djeca, koju ljulja i zanosi svaki vjetar nauke, u laži čovječijoj, putem prijevare“ (Efescima 4,14). Te reči jasno sugerišu da se rana crkva suočavala s nekim unutrašnjim borbama zbog „laži čovečije“.

Dok se sprema da im uputi svoj poslednji poziv da budu „jedan drugome blagi, milostivi, praštajući jedan drugome“ (Efescima 4,32), Pavle traži od vernika da se klone svoje nekadašnje tvrdoglavosti (Efescima 4,17-24), da izbegavaju gnev i oštar govor, zamenjujući ga rečima koje izgrađuju i pružaju milost (Efescima 4,25-31).

Ovo poglavlje o jedinstvu lako je čitati kada je sve mirno. Međutim, mnogo je teže – i važnije – čitati ga kad se upletemo u neki sukob. Da li se redovno podsećate da ste pozvani da doživite jedinstvo tela Hristovog, jedinstvo za koje je On umro?

**Na koje načine možemo doprineti jedinstvu naše crkve, kako na lokalnom tako i na svetskom nivou? Zašto je važno da uradimo sve ono što do nas stoji?**

## MI SMO I PRIMAOCI I DAVAOCI BLAGODATI

**Dok čitate 5. poglavlje poslanice Efescima, razmišljajte o tome na koji način Pavle traži od nas da pokazujemo evanđelje na delu u našim odnosima sa drugima. Koja vam je od njegovih opomena posebno značajna?**

---



---

Ako jednostavno počnete da čitate Efescima 5 od početka, možda će vam promaći puna snaga jedne važne teme. Zato počnite od stiha Efescima 4,32, u kom Pavle poručuje vernicima iz Efesa: „Budite jedan drugome blagi, milostivi, praštajući jedan drugome, kao što je i Bog u Hristu oprostio vama.“

Kao vernici, pozvani smo da svoje ponašanje prema drugima oblikujemo u skladu sa Božjim praštanjem i milošću koju je pokazao prema nama. Drugim rečima, mi treba da oponašamo Boga! (Up. Matej 5,43-48.)

Pavle taj životni stil oponašanja Božje ljubavi poredi sa uobičajenim, paganskim pristupom međuljudskim odnosima. Umesto da vrednuju druge kao braću i sestre u Božjoj porodici, ljudi suviše često iskorišćavaju druge za svoje seksualno zadovoljstvo, pa se još i hvale time (Efescima 5,3,4). On upozorava da takav pristup nema budućnost u novom svetu koji Bog sprema (Efescima 5,5-7).

Umesto toga, vernici treba da se okrenu od tame svoje prošlosti i da žive kao „djeca vidjela“ (Efescima 5,8-10), oponašajući Očevu ljubav. I ponovo, Pavle nas upozorava da se odvratimo od „djela tame“ koja se „tajno čine“ (Efescima 5,11,12). Nasuprot tome, mi treba da živimo u Hristovoj svetlosti (Efescima 5,13,14). Umesto da protračimo svoj život na pijanstvo, mi „pazimo na vreme“ (engl. „iskupljujemo vreme“) time što se zahvaljujemo Bogu za Njegovu ljubav (videti Efescima 5,15-21).

Pavle još više proširuje tu temu oponašanja Božje ljubavi dok savetuje hrišćanske muševce i žene. Hristova samopožrtvovana ljubav prema crkvi postaje uzor hrišćanskim muževima (Efescima 5,25-33), dok odanost crkve Hristu postaje uzor hrišćanskim ženama (Efescima 5,22-24). Umesto da koriste dar ljudske seksualnosti na razvratan i sebičan način, hrišćanski muž i žena se usredsređuju na to da cene i vrednuju jedno drugo, postajući „jedno telo“ (Efescima 5,28-33).

„Ugledajte se dakle na Boga, kao ljubazna djeca“ (Efescima 5,1). Božjom milošću, danas ste pozvani da sprovedete taj savet u delo u svojim odnosima sa drugima.

**Kako nam stih Efescima 5,2, koji kaže da treba da živimo „u ljubavi“, pomaže da razumemo šta Pavle misli u Efescima 5,1 kad nas poziva da se ugledamo na Boga?**

## ZA DALJE PROUČAVANJE

Proučavanje za ovu sedmicu zaključujemo razmišljanjem o 6. poglavlju poslanice Efescima, gde otkrivamo da smo mi, crkva, Božja vojska koja uspostavlja mir.

U poslanici Efescima, Pavle prikazuje crkvu kao Hristovo telo (Efescima 1,22.23; Efescima 4,11-16), kao Božji hram (Efescima 2,19-22) i kao Hristovu nevestu/ženu (Efescima 5,21-33). U Efescima 6,10-20, Pavle opisuje crkvu kao Božju vojsku i upućuje energičan poziv na oružje. To je tekst koji pruža mnoge koristi, ali nosi i rizik da bude pogrešno shvaćen.

Mogli bismo pogrešno da shvatimo Pavlove reči kao poziv da uzmemo u ruke pravo vojničko oružje ili da budemo ratoborni u svom odnosu prema drugima. Pavle je, međutim, naglašavao jedinstvo, učtivo izražavanje i blagost (videti posebno Efescima 4,25-5,2). On Božju dobru vest opisuje kao „jevanđelje mira“ (Efescima 6,15). Kroz ovu živopisnu vojničku metaforu, crkva se ne podstiče da vodi rat u tradicionalnom smislu. Umesto toga, mi treba da uspostavimo mir u duhovnom ratu protiv zla. Pavle stupa na poprište velike borbe i poziva nas da se prijavimo u Božju vojsku.

To treba da uradimo imajući u vidu realnu procenu neprijatelja, jer nikad nije dobro potceniti snage postrojene protiv nas. Mi se ne suočavamo samo sa ljudskim neprijateljima, već „s duhovima pakosti ispod neba“ (Efescima 6,12), koje predvodi lukavi vojskovođa, đavo (Efescima 6,11). Međutim, ne treba da budemo prestrašeni od naših neprijatelja. Bog je s nama u toj borbi (Efescima 6,10) i obezbedio nam je najefikasnije oružje – sopstveni oklop – „sve oružje Božije“ (Efescima 6,11; up. Isaija 59,15-17). Stavio nam je na raspolaganje istinu, pravdu, mir, veru, spasenje i Duha (Efescima 6,13-17). S obzirom da Bog ide ispred nas i da smo obučeni od glave do pete u oklop koji nam je On dao, mi ne možemo da ne uspemo. Pobjeda nam je zagantovana.

### PITANJA ZA RAZGOVOR:

1. Mada se ne spasavamo sopstvenim delima, šta Pavle misli kad kaže da smo „sazdani u Hristu Isusu za djela dobra, koja Bog naprijed pripravi da u njima hodimo“ (Efescima 2,10)? Koja je onda svrha naših dobrih dela?
2. Pavle piše: „A onome koji može još izobilnije sve činiti što ištemo ili mislimo, po sili koja čini u nama...“ (Efescima 3,20). Koja to sila deluje u nama, i kako bi ona trebalo da se ispolji u našem životu?



## Učitelj

1. S Jovan 2,24.

Učitelj

## Zvezda nade

2. N Danilo 5,25.

Nepobedivi Pomoćnik

3. P 2. Timotiju 3,12.

Branitelj istine

4. U Galatima 4,4.

Zvezda nade

5. S Isaija 55,9.

Mudri i moćni Savetnik

6. Č 1. Petrova 2,4.5.

Stena vekova

7. P Efescima 5,1.

Uzor

8. S Jovan 13,36.

Voljeni Učitelj i Prijatelj

## Hleb života

9. N Jovan 17,17.

Tvorac istine

10. P 1. Korinćanima 1,30.

Naša pravednost

11. U Jovan 16,24.

Veliki Advokat

12. S Jovan 6,32.

Hleb života

13. Č Isaija 33,22.

Božanski Zakonodavac

14. P Luka 9,56.

Vrelo isceljujuće milosti za ovaj svet

15. S Matej 26,39.

Umirući Tvorac

## Večna Stena

16. N Matej 13,55.

Krotki Primer

17. P Jovan 15,9.

Ljubljeni na Nebu

18. U Jovan 1,12.

Hristos, objavljen u Jevanđeljima

19. S 2. Korinćanima 5,10.

Sudija svih živih

20. Č Psalam 118,22.

Večna Stena

21. P Rimljanima 11,33.

Veliki Trgovac duhovnih blaga

22. S Jezekilj 33,8.

Prijatelj grešnika

## Uzvišeni Uzor

23. N Zaharija 6,12.

Graditelj Božje crkve

24. P Psalam 44,26.

Otkupitelj koji će doći

25. U Matej 5,16.

Uzvišeni Uzor

26. S Jevrejima 9,11.

Sveštenik novog zaveta

27. Č Marko 15,37.

Žrtva koja krvari

28. P Efescima 1,22.

Poštovan na Nebu

29. S Matej 6,19.

Vlasnik svih naših zemaljskih dobara

## Božanski Zastupnik

30. N Isaija 66,2.

Nebeski Arhitekta

31. P Isaija 49,16.

Božanski Zastupnik

### Najveći Učitelj

- |      |                   |                         |
|------|-------------------|-------------------------|
| 1. U | Jakov 1,5.        | Izvor mudrosti i znanja |
| 2. S | Marko 4,2.        | Najveći Učitelj         |
| 3. Č | Dela 26,28.       | Razapeti Otkupitelj     |
| 4. P | Matej 5,17.       | Onaj koji je dao Zakon  |
| 5. S | 2. Timotiju 3,16. | Živi Poglavar hrišćana  |

### Zapovednik Neba

- |       |                       |                                       |
|-------|-----------------------|---------------------------------------|
| 6. N  | 2. Dnevnika 6,14.     | Anđeo zaveta                          |
| 7. P  | Matej 21,38.          | Naslednik                             |
| 8. U  | Otkrivenje 1,7.       | Car u svojoj lepoti                   |
| 9. S  | Filibljanima 2,7.     | Zapovednik Neba                       |
| 10. Č | 1. Korinćanima 15,23. | Ostvarenje podizanog i obrtanog snopa |
| 11. P | Kološanima 1,13.      | Mili i Ljubljeni                      |
| 12. S | Isaija 53,4.          | Strpljivi Paćenik                     |

### Svemogući Posrednik

- |       |                    |                            |
|-------|--------------------|----------------------------|
| 13. N | Matej 19,1.        | Uzor dobrote               |
| 14. P | Psalam 138,8.      | Sudija svih stvorenja      |
| 15. U | Matej 8,17.        | Sveta Zamena               |
| 16. S | 1. Timotiju 2,5.   | Svemogući Posrednik        |
| 17. Č | 1. Petrova 1,20.   | Kanal                      |
| 18. P | 4. Mojsijeva 13,3. | Anđeo božanske prisutnosti |
| 19. S | Jovan 18,37.       | Večna Reč                  |

### Božanski Glasnik

- |       |                  |  |
|-------|------------------|--|
| 20. N | Matej 4,16.      | Svetlost koja treba da obasja neznabošce |
| 21. P | 1. Jovanova 1,6. | Hristos je istinu otkrio svetu           |
| 22. U | Jeremija 32,17.  | Autor fizičkog zakona                    |
| 23. S | Jovan 6,38.      | Božanski Glasnik                         |
| 24. Č | Psalam 103,8.    | Onaj koji dugo trpi                      |
| 25. P | Psalam 119,105.  | Središte sveg pravog učenja              |
| 26. S | Otkrivenje 3,18. | Načelnik i Svršitelj naše vere           |

### Lekar pun saosećanja

- |       |                     |                               |
|-------|---------------------|-------------------------------|
| 27. N | Zaharija 9,11.12.   | Grad                          |
| 28. P | 4. Mojsijeva 22,12. | Jedini istinski Vodič         |
| 29. U | Psalam 34,17.       | Oslobodilac kome su se nadali |
| 30. S | Matej 26,53.        | Obožavani od anđela           |
| 31. Č | Jeremija 8,22.      | Lekar pun saosećanja          |

1. P Luka 18,13.
2. S 2. Timotiju 1,12.

3. N Dela 10,38.
4. P 1. Jovanova 3,1.
5. U Psalam 25,11.
6. S Jevrejima 2,9.
7. Č Matej 3,1.2.
8. P Isaija 40,11.
9. S Matej 13,3.

10. N 2. Mojsijeva 12,7.
11. P 1. Korinćanima 1,23.
12. U 1. Korinćanima 1,13.
13. S 5. Mojsijeva 32,2.
14. Č Priče 19,23.
15. P Matej 2,16.
16. S Matej 25,8.

17. N Jeremija 23,6.
18. P Psalam 111,3.
19. U Efescima 5,1.2.
20. S Matej 13,23.
21. Č Jovan 2,11.
22. P 2. Samuilova 22,47.
23. S Psalam 25,4.

24. N Jovan 7,46.
25. P Luka 1,32.
26. U Jovan 1,26).
27. S Otkrivenje 3,18.
28. Č Zaharija 3,2.
29. P Jovan 19,30.
30. S Zaharija 14,9.

### Darodavac života

Najiskreniji Prijatelj  
Darodavac života

### Knez koji će doći

Jedini Pomoćnik  
Omiljeni Zapovednik  
Pravi Izvor oprostjenja i mira  
Začetnik našeg spasenja  
Knez koji će doći  
Vrata Božjeg tora  
Nebeski Sejač

### Izvor sreće

Božje Jagnje  
Raspeti Nazarećanin  
Kamen koji ujedinjuje  
Učitelj i Spasitelj celog čovečanstva  
Izvor sreće  
Onaj koji treba da dođe  
Nebeski Ženik

### Veliki Uzor

Carsko Jagnje  
Veličanstvo Neba  
Veliki Uzor  
Vaskrslji Spasitelj  
Izbavitelj svog naroda  
Čvrsta Stena  
Vođa

### Spasitelj grešnika

Propovednik nad propovednicima  
Veliki Car  
Onaj koji je davno bio obećan  
Veliki Posrednik  
Spasitelj grešnika  
Svršitelj dela  
Gospod Emanuilo

## ČITANJE BIBLIJE REDOM

Jul	Avgust	Septembar
1. Psalam 115-117	1. Isaija 1-3	1. Jeremija 36-39
2. « 118	2. « 4-6	2. « 40-42
3. « 119, 1-88	3. « 7-9	
4. « 119, 89-176	4. « 10-13	3. « 43-45
5. « 120-121	5. « 14-17	4. « 46-49
6. « 122-124	6. « 18-20	5. « 50-52
7. « 125-127	7. « 21-23	6. Plač 1-3
8. « 128-130	8. « 24-26	7. « 4-5
	9. « 27-29	8. Jezekilj 1-4
9. « 131-133	10. « 30-32	9. « 5-7
10. « 134-136	11. « 33-36	10. « 8-10
11. « 137-139	12. « 37-40	11. « 11-12
12. « 140-142		12. « 13-15
13. « 143-147	13. « 41-43	13. « 16-18
14. « 148-150	14. « 44-46	14. « 19-21
15. Priče 1-3	15. « 47-49	15. « 22-26
	16. « 50-52	16. « 27-29
16. « 4-6	17. « 53-55	
17. « 7-9	18. « 56-59	17. « 30-32
18. « 10-12	19. « 60-62	18. « 33-35
19. « 13-15		19. « 36-38
20. « 16-19	20. « 63-66	20. « 39-41
21. « 20-22	21. Jeremija 1-3	21. « 42-44
22. « 23-25	22. « 4-6	22. « 45-48
	23. « 7-8	23. Danilo 1-4
23. « 26-28	24. « 9-11	
24. « 29-31	25. « 12-16	24. « 5-8
25. Propovednik 1-3	26. « 17-20	25. « 9-12
26. « 4-6		26. Osija 1-3
27. « 7-9	27. « 21-23	27. « 4-6
28. « 10-12	28. « 24-26	28. « 7-9
29. Pisma nad pismama 1-3	29. « 27-29	29. « 10-14
	30. « 30-32	30. Joilo 1-3
30. « 4-6	31. « 33-35	
31. « 7-8		

## VEČERNJE BOGOSLUŽENJE U PORODICI

Jul	Avgust	Septembar
1. Psalam 1.	1. Psalam 29.	1. Psalam 56.
2. Psalam 2.	2. Psalam 30.	2. Psalam 57.
3. Psalam 3.	3. Psalam 31,1-14.	3. Psalam 58.
4. Psalam 4.	4. Psalam 31,15-24.	4. Psalam 59.
5. Psalam 5.	5. Psalam 32.	5. Psalam 60.
6. Psalam 6.	6. Psalam 33.	6. Psalam 61.
7. Psalam 7.	7. Psalam 34.	7. Psalam 62.
8. Psalam 8.	8. Psalam 35,1-14.	8. Psalam 63.
9. Psalam 9.	9. Psalam 35,15-28.	9. Psalam 64.
10. Psalam 10.	10. Psalam 36.	10. Psalam 65.
11. Psalam 11.	11. Psalam 37,1-19.	11. Psalam 66.
12. Psalam 12.	12. Psalam 37,20-40.	12. Psalam 67.
13. Psalam 13.	13. Psalam 38.	13. Psalam 68.
14. Psalam 14.	14. Psalam 39.	14. Psalam 69,1-16.
15. Psalam 15.	15. Psalam 40.	15. Psalam 69,17-36.
16. Psalam 16.	16. Psalam 41.	16. Psalam 70.
17. Psalam 17.	17. Psalam 42.	17. Psalam 71,1-14.
18. Psalam 18,1-15.	18. Psalam 43.	18. Psalam 71,15-24.
19. Psalam 18,16-30.	19. Psalam 44,1-12.	19. Psalam 72.
20. Psalam 18,31-50.	20. Psalam 44,13-26.	20. Psalam 73,1-15.
21. Psalam 19.	21. Psalam 45.	21. Psalam 73,16-28.
22. Psalam 20.	22. Psalam 46.	22. Psalam 74.
23. Psalam 21.	23. Psalam 47.	23. Psalam 75.
24. Psalam 22,1-15.	24. Psalam 48.	24. Psalam 76.
25. Psalam 22,16-31.	25. Psalam 49.	25. Psalam 77.
26. Psalam 23.	26. Psalam 50.	26. Psalam 78,1-14.
27. Psalam 24.	27. Psalam 51.	27. Psalam 78,15-28.
28. Psalam 25.	28. Psalam 52.	28. Psalam 78,29-42.
29. Psalam 26.	29. Psalam 53.	29. Psalam 78,43-56.
30. Psalam 27.	30. Psalam 54.	30. Psalam 78,57-72.
31. Psalam 28.	31. Psalam 55.	

*Predlažemo vernicima da ove tekstove čitaju u toku večernjeg bogoslužjenja u svojoj porodici.*

## POČETAK SUBOTE U JULU 2023. GODINE

MESTO	DATUM			
	7.	14.	21.	28.
Radoviš, <b>Strumica</b> , Đevdelija	20,07	20,03	20,02	19,51
Kavadarci	20,09	20,05	20,04	19,53
Veles, Prilep, <b>Bitola</b>	20,11	20,07	20,06	19,55
<b>Piro</b> t, Vranje, Kumanovo, <b>Skoplje</b>	20,13	20,09	20,08	19,57
Knjaževac, <b>Niš</b> , Leskovac, Tetovo, Debar	20,15	20,11	20,10	19,59
Kladovo, <b>Negotin</b> , Zaječar, Priština, Prizren	20,17	20,13	20,12	20,01
Bor, Paraćin, <b>Kruševac</b> , Kosovska Mitrovica, Đakovica	20,19	20,15	20,14	20,03
<b>Jagodina</b> , Novi Pazar, Peć	20,21	20,17	20,16	20,05
Požarevac, Smederevska Palanka, <b>Kragujevac</b> , Čačak, Kraljevo, Berane, Kolašin, <b>Podgorica</b> , Ulcinj	20,23	20,19	20,18	20,07
Arandelovac, Užice, <b>Bar</b>	20,25	20,21	20,20	20,09
Vršac, Alibunar, Kovin, Smederevo, Pančevo, <b>Beograd</b> , Valjevo, Pljevlja, Zelenika	20,27	20,23	20,22	20,11
Kikinda, Srpska Crnja, <b>Zrenjanin</b> , Ruma, Šabac, Foča, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	20,29	20,25	20,24	20,13
Senta, Bečej, <b>Novi Sad</b> , Sremska Mitrovica, Bogatić, Bijeljina, Loznica, <b>Sarajevo</b> , Mljet	20,31	20,27	20,26	20,15
Bačka Topola, Kula, Vrbas, Bačka Palanka, <b>Šid</b> , Tuzla, Mostar, Metković, Pelješac	20,33	20,29	20,28	20,17
<b>Subotica</b> , Sombor, Dalj, Vukovar, Vinkovci, Doboj, Zenica, Hvar, Korčula	20,35	20,31	20,30	20,19
<b>Beli Manastir</b> , <b>Osijek</b> , Slavonski Brod, Derventa, Jajce, Livno, Brač, Vis	20,37	20,33	20,32	20,21
Slavonska Požega, <b>Banja Luka</b> , Split	20,39	20,35	20,34	20,23
Podravska Slatina, Daruvar, Nova Gradiška, Bosanska Gradiška, <b>Prijedor</b> , Drvar, Knin, Šibenik	20,41	20,37	20,36	20,25
Virovitica, Biograd	20,43	20,39	20,38	20,27
Koprivnica, Bjelovar, Sisak, Bihać, Gospić, <b>Zadar</b> , Dugi Otok	20,45	20,41	20,40	20,29
Čakovec, Varaždin, <b>Zagreb</b> , Slunj, Pag	20,47	20,43	20,42	20,31
Murska Sobota, Ormož, <b>Ptuj</b> , Krapina, Karlovac, Rab	20,49	20,45	20,44	20,33
<b>Maribor</b> , Rogaška Slatina, Celje, Zidani Most, Crikvenica, Krk, Cres, Lošinj	20,51	20,47	20,46	20,35
Dravograd, Slovenj Gradec, Mežica, <b>Ljubljana</b> , Rijeka, Pula	20,53	20,49	20,48	20,37
Kranj, Postojna, Koper, <b>Rovinj</b>	20,55	20,51	20,50	20,39
<b>Jesenice</b> , Kranjska Gora, Gorica	20,57	20,53	20,52	20,41

*Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.*

## POČETAK SUBOTE U AVGUSTU 2023. GODINE

MESTO	DATUM			
	4.	11.	18.	25.
Strumica	19,43	19,33	19,22	19,11
Radoviš, Đevđelija	19,45	19,35	19,24	19,13
<b>Pirot</b> , Kavadarci	19,47	19,37	19,26	19,15
Vranje, Kumanovo, Veles, Prilep, <b>Bitola</b>	19,49	19,39	19,28	19,17
Kladovo, Negotin, Zaječar, Knjaževac, <b>Niš</b> , Leskovac, <b>Skoplje</b> , Tetovo, Ohrid	19,51	19,41	19,30	19,19
Bor, Paraćin, <b>Kruševac</b> , Priština, Prizren, Debar	19,53	19,43	19,32	19,21
<b>Jagodina</b> , Kosovska Mitrovica, Đakovica	19,55	19,45	19,34	19,23
Vršac, Kovin, Požarevac, Smederevo, Smederevska Palanka, Kragujevac, Kraljevo, Novi Pazar, Peć	19,57	19,47	19,36	19,25
Alibunar, Pančevo, <b>Beograd</b> , Arandelovac, Čačak, Berane, Kolašin, <b>Podgorica</b> , Ulcinj	19,59	19,49	19,38	19,27
Kikinda, Srpska Crnja, <b>Zrenjanin</b> , Valjevo, Užice, Pljevlja, Bar	20,01	19,51	19,40	19,29
Senta, Bečej, <b>Novi Sad</b> , Ruma, Sremska Mitrovica, Bogatić, Šabac, Foča, Zelenika	20,03	19,53	19,42	19,31
<b>Subotica</b> , Bačka Topola, Kula, Vrbas, Bačka Palanka, Šid, Bijeljina, Loznica, Bileća, Trebinje, Dubrovnik	20,05	19,55	19,44	19,33
<b>Sombor</b> , Dalj, Vukovar, Vinkovci, Tuzla, <b>Sarajevo</b> , Mostar, Metković, Mljet	20,07	19,57	19,46	19,35
<b>Beli Manastir</b> , <b>Osijek</b> , Doboaj, Zenica, Pelješac	20,09	19,59	19,48	19,37
Slavonska Požega, Slavonski Brod, <b>Derventa</b> , Jajce, Livno, Brač, Hvar, Korčula	20,11	20,01	19,50	19,39
Virovitica, Podravska Slatina, Daruvar, Nova Gradiška, Bosanska Gradiška, <b>Banja Luka</b> , Split, Vis	20,13	20,03	19,52	19,41
Bjelovar, Prijedor, Drvar, Knin, Šibenik	20,15	20,05	19,54	19,43
Koprivnica, Sisak, Bihać, Biograd	20,17	20,07	19,56	19,45
Murska Sobota, Ormož, Čakovec, Varaždin, <b>Zagreb</b> , Slunj, Gospić, Zadar, Dugi Otok	20,19	20,09	19,58	19,47
<b>Maribor</b> , <b>Ptuj</b> , Rogaška Slatina, Krapina, Karlovac, Rab, Pag	20,21	20,11	20,00	19,49
Slovenj Gradec, <b>Celje</b> , Zidani Most, Crikvenica, Krk, Cres, Lošinj	20,23	20,13	20,02	19,51
Dravograd, Mežica, <b>Ljubljana</b> , Postojna, Rijeka	20,25	20,15	20,04	19,53
Jesenice, Kranj, Koper, Rovinj, <b>Pula</b>	20,27	20,17	20,06	19,55
<b>Kranjska Gora</b> , Gorica	20,29	20,19	20,08	19,57

*Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.*

## POČETAK SUBOTE U SEPTEMBRU 2023. GODINE

MESTO	DATUM				
	1.	8.	15.	22.	29.
Strumica	19,03	18,50	18,38	18,25	18,12
<b>Pirot</b> , Radoviš, Đevdelija	19,05	18,52	18,40	18,27	18,14
Kladovo, <b>Negotin</b> , Zaječar, Knjaževac, Leskovac, Vranje, Kavadarci	19,07	18,54	18,42	18,29	18,16
Bor, <b>Niš</b> , Kumanovo, Skoplje, Veles, Prilep, Bitola	19,09	18,56	18,44	18,31	18,18
Vršac, Požarevac, <b>Jagodina</b> , Paraćin, Kruševac, Priština, Tetovo, Ohrid	19,11	18,58	18,46	18,33	18,20
Alibunar, Pančevo, Kovin, Smederevo, Smederevska Palanka, Arandelovac, <b>Kragujevac</b> , Kraljevo, Novi Pazar, Đakovica, Kosovska Mitrovica, Prizren, Debar	19,13	19,00	18,48	18,35	18,22
Kikinda, Srpska Crnja, Zrenjanin, <b>Beograd</b> , Čačak, Peć	19,15	19,02	18,50	18,37	18,24
Senta, Bečež, <b>Novi Sad</b> , Ruma, Šabac, Valjevo, Užice, Berane, Kolašin	19,17	19,04	18,52	18,39	18,26
<b>Subotica</b> , Bačka Topola, Kula, Vrbas, Bačka Palanka, Šid, Sremska Mitrovica, Bogatić, Bijeljina, Loznica, Pljevlja, <b>Podgorica</b> , Bar, Ulcinj	19,19	19,06	18,54	18,41	18,28
<b>Sombor</b> , Osijek, Dalj, Vukovar, Vinkovci, Tuzla, Foča, Zelenika	19,21	19,08	18,56	18,43	18,30
<b>Beli Manastir</b> , <b>Sarajevo</b> , Bileća, Trebinje, Dubrovnik	19,23	19,10	18,58	18,45	18,32
Podravska Slatina, Slavonska Požega, Slavonski Brod, <b>Derventa</b> , Doboj, Zenica, Mostar, Metković, Mljet	19,25	19,12	19,00	18,47	18,34
Virovitica, Daruvar, Nova Gradiška, Bosanska Gradiška, <b>Banja Luka</b> , Jajce, Pelješac	19,27	19,14	19,02	18,49	18,36
Koprivnica, Bjelovar, <b>Prijedor</b> , Livno, Brač, Hvar, Korčula	19,29	19,16	19,04	18,51	18,38
Murska Sobota, Ormož, Čakovec, <b>Varaždin</b> , Sisak, Drvar, Knin, Split, Vis	19,31	19,18	19,06	18,53	18,40
<b>Maribor</b> , <b>Ptuj</b> , Rogaška Slatina, Krapina, <b>Zagreb</b> , Slunj, Bihać, Šibenik, Biograd	19,33	19,20	19,08	18,55	18,42
Slovenj Gradec, <b>Celje</b> , Zidani Most, Karlovac, Gospić, Zadar, Dugi Otok	19,35	19,22	19,10	18,57	18,44
Dravograd, Mežica, Crikvenica, Krk, Rab, Pag	19,37	19,24	19,12	18,59	18,46
Jesenice, Kranj, <b>Ljubljana</b> , Postojna, Rijeka, Cres, Lošinj	19,39	19,26	19,14	19,01	18,48
Kranjska gora, Gorica, Koper, Rovinj, <b>Pula</b>	19,41	19,28	19,16	19,03	18,50

*Podaci iz ove tabele izvedeni su po letnjem računanju vremena.*

# TRANSEVROPSKA DIVIZIJA



UNIJE	CRKVE	GRUPE	VERNIŠTVO	POPULACIJA
Jadranska	88	4	3.559	8.956.000
Baltička	85	8	5.674	6.004.000
Britanska	298	111	40.108	72.854.000
Danska	37	1	2.394	5.953.000
Finska	59	9	4.436	5.538.000
Mađarska	110	26	5.123	9.690.000
Holandska	60	16	5.945	17.502.000
Norveška	59	2	4.485	5.402.000
Poljska	115	28	5.800	38.154.000
Jugoistočna evropska	210	6	6.783	14.755.000
Švedska	32	5	2.905	10.398.000
<b>Prirojena polja</b>				
Kipar	2	1	114	873.000
Grčka misija	9	5	482	10.697.000
Island	6	1	465	371.000
<b>UKUPNO</b>	<b>1.170</b>	<b>223</b>	<b>88.273</b>	<b>207.147.000</b>

## PROJEKTI:

1. Izgradnja centra uticaja u Rigi, Letonija.
2. Renoviranje omladinskog kampa u Zelenici, Crna Gora.

## DRAGA BRAĆO I SESTRE,



U poslednjih nekoliko godina Crkva je blagoslovena mladim ljudima koji, pokrenuti Duhom Svetim i oduševljeni Božjom ljubavlju, odlučuju da svoj životni put stave u Njegove ruke. Prepoznajući povoljan trenutak pokrenuto je više projekata i aktivnosti. Različiti omladinski kongresi, „misije ljubavi“, aktivnosti humanitarnog karaktera, biblijski i misijski kampovi sve su više mesta na kojima se oni rado okupljaju i svoju energiju usmeravaju na dobrobit društva u kome živimo. Crkveni objekti koji su služili za takve aktivnosti odavno su već postali mali i neuslovni.

Bog nam je bio milostiv još u periodu između dva svetska rata i omogućio da u Zelenici (Crna Gora) imamo objekat na samoj obali mora. Posle Drugog svetskog rata on je konfiskovan i nije više mogao da služi za crkvene potrebe. Nakon 50 godina je konačno vraćen u posed crkvi, i od tada se koristi za potrebe dece i mladih. Pošto je zgrada stara više od devedeset godina, postala je ne samo mala i neadekvatna za takve namene, nego i nestabilna i time nesigurna za boravak. I pored manjih renoviranja, ova zgrada više ne može da se upotrebljava za pomenute aktivnosti.

Nakon mnogo molitve, razmišljanja i savetovanja, odluka je da se postojeća zgrada sruši i na njenom mestu planski izgradi nova koja će zadovoljiti pomenute potrebe, ali i standarde sigurnosti. Ideja je da nova zgrada ponudi adekvatan smeštaj, ali i da bude prepoznatljiv centar pozitivnog uticaja u tom mestu.

Da bi se to moglo ostvariti, potrebno je da, kao velika hrišćanska porodica, prepoznamo vrednost ovakvog predloga i zajedničkim snagama doprinesemo realizaciji ovog projekta. Na nivou svetske crkve organizovano je sakupljanje za ovaj projekat poslednje subote u septembru 2023. godine. Verujemo da će se i u vašem srcu javiti želja da na bilo koji način učestvujete u ostvarenju ovog plana. U ovom trenutku, kada moralna tama posebno obavlja ovaj svet, verujem da ćemo prepoznati vrednost ulaganja u sve ono što može pomoći mnogima da izaberu pravi put. Neka nas, kao porodicu okupljenu oko Golgotskog krsta, mesta na kome je dato najviše što je bilo moguće dati za spasenje čoveka, Bog blagoslovi dok činimo najbolje što je u našoj moći – dok posvećujemo samoga sebe, svoje vreme i svoja sredstva za službu Bogu. I zato, zahvaljujem vam u ime svih onih koji će baš u novom objektu u Zelenici doživeti nanovorođenje, primiti novi elan za službu i doneti nove, dobre odluke za budućnost...



# ŠTA TI MOŽEŠ URADITI ZA HRISTA? 10 KNJIGA ZA HRISTA



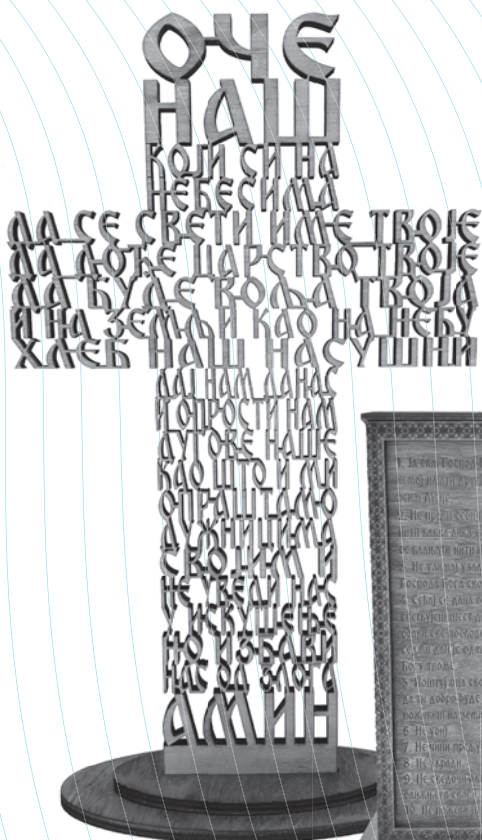
.....MOLI SE ZA PRILIKU DA POKLONIŠ KNJIGU.....  
.....MOLI SE ZA PRILIKU DA TE BOG UPOTREBI.....  
.....MOLI SE ZA PRILIKU DA DONESEŠ SPASENJE.....  
.....MOLI SE I OSLONI NA GOSPODA.....

## 10 ZA HRISTA

Deset knjiga za Hrista je projekat započet u martu ove godine. Ideja je da svaki vernik pokloni po jednu knjigu svakog meseca, od marta do decembra, ukupno deset knjiga. Ovo je prilika da se veliki broj vernika uključi, da se zajedno molimo za prilike i za silu Svetog Duha. Služba Bogu i bližnjima je najuzvišeniji poziv koji otkriva svetu lepotu našeg Boga i mnogima nudi spasenje. Priključite se ovom projektu i svedočite drugima o lepoti i dobroti Spasitelja Isusa Hrista.

**Pozovite 011 2458 054**

Knjige možete naručiti na telefon: 011/2458-054 ili na: [tippreporod@gmail.com](mailto:tippreporod@gmail.com)



## Drveni krst

sa molitvom Oče naš + kutija

## Drveni držač za Bibliju (dimenzije:

visina 220 mm; širina 150 mm i više; debljina 35 mm) sa molitvom Oče naš i 10 zapovesti

## Šolje sa biblijskim stihovima

